

PRÍRUČKA PRE UČITEĽOV

Všeobecné štandardy výsledkov na konci
prvého cyklu základného vzdelávania a výchovy
pre predmet

SLOVENSKÝ JAZYK

Republika Srbsko

Ústav pre hodnotenie kvality
vzdelávania a výchovy

**Všeobecné štandardy výsledkov na konci
prvého cyklu základného vzdelávania a výchovy
pre predmet SLOVENSKÝ jazyk**

PRÍRUČKA PRE UČITEĽOV

Belehrad 2020

Všeobecné štandardy výsledkov na konci prvého cyklu základného vzdelávania
a výchovy

Vydavateľ
Ústav pre hodnotenie kvality vzdelávania a výchovy

Za vydavateľa:
Dr. Branislav Randelovič

Redaktorky:
PaedDr. Svetlana Zolňanová
Tatiana Naďová

Autorky:
PaedDr. Svetlana Zolňanová
Tatiana Naďová

Jazyková úprava:
Anna Horvátová

Dizajn:
Miroslav Jovanovič

Materiál dostupný na adrese URL:
www.ceo.edu.rs

ISBN 978-86-80742-47-2

Obsah

VŠEOBECNÉ ŠTANDARDY VÝSLEDKOV.....	3
O pojme vzdelávacích štandardov	3
Proces vypracovania štandardov	3
Vzťah štandardov a programov vyučovania a učenia / kurikula	5
VŠEOBECNÉ A MEDZIPREDMETNÉ KOMPETENCIE NA KONCI PRVÉHO CYKLU ZÁKLADNÉHO VZDELÁVANIA.....	5
Vzťah medzi jednotlivými predmetmi a všeobecnými a medzipredmetnými kompetenciami.....	6
Ako sa kompetencie vyvíjajú?	6
Ktoré kompetencie sú dôležité pre vzdelávanie žiakov?	7
Ako sledovať a hodnotiť kompetencie?.....	7
O VZDELÁVACÍCH ŠTANDARDOCH PRE PREDMET SLOVENSKÝ JAZYK	15
PRÍKLADY ÚLOH NA HODNOTENIE	25
LITERATÚRA	104

VŠEOBECNÉ ŠTANDARDY VÝSLEDKOV

O pojme vzdelávacích štandardov

V našom vzdelávacom systéme je podľa ustanovení Zákona o základoch systému vzdelávania a výchovy (2009/2017) naplánované definovanie niekoľko skupín štandardov, medzi ktorými sú aj štandardy výsledkov žiakov, respektíve poslucháčov. Naplánované je uplatňovanie všeobecných štandardov výsledkov na konci prvého a druhého cyklu základného vzdelávania, na konci prvého a tretieho cyklu základného vzdelávania dospelých a štandardov, ktoré sa vzťahujú na stredné vzdelávanie. Tým je utvorený proces štandardizácie vedomostí, zručností a kompetencií, ktoré by žiaci mali rozvíjať pred univerzitným vzdelávaním.

Proces vypracovania štandardov

Štandardy vypracovali osobitné pracovné skupiny. Členovia pracovných skupín sú zvolení tak, aby boli zastúpení učitelia triednej výučby a odborníci z Ústavu pre hodnotenie kvality vzdelávania a výchovy a Ústavu pre zveladenie vzdelávania a výchovy.

Štandardy pre prvý cyklus základného vzdelávania založené sú na kompetenciách, ktoré majú umožniť žiakom, aby úspešne odpovedali na rozličné životné výzvy v rozličných životných situáciách (vzdelávacích, spoločenských, kultúrnych, interpersonálnych, praktických a pod.). Aby boli kompetentní úspešne odpovedať na také výzvy, žiaci si musia osvojiť a používať rozličné formy vedomostí, zručností a postojov, t. j. mali by rozvinúť **kompetencie založené na vedomostiach**. Preto štandardy by mali opísať, čo žiaci vedia a čo môžu vypracovať na rozličných úrovniach rozvoja kompetencií, t. j. podľa štandardov sa hodnotí úroveň určitej kompetencie, ktorá je dosiahnutá na konci prvého cyklu základného vzdelávania.

Tri štandardy (úrovne výsledkov) definované sú pre každú kompetenciu – *základnú, strednú a pokročilú*. Každý štandard (úroveň) definuje vedomosti, zručnosti a postoje, ktoré by žiaci mali mať, ako aj to, ktorým výzvam môžu čeliť, aby splnili ten štandard (úroveň). Tri štandardy (úrovne) sú kumulatívne a obsiahnuté jeden v rámci druhého tak, aby žiaci na pokročilej úrovni spĺňali požiadavky všetkých troch úrovní.

Základná úroveň štandardov definuje úroveň výsledkov v určitých kompetenciách (vedomosti, zručnosti a postoje), ktoré by mal žiak poznať, aby sa aktívne a produktívne zúčastňoval v rozličných oblastiach života (spoločenskom, hospodárskom, vzdelávacom, rodinnom, osobnom atď.).

Stredná úroveň štandardov definuje úroveň výsledkov v určitých kompetenciách (vedomosti, zručnosti a postoje), ktoré by mal žiak poznať, aby mohol úspešne pokračovať vo vzdelávaní v rozličných oblastiach.

Pokročilá úroveň štandardov definuje úroveň výsledkov v určitých kompetenciách (vedomosti, zručnosti a postoje), ktoré by mal žiak poznať, aby mohol úspešne pokračovať vo vzdelávaní v oblasti, pre ktorú tie kompetencie predstavujú zvlášť dôležitú podmienku.

Rámec 1. Kľúčové termíny – štruktúra štandardu

Štandardy kompetencií opisne definujú, na ktoré osobitné výzvy postupnej zložitosti žiaci môžu odpovedať na určitej úrovni kompetencie (základnej, strednej a pokročilej).

Všeobecné a medzipredmetné kompetencie predstavujú naratívny opis tých kompetencií, založených na integrácii rôznych vedomostí a zručností, ktoré sa rozvíjajú v rámci rôznych predmetov a na základe učebných osnov.

Všeobecná kompetencia predmetu predstavuje naratívny opis, čo žiaci vedia a môžu urobiť na základe vzdelania, ktoré získajú v rámci konkrétneho predmetu. Všeobecná kompetencia predmetu opisuje konečný cieľ učenia daného predmetu.

Špecifické kompetencie predmetu predstavujú naratívny opis špecifických schopností žiakov, ktoré mu umožňujú, aby rozvíjal všeobecnú kompetenciu predmetu.

Štandardy slúžia na posúdenie dosiahnutých výsledkov žiakov pri rozvoji určitých kompetencií. Štandardy definujú očakávania týkajúce sa výsledkov žiakov na rôznych úrovniach rozvoja kompetencií. Štandardy slúžia aj ako hodnotiace kritériá. Definujú sa ako a) „výkony štandardov“ a b) „štandardy kompetencií“ (pozrieť definície v ďalšom texte).

Príklady:

- Žiak, ktorý spĺňa len základný štandard, môže rozumieť informatívny text o známej téme.
- Žiak, ktorý spĺňa pokročilý štandard, môže kriticky oceniť rozličné výsledky niektorého nového problému v neznámych okolnostiach.

Výkony štandardov definujú konkrétne vedomosti, zručnosti alebo postoje, ktoré by žiaci mali získať v konkrétnej oblasti vzdelávania (doméne), na určitej úrovni štandardov.

Príklady:

- Žiak môže napísať svoj postoj k prečítanej knihe, sledovanému divadlu, filmu a pod.
- Disponuje dostatočnou slovnou zásobou pri komunikácii po slovensky.

Výkony definujú očakávané výsledky vzdelávania, sú to výsledky dosiahnuté počas vyučovacieho procesu. Výkony sú definované na základe všeobecných a medzipredmetných kompetencií a štandardov výsledkov pre každý rok vzdelávania.

V procese vyhotovenia štandardov uplatnený je prístup, v ktorom sa strieda expertná a empirická validácia.

Vzťah štandardov a programov vyučovania a učenia / kurikula

V našom vzdelávacom systéme programy – učebné osnovy boli tradične koncipované tak, že obsahovali ciele, úlohy a zoznam obsahu výučby. Dnešné programy vyučovania a učenia sú definované tak, že obsahujú výkony učenia každého vyučovacieho predmetu, prirodzené prepojenie medzi štandardmi a výkonmi je zrejmé a pri plánovaní vyučovania orientovaného na výkony by učiteľia už nemali mať veľa dilem o mieste štandardov vo vyučovacom procese.

Štandardy sú v skutočnosti meracie prístroje, pomocou ktorých je možné určiť, čo je a do akej miery rozvinuté a dosiahnuté. Preto je dôležité, aby učiteľ pri plánovaní práce bral do úvahy štandardy, ktoré opisujú kritické poznatky a zručnosti, ktoré ponúkajú jednotlivé vedecké oblasti, a sú nevyhnutné pre žiakov nielen vo formálnom zmysle, ale aj aby lepšie pochopili svet okolo seba, svoje správanie, svoju úlohu a pozíciu v ňom.

To, čím by sa mal primárne učiteľ vo svojej práci riadiť, sú **všeobecné kompetencie predmetu** a **špecifické kompetencie predmetu**, ktoré v skutočnosti predstavujú odpoveď na otázku: Prečo žiak potrebuje ten predmet? Čo on z toho, čo sa učil v rámci toho predmetu, bude môcť robiť vo svojom živote, mimo vzdelávacej situácie alebo počas svojho ďalšieho vzdelávania aj to úspešne? Pripomíname, že kompetencie sa začínajú budovať počas vyučovacieho procesu, ale je najdôležitejšie, že sa dostanú do výrazu, keď žiak ukončí vyučovací proces. **Výkony výsledkov štandardov** dávajú odpoveď na otázku: Na ktorej úrovni, základnej alebo pokročilej musí mať žiak osvojené vedomosti, rozvinuté zručnosti a postoje, aby úspešne zakončil vzdelávací proces v oblasti formálneho vzdelávania? A konečne, pretože všetci žiaci by mali **rozvinúť všeobecné a medzipredmetné kompetencie** a všetky vyučovacie predmety by mali k tomu prispieť, každý učiteľ by mal vo svojom predmete spoznať prínos k rozvoju týchto kompetencií a pri plánovaní zväžiť tú skutočnosť.

Hodnoteniu podľa štandardov podliehajú aj výkony, aj kompetencie. Uplatnenie štandardu je jeden zo spôsobov, aby sa to, čo je skutočne dosiahnuté vo vzdelávacom procese, neodhadovalo, ale aby sa to ohodnotilo. Hodnotenie založené na štandardoch poskytuje dostatok spätných informácií o kvalite a rozvojových potrebách vzdelávacieho systému a tento spoločný obraz sa na charakteristický a špecifický spôsob buduje prácou a výsledkami každej školy, každého učiteľa a každého žiaka.

VŠEOBECNÉ A MEDZIPREDMETNÉ KOMPETENCIE NA KONCI PRVÉHO CYKLU ZÁKLADNÉHO VZDELÁVANIA

Učebné osnovy pre všeobecné predmety v Srbsku v základnom a v strednom vzdelávaní doteraz definovali vzdelávacie ciele pre jednotlivé predmety, ale nie aj na úrovni kompetencií ako výkonov učenia, ktoré sa formujú a podporujú spoločnou prácou viacerých jednotlivých školských disciplín. Doterajšia prax pozná koordinovanú a simultánnu prácu dvoch alebo viacerých disciplín pri spracovaní jednej témy (korelácia medzi predmetmi). Tento dokument definuje nové oblasti dôležité pre osobný, profesionálny a sociálny rozvoj a fungovanie jednotlivca, v ktorých sa kompetencia dosiahne flexibilnou a dynamickou integráciou a uplatnením poznatkov z predmetu.

Vzťah medzi jednotlivými predmetmi a všeobecnými a medzipredmetnými kompetenciami

Zameranie vzdelávacieho procesu na všeobecné a medzipredmetné kompetencie neznamená zavedenie nových predmetov ani dodatočných hodín tematicky zameraných na určité kompetencie, ale zahrnutie všeobecných a medzipredmetných kompetencií do rôznych vyučovacích predmetov. To sa dosiahne niekoľkými spôsobmi.

Po prvé, výkony predmetov sú definované tak, aby sa prostredníctvom nich vytvorilo prepojenie so všeobecnými a medzipredmetnými kompetenciami. Inými slovami, vedomosti z predmetu a zručnosti založené na tých vedomostiach sú okrem striktného predmetu definované aj v kontexte všeobecných a medzipredmetných kompetencií. Realizácia takto definovaných výkonov vedie k rozvoju všeobecných a medzipredmetných kompetencií. Takto stanovenými výkonmi predmetov, ktoré sú určené pre každý ročník, v ktorom sa predmet vyučuje, zaznamenáva sa aj smer rozvoja všeobecných a medzipredmetných kompetencií. Pritom je dôležité, že prostredníctvom dosiahnutia jedného výkonu z predmetu môže prispieť k rozvoju všeobecných a medzipredmetných kompetencií a že rozvoj jedného z nich môže podporiť viac výkonov z predmetov.

Po druhé, rozvoj všeobecných a medzipredmetných kompetencií prispieva k rozvoju kompetencií z predmetu, pretože kompetencie z predmetu sa ťažko môžu oddeliť od všeobecných. Avšak špecifické kompetencie predmetu nie je možné náležite vysvetliť, ak žiadnym spôsobom neprispievajú k tomu, že sa žiaci úspešnejšie učia a žijú.

Ako sa kompetencie vyvíjajú?

Základná zmena, ktorá prináša orientáciu k všeobecným a medzipredmetným kompetenciám a kompetenciám vo všeobecnosti, odzrkadľuje sa v dynamickejšej a angažovanejšej kombinácii vedomostí, zručností a postojov relevantných pre rôzne skutočné kontexty, ktoré si vyžadujú ich funkčné uplatnenie. To sa dosiahne spoluprácou a koordináciou činností viacerých učiteľov alebo predmetov a inovovaním spôsobu práce na hodine. Každá hodina je príležitosťou, aby sa pracovalo aj na medzipredmetných kompetenciách a prostredie, ktoré ich podporuje, zahŕňa:

- umiestnenie žiakov do situácií, ktoré si vyžadujú súčasné používanie kompetencií z predmetu a medzipredmetných. To sa deje vždy, keď od žiakov očakávame, že uplatní niektoré vedomosti v situáciách, ktoré nie sú repliky alebo jednoduché modifikácie situácie, v ktorej sú získané vedomosti, ale nové, rozličné situácie;
- činnosti výskumu a tvorenia nových produktov, projektové vyučovanie;
- tímová práca a rozdelenie úloh v rámci zložitých úloh, ktoré možno realizovať len prostredníctvom spolupráce rôznych úloh a viacerých účastníkov tak, aby každý žiak rozvíjal osobnú zodpovednosť podľa povinnosti;
- tematické plánovanie vyučovania (a žiaduce je viac predmetov súčasne), ktoré sa opierajú o používanie zdrojov a rozpoznávanie potrieb miestneho prostredia.

Vyučovanie orientované na rozvoj kompetencií si vyžaduje spoluprácu a spoločnú prácu učiteľov.

Tematická a integrujúca výučba, ktorá zahŕňa rôzne typy spolupráce učiteľov, v ktorých sa nastoľujú otázky a problémy, plánujú a realizujú malé projekty atď., predstavujú prirodzené prostredie pre rozvoj všetkých kľúčových kompetencií. V takom vyučovaní žiaci sa učia prostredníctvom konkrétnych aktivít, namiesto toho, aby prijímali a pamätali si informácie, zaoberajú sa skutočnými, autentickými otázkami a problémami, presahujú z rámca jednotlivých predmetov, spájajú rôznorodé vedomosti a zručnosti, a tak ich súčasne aj zveľaďujú a stávajú sa relevantnými pre budúce učenie a pre vynachádzanie sa v skutočných situáciách.

Ktoré kompetencie sú dôležité pre vzdelávanie žiakov?

V podstate práca na všeobecných a medzipredmetných kompetenciách nie je konkurenčná práci na obsahu a kompetenciách, ktoré priamo súvisia s určitými predmetmi. Naopak medzipredmetné kompetencie predstavujú krok v pochopení učiva, v uplatnení naučeného a zodpovednosť za ich rozvoj nesú všetci učitelia a školské predmety. To znamená, že podpora všeobecných a medzipredmetných kompetencií si vyžaduje spoločné plánovanie na úrovni školských tímov, uplatňovanie interaktívnych a aktívnych foriem učenia, ako aj väčšiu autonómiu školy a učiteľov pri realizácii vzdelávacích výkonov.

Základným kritériom pre výber všeobecných a medzipredmetných kompetencií je, aby boli potenciálne relevantné a užitočné pre všetkých, ako aj zosúladené s etickými, hospodárskymi a kultúrnymi hodnotami a dohovormi v spoločnosti. Z pohľadu jednotlivca všeobecné a medzipredmetné kompetencie umožňujú integráciu do rôznych sociálnych kontextov a sietí, vrátane tých, ktoré teraz nepoznáme, pričom budujeme autonómiu v úsudku a rozhodovaní.

Berúc do úvahy tieto okolnosti a kritériá, ako aj charakteristiky vzdelávacieho systému v Srbsku a v kontexte, v ktorom funguje v tomto období, vyčlenených bolo jedenásť všeobecných a medzipredmetných kompetencií ako najdôležitejšie pre primeranú prípravu žiakov na aktívnu účasť v spoločnosti a na celoživotné vzdelávanie.

Ako sledovať a hodnotiť kompetencie?

V tomto dokumente sú všeobecné a medzipredmetné kompetencie definované ako povinné a očakávané výkony pre každú z kompetencií sú určené len na každej úrovni. Rôzne formy formatívneho hodnotenia sú najvhodnejším spôsobom sledovania individuálneho pokroku žiakov a na usmerňovanie ich ďalšieho rozvoja.

V tejto otázke je obsiahnutá ešte jedna, a to je dôležitejšia otázka: Prečo je potrebné, aby sa dosiahnuté výsledky v týchto kompetenciách, ako aj pokrok v ich rozvoji, predsa hodnotili?

Táto druhá otázka je dôležitejšia z jednoduchého dôvodu, že je všeobecne známe, že žiaci sa učia to, o čom vedia, že budú hodnotení, a to takým spôsobom, za ktorý vedia, že budú hodnotení.

Z toho vyplýva, že osud všeobecných kompetencií čiastočne závisí od toho, či budú alebo nebudú podliehať bežnému školskému hodnoteniu alebo nie. Na druhej strane je jasné, že povaha všeobecných kompetencií je príliš zložitá pre relatívne obmedzený rozsah

tradičného školského hodnotenia. Rozvoj kompetencií má väčší zmysel sledovať, hodnotiť a kontrolovať, ako hodnotiť zvyčajným spôsobom.

Niektoré pravidlá a postupy v procese sledovania a hodnotenia rozvoja všeobecných kompetencií u žiakov sú:

- Rozvoj kompetencií učiteľa sledujú spolu so žiakmi.
- Učiteľia spolupracujú a spoločne hodnotia rozvíjanie kompetencií u svojich žiakov.
- Proces sledovania je podľa charakteru skôr formatívny než sumatívny.
- Pri hodnotení sa berú do úvahy aj samohodnotenie žiakov a hodnotenie vrstovníkov, nie iba hodnotenie učiteľov.
- Veľký význam sa pripisuje kvalitatívnym, nie prevažne kvantitatívnym údajom a ukazovateľom.
- Hodnotenie obsahuje opis silných a slabých stránok rozvoja kompetencií a návrhy na ďalšie zlepšenie, a nielen posudok o rozvojovej úrovni.

Nasledujúce kompetencie definovali členovia predmetných skupín pre štandardy tak, že pre každú kompetenciu bola formovaná dočasná pracovná skupina, ktorú tvorili predstavitelia pre určitý predmet. Definovali výkony pre kompetencie, pričom prihliadali na to, že „ich“ vyučovací predmet prispieva k rozvoju určitých kompetencií.

1. Kompetencia pre celoživotné učenie

Osobný a profesionálny rozvoj jednotlivca predovšetkým spočíva na jeho schopnosti riadiť procesom učenia. Žiak by mal byť schopný iniciovať učenie, vybrať stratégie učenia a dizajnovать kontext, v ktorom sa učí, sledovať a kontrolovať pokrok počas učenia, riadiť učenie v súlade so zámermi a cieľmi, ktoré má. Žiak vie nájsť a asimilovať nové vedomosti a zručnosti, pričom použije predchádzajúce učenie a mimoškolskú skúsenosť. Vedomý je procesu učenia, možností a problémov v učení; vie prekonať ťažkosti a vytrvať v učení. Aplikuje vedomosti v rôznych situáciách v závislosti od charakteristík situácie a vlastných cieľov.

- Žiak si vie plánovať čas na učenie a organizovať proces učenia a riadiť ním.
- Aktívne konštruje vedomosti; všíma si štruktúru učiva, aktívne selektuje známe od neznámeho, dôležité od nedôležitého; vie rezumovať a elaborovať základné idey.
- Efektívne používa rozličné stratégie učenia, prispôsobuje ich charakteru učiva a cieľom učenia.
- Pozná rozličné druhy textov a vie si zvoliť adekvátnu stratégiu čítania.
- Odlišuje fakty od interpretácií, postojov, presvedčení a mienok; rozpoznáva a produkuje argumentáciu pre konkrétnu tézu, rozlišuje argumenty podľa sily a relevantnosti.
- Dokáže posúdiť vlastnú úspešnosť v učení; identifikuje ťažkosti v učení a vie, ako ich prekonať.

2. Komunikácia

Žiak ovláda rôzne modality komunikácie a používa ich na zmysluplný a konštruktívny spôsob pri komunikovaní v súkromnom, verejnom, vzdelávacom a profesijnom kontexte. Žiak si prispôsobuje spôsob a prostriedky komunikácie charakteristikám situácie (účelu a predmetu komunikácie, komunikačným kapacitám a charakteristikám partnera v komunikácii atď.). Používa primeraným a kreatívnym spôsobom pojmy, jazyk a štýl komunikácie, ktoré sú špecifické pre rôzne vedecké, technické a umelecké disciplíny. V komunikácii s ostatnými vie, ako vyjadriť sám seba (svoje mienky, pocity, postoje, hodnoty a identitu) a dosiahnuť svoje ciele pozitívnym, konštruktívnym a argumentovaným spôsobom uctievaním a uznávaním iného. Kriticky hodnotí obsah a spôsob komunikácie v rôznych komunikačných situáciách. Žiak má vyvinuté povedomie o význame pozitívnej a konštruktívnej komunikácie a aktívne prispieva k pestovaniu kultúry dialógu v spoločnostiach, ku ktorým patrí.

- Aktívne prispieva k pestovaniu kultúry dialógu, rešpektovaniu a pestovaniu rozmanitostí a k uctievaniu základných noriem komunikácie.
- Žiak pozná špecifické charakteristiky rôznych modalít komunikácie (ústnej a písomnej, priamej a nepriamej komunikácie, napríklad telefonicky, prostredníctvom internetu).
- Jasne vie vyjadriť určitý obsah, ústne a písomne, a prispôbiť ho požiadavkám a charakteristikám situácie: uctieva žánrové charakteristiky, obmedzenia z aspektu dĺžky, účelu prezentácie a potreby audítoria.
- Rešpektuje spolubesedníka – reaguje na obsah komunikácie a nie na osobnosť spolubesedníka; identifikuje pozíciu (uhol pohľadu) spolubesedníka a vie posúdiť primeranosť argumentácie a protiargumentácie pre tú pozíciu.
- V komunikačnej situácii vyjadruje svoje postoje, mienky, pocity, hodnoty a identitu pozitívnym, konštruktívnym a argumentovaným spôsobom, aby dosiahol svoje ciele a rozšíril si pochopenie sveta, ostatných ľudí a spoločností.
- Žiak používa vhodným a kreatívnym spôsobom jazyk a štýl komunikácie, ktoré sú špecifické pre jednotlivé vedecké, technické a umelecké disciplíny.

3. Práca s údajmi a informáciami

Žiak chápe význam používania dôveryhodných údajov pre prácu, rozhodovanie a každodenný život. Používa vedomosti a zručnosti z rôznych predmetov, aby predstavil, prečítal a vysvetlil údaje používaním textu, číslíc, diagramov a rôznych audiovizuálnych foriem. Žiak používa rôzne zdroje informácií a údajov (knížnice, médiá, internet, osobnú komunikáciu atď.) a kriticky zvažuje ich dôveryhodnosť a platnosť. Účinne vyhľadáva, selektuje a integruje relevantné informácie z rôznych zdrojov.

- Vie, že je na pochopenie udalostí a kompetentné rozhodovanie potrebné mať relevantné a spoľahlivé informácie.
- Vie porovnávať rôzne zdroje a spôsoby získavania údajov, vyhodnocovať ich spoľahlivosť a identifikovať možné príčiny chýb.
- Na znázornenie údajov používa tabuľky a grafy a takto zobrazené údaje vie čítať, interpretovať a aplikovať.

- Používa informačné technológie na ukladanie, prezentovanie a základné spracovanie údajov.
- Pozná rozdiel medzi údajmi a ich interpretáciou, vie, že rovnaké údaje v závislosti od kontextu môžu mať rôzne interpretácie a že interpretácie môžu byť predpojaté.
- Chápe rozdiel medzi verejnými a súkromnými údajmi, vie, ktoré informácie môže získať od príslušných inštitúcií a používa základné pravidlá ochrany súkromnosti údajov.

4. Digitálna kompetencia

Žiak je schopný používať dostupné prostriedky v oblasti informačno-komunikačných technológií (zariadenia, softvérové výrobky, elektronické komunikačné služby a služby, ktoré sa používajú prostredníctvom elektronických komunikácií) zodpovedným a kritickým spôsobom kvôli účinnému spĺňaniu predurčených cieľov a úloh v každodennom živote, vo vzdelávaní a budúcom zamestnaní. Pozná základné charakteristiky disponovateľných informačno-komunikačných technológií (ďalej len IKT) a možnosti ich aplikovania v každodennom živote, práci a vzdelávaní, vlastne ich vplyv na život a prácu jednotlivca a spoločnosti. Majúc na zreteli účel stanovených cieľov a úloh, vie vybrať vhodný IKT prostriedok a použiť ho vhodným a tvorivým spôsobom v aktivitách, ktoré kvôli tomu realizuje (komunikácia; spolupráca; účasť v živote spoločností; učenie; riešenie problémov; transakcie; plánovanie, organizovanie a riadenie samostatných a spoločných aktivít; vytváranie, organizácia, spracovanie a výmena informácií), ale zároveň prístup k riešeniu problémov prispôsobuje možnostiam technológie. Pri používaní IKT vedomý je rizika vlastnej a cudzej bezpečnosti a všeobecného dobra a zodpovedným správaním chráni seba a iných pred nežiaducimi následkami.

- Vie vyhľadávať, hodnotiť relevantnosť a spoľahlivosť, analyzovať a systematizovať informácie v elektronickej forme pomocou vhodných IKT prostriedkov (zariadenia, softvérové výrobky a elektronické služby).
- Vyjadruje sa v elektronickej forme používaním vhodných IKT prostriedkov, vrátane multimediálneho vyjadrovania a vyjadrovania s prvkami formálne definovanými notáciami charakteristickými pre použité IKT prostriedky (napr. adresy, dopyty, príkazy, vzorce, procedúry a pod., vyjadrené v príslušnej notácii).
- Za pomoci IKT vie prezentovať, organizovať, štruktúrovať a formátovať informácie používajúc účinným spôsobom možnosti daného IKT prostriedku.
- Pri riešení problému vie zvoliť príslušné IKT prostriedky, ako aj prispôbiť spôsob riešenia problémov možnostiam tých IKT prostriedkov.
- Účinne používa IKT na komunikáciu a spoluprácu.
- Vie odhadnúť riziká a nebezpečenstvá pri používaní IKT a vzhľadom na to zodpovedne postupuje.

5. Riešenie problémov

Žiak angažuje svoje individuálne kapacity (vedomosti z rôznych predmetov, skúsenosť získanú mimo školy, ako aj intelektuálne, emocionálne a sociálne schopnosti) a iné zdroje, ktoré sú mu k dispozícii (rôzne zdroje informácií, nástroje, knihy, skúsenosť ostatných žiakov, učiteľov a iných osôb zo školského a mimoškolského prostredia atď.), selektívne a účelovo ich

používa, vytrváva v riešení problémov a hľadá / navrhuje účinné riešenie pre jasné alebo relatívne jasne definované problémové situácie, pre ktoré neexistuje zrejmé riešenie a ktoré sa vyskytujú v priebehu učenia a pri účasti v školskom živote.

- Skúmaním problémovej situácie žiak identifikuje obmedzenia a relevantné charakteristiky problémovej situácie a chápe, ako sú prepojené.
- Žiak hľadá / navrhuje možné riešenia problémovej situácie.
- Žiak porovnáva rôzne možné riešenia problémovej situácie prostredníctvom relevantných kritérií, vie vysvetliť, čo sú prednosti a slabé stránky rôznych riešení a rozhodnúť sa pre lepšie riešenie.
- Žiak pripravuje realizáciu zvoleného riešenia, sleduje jeho aplikovanie v súlade s novými poznatkami, ktoré získava počas aplikovania daného riešenia a darí sa mu riešiť problémovú situáciu.
- Žiak hodnotí aplikáciu daného riešenia, identifikuje jeho dobré a slabé stránky a formuluje odporúčania pre ďalšiu skúsenosť s rovnakými alebo podobnými problémovými situáciami.

6. Spolupráca

Žiak je schopný v spolupráci s ostatnými alebo ako člen skupiny angažovať sa na spoločnom riešení problémov alebo realizácii spoločných projektov. Zúčastňuje sa v spoločných aktivitách konštruktívnym, zodpovedným a kreatívnym spôsobom, afirmovaním ducha vzájomnej úcty, rovnoprávnosti, solidarity a spolupráce. Aktívne, argumentovane a konštruktívne prispieva v práci skupiny vo všetkých fázach skupinovej práce: formovaní skupiny, formulovaní spoločných cieľov, zosúladení v súvisi s pravidlami spoločnej práce, formulovaním optimálneho spôsobu, ako dosiahnuť spoločné ciele na základe kritického zhodnotenia rôznych návrhov, rozdelením úloh a zodpovednosti, preberaním zodpovednosti pre určité aktivity, dozeraním na spoločnú prácu a zosúladením dosiahnutých dohôd s novými skúsenosťami a poznatkami získanými počas spoločnej práce a spolupráce. V procese dohovárania vie vyjadriť svoje pocity, presvedčenia, postoje a návrhy. Podporuje ostatných, aby vyjadrili svoje názory, akceptuje, že sú rozdiely v názoroch prednosti skupinovej práce a uctieva si ostatných, ktorí majú iné názory. V spolupráci s ostatnými sa zakladá, aby sa rozhodovalo spoločne na základe argumentov a prijatých pravidiel spoločnej práce.

- Konštruktívne, argumentovane a kreatívne prispieva k práci skupiny, zlad'ovaniu a dosahovaniu spoločných cieľov.
- Prispieva k dosiahnutiu dohody o pravidlách spoločnej práce a ich uctievaní počas spoločnej práce.
- Aktívne počúva a kladie relevantné otázky uctievajúc si spolubesedníkov a spolupracovníkov a diskusiu zakladá na argumentoch.
- Konštruktívne prispieva k vyriešeniu rozdielov v názoroch a postojoch a zároveň rešpektuje ostatných ako rovnocenných členov skupiny.
- Angažuje sa v realizácii prebratých záväzkov v rámci skupinovej práce zodpovedným, vytrvalým a kreatívnym spôsobom.
- Zúčastňuje sa v kritickej, argumentovanej a konštruktívnej revízii práce skupiny a prispieva k zlepšeniu práce skupiny.

7. Zodpovedná účasť v demokratickej spoločnosti

Žiak je schopný aktívne, kompetentne, kriticky a zodpovedne zúčastňovať sa v živote školy, spoločenstiev, do ktorých patrí, ako aj v širšej demokratickej spoločnosti a riadiť sa pritom pravidlami a zodpovednosťami, ktoré má ako príslušník spoločenstva a ako občan. Prijíma a rešpektuje iných ako autonómne a rovnako hodnotné osoby. Svojimi aktivitami v spoločenstvách prispieva k podporovaniu a pestovaniu ľudských a menšinových práv, humanistických hodnôt a základných demokratických hodnôt a princípov. Využíva právo vybrať si kultúru, subkultúru a tradíciu, ktorá bude podporovať a afirmovať, rešpektujúc právo iných podporovať a afirmovať iné kultúry, subkultúry a tradície. Rešpektuje rovnoprávnosť rôznych spoločenstiev a ich tradícií a identít. Zvlášť sa stará o možnú marginalizáciu alebo diskrimináciu svojich alebo iných spoločenstiev a aktívne vyjadruje solidaritu s tými, ktorí sú diskriminovaní alebo marginalizovaní. Vie sa spojiť s inými, aby so záujmom, tolerantne, argumentovane a kriticky obhajoval určité postoje, záujmy a politiky, rešpektujúc práva tých, ktorí zastupujú protichodné iniciatívy, ako aj pravidlá a postupy pre rozhodovanie.

- Aktívne sa zúčastňuje v živote školy a spoločenstva tým, že rešpektuje ostatných účastníkov ako rovnako hodné autonómne osoby a ich ľudské a menšinové práva, a to tak, že vzdoruje rôznym formám násilia a diskriminácie.
- Svojimi aktivitami v škole a v spoločenstve podporuje duch tolerancie, rovnoprávnosti a dialógu.
- Kriticky a argumentovane sa zúčastňuje v rozoberaní o otvorených otázkach, o ktoré má záujem, rešpektujúc rozdiely v názoroch a záujmoch a prispieva osobne k dosiahnutiu dohody.
- Má pocit spolupatričnosti s určitými kultúrnymi spoločenstvami, lokálnym spoločenstvom, regiónom, v ktorom žije, so širšou spoločnosťou, štátom a medzinárodnými organizáciami, do ktorých je Srbsko zapojené.
- Afirmatívnym spôsobom vyjadruje svoju identitu a rešpektuje ostatné kultúry a tradície, a tak prispieva k duchu interkultúrnosti.
- Na voľbách sa vie rozhodnúť za politické myšlienky a programy, o ktorých považuje, že najlepším spôsobom prispievajú k dosiahnutiu osobného a sociálneho zisku, a rešpektuje právo ostatných na iný postoj.
- Zasadzuje sa o solidaritu a zúčastňuje sa v humanitárnych aktivitách.

8. Zodpovedný vzťah k zdraviu

Žiak zhromažďuje informácie o témach týkajúcich sa rizík, zachovania a zlepšenia psychofyzického zdravia. Prehodnocuje relevantné okolnosti a v prípade potreby rozhoduje a/alebo sa zapája do aktivít významných pre prevenciu chorôb a ochranu zdravia. Vedomý si je všetkých rozmerov zdravia (fyzické, duševné, sociálne, emocionálne zdravie). Pozná faktory, ktoré prispievajú k zdraviu alebo ho ohrozujú a implikovanie ich pôsobenia na jednotlivca, skupinu alebo spoločenstvo. Svojím správaním ako jednotlivec a súčasť rôznych skupín a spoločenstiev propaguje zdravie, ochranu zdravia a zdravý životný štýl.

- Pozná základné zložky potravy a zmeny, ktoré vplývajú na jej kvalitu; chápe význam správnej výživy a primeraného spracovania potravy pre ochranu zdravia.
- Pozná charakteristiky základných infekčných ochorení, ich pôvodcov a preventívne opatrenia.
- Chápe dôležitosť liekov a správneho spôsobu ich použitia na ochranu zdravia.
- Pozná možné dôsledky užívania nikotínu, alkoholu a iných psychoaktívnych látok.
- Volí si životný štýl, pričom má na zreteli dobré stránky a riziká tejto voľby (napr. aktívne zaoberanie sa športom, vegetariánska výživa).
- Vie poskytnúť prvú pomoc.

9. Zodpovedný vzťah k okoliu

Zodpovedný vzťah k okoliu zahŕňa poznanie a priame zažívanie prírody; uvedomenie si významu, ktorý príroda má na udržanie života na Zemi; pochopenie vzájomnej závislosti živého sveta, prírodných zdrojov a klimatických podmienok na udržanie života; zachovanie jeho rozmanitosti, ekologických stanovišť a klimatických podmienok; aktívnu účasť v starostlivosti o zdravé spoločenstvá. Žiak vie, ako ľudské aktivity môžu zlepšiť alebo ohroziť životné prostredie a trvalo udržateľný rozvoj. Pripravený je zapojiť sa do aktivít zameraných na ochranu okolia, v ktorom žije, pracuje a učí sa.

- Chápe koncept zdravého a bezpečného okolia (voda, vzduch, pôda) pre život ľudí a je schystaný aktívne sa angažovať v ochrane a zlepšení kvality života v spoločenstve.
- Preukazuje pochopenie a pripravenosť na angažovanie sa v ochrane prírody a spravovaní zdrojmi tak, aby sa neohrozovala možnosť budúcich generácií uspokojiť svoje potreby.
- Posudzuje riziká a prínosy z používania určitých látok pre okolie a zdravie ľudí a zodpovedne s nimi nakladá (správne ich uskladňuje a skládkuje odpad).
- Pozná faktory, ktoré vplývajú na znečistenie pôdy, vody a vzduchu, chápe a predvída dôsledky ich používania.
- Uvedomuje si výhody a nevýhody použitia rôznych zdrojov energie.
- Chápe význam a využíva možnosti recyklovania.

10. Estetická kompetencia

Žiak je zoznámený s kultúrnym dedičstvom ľudského spoločenstva, uvedomuje si hodnotu umeleckých a kultúrnych diel a ich význam pre rozvoj spoločnosti. Estetická kompetencia ide o krok ďalej od toho, k rozpoznaní vzájomnej prepojenosti rôznych foriem prostriedkov umeleckého vyjadrovania. Vedomý si je významu estetickému dimenzie v každodennom živote, má kritický postoj k používaniu a zneužívaniu estetiky. Žiak sa uschopňuje vyjadriť pozorovania, pocity a idey späté s umeleckými prejavmi v rozličných médiách, kultivovať kultúrne zvyky, budovať autonómne estetické kritériá a preferencie a v súlade s nimi posudzovať.

- Pozitívne hodnotí prínos kultúry a umenia k rozvoju ľudského spoločenstva; vedomý si je vzájomných vplyvov kultúry, vedy, umenia a technológie.

- Preukazuje citlivosť pre estetickú dimenziu v každodennom živote a má kritický vzťah k používaniu a zneužívaniu estetiky.
- Má vypestované preferencie umeleckých a kultúrnych štýlov a využíva ich na obohatenie osobnej skúsenosti.
- Spája umelecké a kultúrne diela s historickým, sociálnym a zemepisným kontextom ich vzniku.
- Vie analyzovať a kriticky hodnotiť umelecké diela, ktoré reprezentujú rôzne štýly a epochy, ako aj diela, ktoré sú odlišné od charakteristík dominantných smerov.
- Hodnotí alternatívne umelecké formy a prejavy (subkultúrne diela).

11. Podnikanie a podnikateľská kompetencia

Prostredníctvom vzdelávania pre podnikanie žiak sa učí organizačným zručnostiam a schopnostiam, vrátane rôznych interpersonálnych zručností, ako organizovanie priestoru, riadenie časom a financiami. Žiak je schopný komplexne plánovať a rozhodovať, a to zahŕňa uctievanie viacerých podmienok súčasne. Vie navrhovať projekty v súlade s vopred stanovenými požiadavkami. Vie, ako sa oboznámiť s charakteristikami určitých prác a pracovných miest, pripravený je na dobrovoľné zapojenie a používanie rôznych možností na získanie pracovnej skúsenosti.

- Žiak chápe dôležitosť osobnej aktivácie a prejavuje iniciatívu v spoznávaní charakteristík trhu práce (požiadavky jednotlivých pracovných miest, spôsob fungovania inštitúcií, postavenie vo svete podnikania).
- Chápe zásady fungovania trhu práce a chápe nevyhnutnosť neustáleho zdokonaľovania v súlade s vývojom trhu a požiadavkami zamestnávateľov.
- Vie identifikovať a adekvátne prezentovať svoje schopnosti a zručnosti („silné stránky“); vie napísať životopis a motivačný list.
- Vie preukázať a obhajovať svoje idey a vplývať na ostatných prostredníctvom rozvoja schopnosti verejného prejavu, vyjednávania a riešenia konfliktov.
- Má schopnosť stanoviť adekvátne a reálne ciele posudzovaním a prijímaním rizík; plánuje zdroje a riadi ich (vedomosti a zručnosti, čas, peniaze, technológie a iné zdroje) a zameriava sa na dosiahnutie cieľov.
- Vie komunikovať so zamestnávateľmi; vie vyjednávať; je pripravený vykonávať prax a dobrovoľné práce uctievaním dohôd.

O VZDELÁVACÍCH ŠTANDARDOCH PRE PREDMET SLOVENSKÝ JAZYK

Všeobecné štandardy výsledkov – vzdelávacie štandardy pre koniec prvého cyklu základného vzdelávania a výchovy je nový dokument, ktorý má veľký význam v snahe zmodernizovať a zlepšiť vzdelávací systém v Srbsku. Uvedený dokument sa vyznačuje týmito vlastnosťami:

1. Pred uvedením popisu dosiahnutých výsledkov žiakov (vedomostí, zručností, schopností) na všetkých troch úrovniach (základnej, strednej a pokročilej) uvádzajú sa všeobecné kompetencie predmetu, ktoré v podstate predstavujú najdôležitejšie ciele (vzdelávacie, výchovné a funkčné), ktoré sa budú realizovať vo vyučovaní v základnej škole.

2. Špecifické kompetencie predmetu, diferencované tiež na troch úrovniach, rozčlenené sú do dvoch oblastí: *Jazyk a Literatúra*.

3. Obsahy z jazyka a jazykovej kultúry integrované sú do prístupu interpretácie literárno-umeleckých a ďalších typov textov, čo prispieva k jednotnosti podoblastí tohto všeobecného vzdelávacieho predmetu.

4. Všeobecné štandardy výsledkov – vzdelávacie štandardy pre koniec prvého cyklu základného vzdelávania a výchovy pre predmet *Slovenský jazyk* obsahujú štandardy výsledkov pre oblasti *Jazyk*, *Literatúra* a *Jazyková kultúra*. Takáto klasifikácia je viac v súlade s predmetom, o ktorom sa hovorí, ako rozvrhnutie štandardov v dokumentoch, ktoré už nie sú platné. Najmä najväčším problémom pri pochopení prepojenia opisu dosiahnutých výsledkov žiakov a obsahu učebných osnov bolo práve vyčlenenie piatich kľúčových podoblastí: *Komunikácia*, *Čítanie s porozumením*, *Písomné vyjadrovanie*, *Gramatika a lexika* a *Literatúra* a v učebných osnovách sa vyčleňujú tri: *Jazyk*, *Literatúra* a *Jazyková kultúra*. Pretože je čítanie s porozumením neoddeliteľne spojené s čítaním, prežívaním a vysvetľovaním literárno-umeleckých textov, v novom dokumente tieto podoblasti existujú spolu. V opisoch žiackych výsledkov pre základnú školu pravopis bol zaradený do *Písomného vyjadrovania* (čo je v podstate časť *Jazykovej kultúry*), zatiaľ čo v učebných osnovách táto podoblasť sa považuje za súčasť oblasti *Jazyk* (spolu s gramatikou a ortoepiou). To vlastne predstavovalo aj problém pri uvádzaní opisov štandardov (celkovo alebo podľa častí) spolu s metodickými jednotkami, pri plánovaní realizácie učebného obsahu, ako aj pri príprave učiteľov na vyučovanie. V novom dokumente je tento nedostatok prekonaný.

Vzdelávacie štandardy pre koniec PRVÉHO CYKLU vzdelávania pre predmet Slovenský jazyk

Všeobecná kompetencia predmetu

Žiak uplatňuje svoje základné vedomosti o slovenskom jazyku a základné princípy rozboru literárnych diel; zachováva pravidlá spisovného jazyka a využíva jazyk ako postup

tvorivých možností v ústnej a písanej komunikácii – tvorí logicky usporiadaný hovorený prejav alebo písaný text; číta, analyzuje, porovnáva a hodnotí literárne a umelecké texty z národného a svetového kultúrneho bohatstva primerané veku; je schopný vybrať si diela na čítanie podľa vlastného literárneho vkusu; má rád slovenský jazyk, chráni a pestuje slovenské kultúrne dedičstvo.

Základná úroveň

Hovorí jasne a uplatňuje pritom pravidlá spisovného jazyka. Pozorne počúva spolubesedníka, usiluje sa rozumieť mu a berie do ohľadu aj jeho mienku. Tvorí hovorený prejav alebo písaný text s jednoduchou stavbou. Ovláda základnú techniku čítania a rozumie prečítaný text. Odpovedá na jednoduché otázky súvisiace s textom, vyhľadáva informácie v texte.

Odlíšuje spisovný jazyk od nespisovného jazyka. Uplatňuje spisovnú normu vo vzťahu k hláskam, tvarom slov a druhom viet. Správne používa slová z učebníc a povinného čítania v každodennej komunikácii.

Pozná autorov literárnych diel z povinného školského programu. Odlíšuje ľudovú literatúru od autorskej (umeleckej) literatúry. Všíma si základné prvky tematickej, kompozičnej a štylistickej štruktúry epického, lyrického a dramatického literárneho textu z povinnej školskej literatúry a ilustruje ich uvedenými príkladmi. Hodnotí tematické prvky literárneho diela a svoje dojmy pri čítaní umeleckého diela.

Má pozitívny vzťah ku podujatiam, ktoré prezentujú jazykové a kultúrne hodnoty svojho národa.

Stredná úroveň

Vie jasne formulovať svoju mienku o témach z každodenného života a verejne sa o nich vyjadriť spisovným jazykom. Vie zostaviť hovorený prejav alebo písaný text, a pritom používa opis, rozprávanie alebo výklad v súlade s danou témou; zostavuje ucelený hovorený prejav alebo písaný text pri rozbere jednoduchého literárneho diela. Na rôzne účely číta, hodnotí a kriticky posudzuje jednoduché literárne texty. Vyjadruje jasný posudok o texte, ktorý číta.

Rozlišuje hlásky, tvary a druhy slov a viet slovenského jazyka a vie uplatniť určité gramatické pravidlá pri vyjadrovaní a písaní. Správne používa slovnú zásobu v súlade so základnou vzdelanostnou úrovňou.

Literárne diela z povinného školského programu zaraďuje do základných literárnych kontextov. Pri analýze literárneho diela z povinného školského programu zisťuje a rozlišuje základné literárne druhy, ku ktorým tie diela patria; určuje dejovú postupnosť diela, vlastnosti hlavných a vedľajších postáv a ich konanie, líši dobro od zla, všíma si súvis medzi udalosťami (napr. určuje poradie udalostí v texte). Rozumie prenesený význam slov v texte. Uplatňuje stratégie čítania primerané typickým žánrom; rád navštevuje knižnice a samostatne si volí diela na čítanie z literatúry pre deti; vie písať denník o prečítaných knihách. Používa médiá na rôzne účely (informovanie, učenie, zábava).

Pokročilá úroveň

Vo verejných situáciách hovorí o jednoduchých témach z jazyka, literatúry a kultúry. Zostavuje jednoduchý hovorený prejav a písaný argumentovaný text. Pri písaní práce na určenú tému z jazyka, literatúry a kultúry používa navrhnutú literatúru. Číta a kriticky hodnotí literárne a neumelecké texty.

Všíma si hláskoslovné zmeny v slovách. Určuje spôsoby tvorenia slov. Analyzuje základné druhy viet. Používa jazyk ako rad možností, ktoré mu slúžia na vyjadrovanie.

Kriticky číta, analyzuje a hodnotí literárne diela z povinného a voliteľného školského programu. Všíma si problémy v literárnom diele. Využíva viac stanovísk pri analyzovaní literárneho textu. Svoj posudok o literárnom diele odôvodňuje argumentmi a opiera sa vždy o primárny text. Používa odporúčanú sekundárnu literatúru pri analýze literárnych diel určených programom. Uplatňuje stratégie čítania, ktoré sú v súlade s čitateľskou úlohou. Vyjadruje lásku a úctu k literatúre a hodnotám národnej kultúry a kultúre iných národov. Uznáva význam literatúry vo vzdelávaní.

Má pozitívny vzťah ku podujatiam, ktoré prezentujú jazykové a kultúrne hodnoty svojho národa a iných národov a aktívne sa zúčastňuje v nich.

Špecifická predmetová kompetencia: Jazyk

Základná úroveň

Rozlišuje spisovný a nespisovný jazyk. Uplatňuje spisovnú normu vo vzťahu k hláskam, tvarom slov a druhom viet. Chápe význam slov v učebniciach, povinnom čítaní a v každodennej komunikácii a vie ich správne používať v zodpovedajúcom tvare a kontexte. Hovorí jasne a spolubesedníka počúva pozorne a s rešpektom – snaží sa pochopiť ho a brať do ohľadu jeho mienku. Zostavuje jednoduchý hovorený prejav alebo písaný text o svojich dojmach pri čítaní literárneho diela, ako aj o témach z každodenného života a vlastnej predstavivosti. Uplatňuje pravopisnú normu v jednoduchých príkladoch a vie používať pravidlá slovenského pravopisu.

Stredná úroveň

V rozprávaní a písaní uplatňuje určité gramatické pravidlá vzhľadom na hlásky, tvary a druhy slov a vety v slovenskom jazyku. Používa slovnú zásobu, ktorá je v súlade so základnou vzdelanostnou úrovňou. Uplatňuje pravopisné pravidlá a vie používať slovníky a encyklopédie. Svoju mienku o témach z každodenného života vie jasne formulovať a verejne vyjadriť. Vie zostaviť logicky ucelený veku primeraný naratívny text s obsahovou náplňou.

Pokročilá úroveň

Má vedomosti o hláskach, slovných druhoch a tvaroch slov a viet v slovenčine a všetky tie poznatky vie uplatniť v hovorených prejavoch a pri písaní. Chápe jazyk ako spektrum možností, ktoré mu slúžia vo vyjadrovaní. Pozná význam slov a frazeologizmov, s ktorými sa stretá v literárnych a náučno-populárnych textoch (pre deti) a správne ich používa; určuje význam neznámych slov a výrazov na základe ich zloženia a/alebo kontextu, v ktorom sú použité; analyzuje jazyk (slová, vety, text).

Hovorí o zvolených témach z jazyka, literatúry a kultúry, ktoré sú určené učebnou látkou, a tak uplatňuje základné schopnosti vyjadrovania. Vie zostaviť jednoduchý argumentovaný text. Používa odporúčanú literatúru pri písaní práce na určenú tému z jazyka, literatúry a kultúry vzhľadom na čitateľské publikum.

Špecifická predmetová kompetencia: Literatúra

Základná úroveň

Ovláda základnú techniku čítania a rozumie prečítaný text. Odpovedá na jednoduché otázky súvisiace s textom, vyhľadáva informácie v texte. Vie skrátka opísať svoje dojmy o prečítanom literárnom diele a vyčleniť potrebné informácie v texte. Pozná autorov literárnych diel určených programom. Robí rozdiel medzi ľudovou a autorskou literatúrou. Všíma si základné prvky epického, lyrického a dramatického literárneho diela z povinného školského čítania. Analyzuje jednoduché literárne texty. Svoje dojmy a závery ilustruje základnými príkladmi z textu.

Stredná úroveň

Analyzuje jednoduchý literárny text z povinného školského programu. Hodnotí literárne dielo, ako aj jeho tematické, ideové, stylistické vlastnosti. Pozná základné stratégie čítania a vie ich uplatniť v typických čitateľských situáciách. Vie zaujať jasné stanovisko k textu, ktorý číta. Samostatne si volí diela na čítanie z literatúry pre deti. Prejavuje čitateľskú zvedavosť (napr. rád navštevuje knižnice) a chápe význam čítania pre rozvoj vlastnej všeobecnej kultúry a ako možnosť získavania vedomostí.

Pokročilá úroveň

Číta literárne diela z povinného a voliteľného školského programu a porovnáva literárne diela podľa žánru / druhu, témy, motívu. Samostatne hodnotí kľúčové estetické a štruktúrne vlastnosti literárneho diela z povinného a voliteľného školského programu; vyčleňuje, vyhľadáva, vymenúva a analyzuje úlohu jazykovo-stylistických vyjadrovacích prostriedkov. Uplatňuje stratégie čítania, ktoré sú v súlade s čitateľskou úlohou. Má vyvinutú čitateľskú kultúru; číta kvôli umeleckému zážitku literárneho diela, nadobudnutiu nových poznatkov, obohacovaniu slovnej zásoby, schopnosti argumentovať a vyjadriť svoju mienku a stanovisko. Vie odporučiť literárne dielo a odôvodniť svoj výber. Vyjadruje lásku a úctu k literatúre a hodnotám národnej kultúry a ku kultúre iných národov.

Všeobecné štandardy výkonov – vzdelávacie štandardy pre koniec prvého cyklu vzdelávania pre predmet Slovenský jazyk obsahujú štandardy výkonov pre oblasti: jazyk, literatúra a jazyková kultúra. V rámci každej oblasti opísané sú požiadavky pre tri úrovne.

Nasledujúce výroky opisujú, čo žiak vie a je schopný na **základnej úrovni** v každej oblasti.

1. Oblasť JAZYK

1. SJ.1.1.1. Rozlišuje spisovný jazyk od nespisovného; vie, ktorý spisovný jazyk používa.

1. SJ.1.1.2. Rozlišuje samohlásky, spoluhlásky a dvojhásky; rozlišuje správnu výslovnosť od nesprávnej výslovnosti hlásky; používa písané písmená slovenskej abecedy; správne vyslovuje a píše slová so slabikami **de, te, ne, le, di, ti, ni, li**; správne napíše a rozozná slová so slabikotvornými hláskami **r/ř** a **l/ĺ**; správne píše a vyslovuje ä a dvojhásky; určuje dĺžku samohlások vo vnútri slova.

1. SJ.1.1.3. Rozlišuje ohybné slovné druhy a vie vymenovať ohybné a neohybné slovné druhy; rozlišuje základné gramatické kategórie (rod, číslo, slovesné časy) spracovaných slovných druhov.

1. SJ.1.1.4. Pozná syntaktické jednotky (slovo, vetu, text); rozlišuje základné vetné členy; pozná vety podľa obsahu.

1. SJ.1.1.5. Chápe význam slov, ustálených zvrátov a frazeologizmov, s ktorými sa stretá v školských textoch a v každodennej komunikácii a správne ich používa; robí rozdiel medzi formálnym a neformálnym vyjadrovaním a používa ho v súlade so situáciou; a lexikálne vzťahy (synonymá, homonymá a antonymá).

2. Oblasť LITERATÚRA

1. SJ.1.2.1. Pozná literárne diela z povinného školského programu: uvádza autora a názov jeho diela; vie prerozprávať základný obsah diela, vie určiť základnú tému a hlavný motív diela a vymenovať jeho hlavné postavy.

1. SJ.1.2.2. Rozlišuje základné typy a tvary literárnej tvorby, a to: ľudovú od autorskej literatúry; prozaické dielo od veršovaného diela; rozlišuje lyrické, epické a dramatické diela; rozlišuje autora literárno-umeleckého diela od rozprávača.

1. SJ.1.2.3. Všíma si základné prvky štruktúry literárno-umeleckého diela: téma, motív; dej, čas a miesto deja; rozprávanie v prvej a tretej osobe; opis, monológ a dialóg; všíma si rým.

1. SJ.1.2.4. Pozná ideu alebo odkaz v kratšom jednoduchom literárnom texte z povinného školského programu.

1. SJ.1.2.5. Sústavne číta literárne diela z povinného školského programu, a tak získava čitateľské zvyky; vyjadruje svoj estetický zážitok literárneho diela.

3. Oblasť JAZYKOVÁ KULTÚRA

1. SJ.1.3.1. Má vybudovanú základnú komunikačnú kultúru (kultúru vlastného vyjadrovania, ako aj počúvania a uctievanie si cudzej mienky); hovorí jasne rešpektujúc spisovnú normu jazyka; číta s porozumením nahlas a potichu literárne a neumelecké texty; reprodukuje kratší jednoduchý text bez zjednodušovania alebo so zjednodušením.

1. SJ.1.3.2. Zostavuje hovorený prejav alebo písaný text s jednoduchou štruktúrou, a pritom používa opis, rozprávanie; zostavuje jednoduchý hovorený prejav alebo písaný text o zážitku literárneho diela a o témach z každodenného života a predstavivosti; vie vyplniť jednoduché tlačivo so základnými údajmi o sebe (meno a priezvisko, meno rodiča, dátum narodenia, adresa, telefónne číslo; škola, ročník, trieda).

1. SJ.1.3.3. Zostavuje zrozumiteľnú, gramaticky správnu vetu; uplatňuje pravopisnú normu v jednoduchých príkladoch; pri písaní vyčleňuje časti textu (názov, odseky) a organizuje ho do súvislých celkov (úvodná, ústredná a záverečná časť textu).

1. SJ.1.3.4. Ovláda základnú techniku čítania; číta kratšie jednoduché texty, odpovedá na jednoduché otázky súvisiace s textom, vyhľadáva informácie zvýraznené v jednej vete,

odseku alebo v jednoduchej tabuľke (kto, čo, kde, kedy, koľko a pod.), vie vyhľadať a vyťažiť základné údaje z textu podľa zadaných kritérií, pozná a používa základné časti textu a knihy (názov, odsek, meno autora, obsah, slovník), určuje základnú tému textu, číta texty na rôzne účely (informovanie, učenie, osobný vývin, estetický zážitok, pobavenie...); reprodukuje ich; uplatňuje základné stratégie čítania (povrchné čítanie, čítanie s ceruzkou v ruke).

1. SJ.1.3.5. Posudzuje kratší jednoduchý umelecký a neumelecký text (napr. oceňuje obsah textu na základe zadaných kritérií: čo sa mu v texte páči, čo mu je zaujímavé; či jestvujú súvislosti medzi postavami a udalosťami a jeho vlastnými zážitkami; vyhľadáva neznáme slová).

Nasledujúce výroky opisujú, čo žiak vie a je schopný na **strednej úrovni** v každej oblasti.

1. Oblasť JAZYK

1. SJ.2.1.1. Pri rozprávaní sa pridrižiava osnovy podporujúc ju detailmi; prispôsobuje výklad formálnej a neformálnej komunikácie; tvorí ucelený veku primeraný naratívny text s obsahovou náplňou.

1. SJ.2.1.2. Má formovaný rukopis a píše slovenskou abecedou, používa veľké začiatkové písmeno pri písaní názvov osôb a zvierat, názvov objektov, štátov a miest a ich obyvateľov; používa úvodzovky pri priamej reči; používa čiarku pri napočítaní; správne píše najfrekvencovanejšie vybrané slová.

1. SJ.2.1.3. Vie deliť slová na slabiky a tieto poznatky uplatňuje pri delení slov na konci riadka; pozná delenie spoluhlások.

1. SJ.2.1.4. Určuje druhy ohybných slov a ich gramatické kategórie (rod, číslo, slovesné časy) spracovaných slovných druhov; určuje slovesné časy a neurčitok; pozná časti slov v súvisi s tvorením slov (predpona, slovotvorný základ, prípona) v typických príkladoch.

1. SJ.2.1.5. Vie odlišiť jednoduché holé a rozvité vety; píše úplné vety s pozmeneným poradím slov vo vete, mení druh vety, dokončuje začatú vetu.

1. SJ.2.1.6. Pozná význam slov a frazeologizmov vyskytujúcich sa v literárnych a neliterárnych textoch pre deti a správne ich používa; pozná epiteton a prirovnanie ako výrazový prostriedok; používa slovníky a encyklopédie.

2. Oblasť LITERATÚRA

1. SJ.2.2.1. Literárne diela z povinného školského programu zaraďuje do základných literárnych kontextov (ľudová / autorská a lyrická / epická / dramatická literatúra), určuje charakter a zovňajšok postáv, ako aj ich konanie a vzťahy medzi postavami v umeleckom texte.

1. SJ.2.2.2. Pri analýze literárneho diela z povinného školského programu zisťuje a rozlišuje základné literárne druhy, ku ktorým tie diela patria; rozlišuje literárnovedné druhy: rozlišuje lyrickú od epickej básne, baladu, poviedku, román, ľudovú a autorskú rozprávku, bájku, povesť, krátke formy ľudovej slovesnosti (hádanky, riekanky, porekadlá a príslovie).

1. SJ.2.2.3. Pozná rým, verš a strofu v lyrickej básni. Rozlišuje rozprávanie od opisu a dialógu.

1. SJ.2.2.4. Určuje dejovú postupnosť diela, vlastnosti hlavných a vedľajších postáv a ich konanie, líši dobro od zla, všíma si súvis medzi udalosťami (napr. určuje poradie udalostí v texte). Rozumie prenesený význam slov v texte.

1. SJ.2.2.5. Uplatňuje stratégie čítania primerané typickým žánrom; rád navštevuje knižnice a samostatne si volí diela na čítanie z literatúry pre deti; vie písať denník o prečítaných knihách.

3. Oblasť JAZYKOVÁ KULTÚRA

1. SJ.2.3.1. Vie formulovať svoju mienku a verejne ju vyjadriť spisovným jazykom; výrazne číta jednoduché literárno-umelecké texty; vie prerozprávať jednoduchý neumelecký text bez zhrnutia alebo so zhrnutím; pozorne a s pochopením počúva výklad (napr. prednášku).

1. SJ.2.3.2. Vie zostaviť hovorený prejav alebo písaný text, a pritom používa opis, rozprávanie alebo výklad v súlade s danou témou; zostavuje ucelený hovorený prejav alebo písaný text pri rozbere jednoduchého literárneho diela.

1. SJ.2.3.3. Píše jasnými vetami; uplatňuje pravopisné pravidlá v jednoduchých príkladoch; vie pri písaní vyčleniť názvy a podnázvy; opravuje zistené chyby v texte.

1. SJ.2.3.4. Číta jednoduché texty (literárno-umelecké texty, texty z médií,...) na rôzne účely (informovanie, učenie, vlastný vývin, estetický zážitok, pobavenie...); uplatňuje stratégie čítania (napr. vyhľadáva dôležité informácie, spája text s nadobudnutými vedomosťami, kladie otázky počas čítania).

1. SJ.2.3.5. Rozumie jednoduchý literárny a neumelecký text: vyhľadáva uvedené informácie, vyčleňuje hlavné myšlienky textu; porovnáva základné informácie z dvoch alebo viacerých textov; vyčleňuje časti textu, ktorým nerozumie; analyzuje vhodnosť ilustrácie súvisiacej s textom; opodstatňuje výber ilustrácií.

1. SJ.2.3.6. Posudzuje jednoduchý literárny a neumelecký text (napr. tvorí iný koniec rozprávky a odôvodňuje ho).

Nasledujúce výroky opisujú, čo žiak vie a je schopný na **pokročilej úrovni** v každej oblasti.

1. Oblasť JAZYK

1. SJ.3.1.1. Používa fond slov v súlade s vekom; používa synonymá (aby sa neopakoval); opravuje svoj text (kriticky číta napísané, opravuje chyby, mení časti textu).

1. SJ.3.1.2. Pozná pojmy jednojazyčnosť a viacjazyčnosť (a pozná jazykovú situáciu v Srbsku).

1. SJ.3.1.3. Uplatňuje spodobovanie spoluhlások na frekventovaných príkladoch.

1. SJ.3.1.4. Vymenúva vlastné a všeobecné podstatné mená, vzťahové a privlastňovacie prídavná mená; osobné zámená; základné a radové číslovky; pozná gramatické kategórie slovies (osobu, číslo a rod) a vie pozmeniť čas slovies na neurčitok a iný čas slovies.

1. SJ.3.1.5. Vie analyzovať rôzne druhy viet, ktoré patria k typickým školským príkladom. Líši základné vetné členy (podmet a slovesný prísudok) a rozvíjacie vetné členy (prívlastok, predmet a príslovkové určenia) na frekventovaných príkladoch.

1. SJ.3.1.6. Pozná význam slov a frazeologizmov, s ktorými sa stretá v literárnych a náučno-populárnych textoch (pre deti) a správne ich používa; určuje význam neznámych slov a výrazov na základe ich zloženia a/alebo kontextu, v ktorom sú použité; analyzuje jazyk (slová, vety, text).

2. Oblasť LITERATÚRA

1. SJ.3.2.1. Číta literárne diela z povinného a voliteľného školského programu a porovnáva literárne diela podľa žánru / druhu, témy, motívu.

1. SJ.3.2.2. Vysvetľuje vlastnosti a postupy postáv opierajúc sa o text. Rozlišuje a na základe úryvku analyzuje literárne druhy; všíma si prvky literárneho diela, ktoré patria oblasti vedy alebo oblasti iných umení (napr. maliarstvo, hudba, divadlo, film).

1. SJ.3.2.3. Samostatne hodnotí kľúčové estetické a štruktúrne vlastnosti literárneho diela z povinného a voliteľného školského programu; vyčleňuje, vyhľadáva, vymenúva a analyzuje úlohu jazykovo-štylistických vyjadrovacích prostriedkov: epiteton, prirovnanie.

1. SJ.3.2.4. Analyzuje ideu alebo odkaz a zdôvodňuje ich vo veku primeranom literárnom texte, aj to, čo nie je v povinnom školskom programe (z literatúry pre deti) a vie argumentovať svoj postoj podľa primárneho textu a/alebo odporúčanej druhotnej literatúry. Všíma si dôsledkové vzťahy medzi udalosťami v texte. Analyzuje pozeranú rozprávku, detské alebo bábkové divadelné predstavenie.

1. SJ.3.2.5. Samostatne si volí druhotnú literatúru v knižnici; uplatňuje základné stratégie čítania, ktoré sú prispôsobené čitateľskej úlohe; vie odporučiť literárne dielo, ktoré nie je zaradené do školského programu, ako aj odôvodniť, prečo sa mu dielo páči (napr. vyzdvihnúť zaujímavé postavy v poviedke, predstavivosť v románe, komické situácie v dramatickom texte atď.); vyjadruje lásku a úctu k literatúre a hodnotám národnej kultúry a kultúry iných národov.

3. Oblasť JAZYKOVÁ KULTÚRA

1. SJ.3.3.1. Vo verejných situáciách hovorí o jednoduchých témach zo života; vie výrazne čítať a dbá na prednes umeleckých textov; vie prerozprávať jednoduchý text strednej zložitosti bez zhrnutia alebo so zhrnutím; vie prezentovať materiály; kriticky počúva výklad (prispôsobené veku žiakov).

1. SJ.3.3.2. Vie zostaviť jednoduchý hovorený prejav alebo písaný text; vie zostaviť ucelený hovorený prejav alebo písaný text pri hodnotení literárneho diela a dobre rozvrhnúť základné a dodatočné informácie a uviesť príklady; píše slohové úlohy, v ktorých znázorňuje skutočné a vymyslené skúsenosti, postavy alebo udalosti.

1. SJ.3.3.3. Dôsledne uplatňuje pravopisnú normu (z každej pravopisnej oblasti určenej povinným školským programom); zostavuje text, v ktorom téma, kompozícia, obsah a štýl zodpovedajú úlohe, účelu a čitateľskému publiku, ktorému je text určený.

1. SJ.3.3.4. Číta stredne zložité texty (literárno-umelecké texty, odborné a náučno-populárne texty, texty z médií) na rôzne účely (informovanie, učenie, osobný vývin, estetický zážitok, pobavenie...); uplatňuje stratégie čítania v súlade so žánrom a počas čítania koriguje svoje vyvedené závery o význame textu.

1. SJ.3.3.5. Rozumie veku primeraný literárny a neumelecký text strednej zložitosti: vyhľadáva prítomné informácie, vyčleňuje hlavné myšlienky textu; porovnáva základné informácie a idey z dvoch alebo viacerých textov.

1. SJ.3.3.6. Vysvetľuje a prehodnocuje udalosti a činy postáv v texte (napr. vysvetľuje postup postavy, hodnotí koniec textu alebo vyjadruje svoj postoj k udalostiam v texte); rozlišuje rozdielne stanoviská v texte (napr. postoj autora v súvislosti s postojom účastníka); mení koniec epického literárneho diela a zdôvodňuje ho.

1. Oblasť JAZYK

ZÁKLADNÁ ÚROVEŇ

1. SJ.1.1.1. Rozlišuje spisovný jazyk od nespisovného; vie, ktorý spisovný jazyk používa.

- na 1. stupni vzdelávania žiak líši spisovnú podobu jazyka od nárečovej podoby od slov, ktoré vznikli pod vplyvom srbčiny a iných jazykov, líši slovenský jazyk od srbčiny a iných jazykov v súlade s veku primeranou slovnou zásobou žiaka.

Úloha

1. SJ.1.1.1. – základná úroveň	
Spoj nárečové slovo, ktoré vzniklo pod vplyvom srbčiny so slovenským termínom.	
trénerka	topánky
šorc	tepláky
majica	plavky
pantalóny	mikina
duks	nohavice
cipele	texasky
patike	tričko
kúpáci	šortky
farmerke	tenisky
Riešenie: trénerka – tepláky šorc – šortky majica – tričko pantalóny – nohavice duks – mikina cipele – topánky patike – tenisky kúpáci – plavky farmerke – texasky	
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v každom ročníku s obmenou veku primeraných slov.	

Úloha

1. SJ.1.1.1. – základná úroveň
Z uvedených slov a slovných spojení podčiarkni spisovnú podobu slovenského jazyka. <i>šťetočka na zuby, práškový cukor, prídem za hodinu, budíček, pricestujeme o piatej, pero za písania, letné prázdniny</i>
Riešenie: <i>šťetočka na zuby, <u>práškový cukor</u>, prídem za hodinu, <u>budíček</u>, <u>pricestujeme o piatej</u>, pero za písania, <u>letné prázdniny</u></i>
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v každom ročníku s obmenou veku primeraných slov.

Úloha

1. SJ.1.1.1. – základná úroveň
K uvedeným slovám napíš spisovnú podobu slovenského jazyka. bicigľa – _____, krumple – _____, kasňa – _____, fodbal – _____, sladoled – _____, šnicľa – _____
Riešenie: bicigľa – bicykel, krumple – zemiaky, kasňa – skriňa, fodbal – futbal, sladoled – zmrzlina, šnicľa – rezeň
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v každom ročníku s obmenou veku primeraných slov.

Úloha

1. SJ.1.1.1. – základná úroveň
Vedľa nespisovných (slangových, nárečových) slov napíš ich spisovnú podobu. kružítko _____ ľúbi sa mi _____ horká paprika _____ za hodinu _____ cipeľa _____
Riešenie: kružítko / kružidlo ľúbi sa mi / páči sa mi, pozdáva sa mi horká paprika / štipľavá paprika za hodinu / o hodinu cipeľa / topánka
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v každom ročníku s obmenou veku primeraných slov.

1. SJ.1.1.2. Rozlišuje samohlásky, spoluhlásky a dvojhlásky; rozlišuje správnu odpoveď od nesprávnej výslovnosti hlásky; používa písané písmená slovenskej abecedy; správne vyslovuje a píše slová so slabikami **de, te, ne, le, di, ti, ni, li**; správne napíše a rozozná slová so slabikotvornými hláskami **r/r̄** a **l/l̄**; správne píše a vyslovuje ä a dvojhlásky; určuje dĺžku samohlások vo vnútri slova.

- žiak na základnej úrovni 1. stupňa vyučovania rozlišuje samohlásky, spoluhlásky a dvojhlásky v texte, vie ich správne doplniť a uviesť príklady vo veku primeraných slovách;
- rozlišuje správnu výslovnosť hlásky od nesprávnej výslovnosti každej hlásky, správne ich vyslovuje a je schopný počuť nesprávnu a nezrozumiteľnú výslovnosť a opraviť spolubesedníka;
- správne a čitateľne používa písané písmená slovenskej abecedy;
- správne vyslovuje a píše slová so slabikami **de, te, ne, le, di, ti, ni, li** a rozlišuje a správne vyslovuje slová, kde sa tieto slabiky vyslovujú tvrdo;
- správne napíše a rozozná slová so slabikotvornými hláskami **r/r̄** a **l/l̄** v texte, správne ich dopĺňa do slov a správne rozdeľuje takéto slová na konci riadka;
- určuje dĺžku samohlások vo vnútri slova vo frekventovaných veku primeraných slovách, dodržiavajúc pravidlo striedania krátkej a dlhej slabiky.

Úloha

1. SJ.1.1.2. – základná úroveň		
Roztried' hlásky do zodpovedajúcich skupín:		
ch dž ia k c ô y a b e ie r t u		
samohlásky _____	dvojhlásky _____	spoluhlásky _____
Riešenie:		
samohlásky: y, a, e, u dvojhlásky: ia, ô, ie spoluhlásky: ch, dž, k, c, b, r, t		
Poznámka:		
– úlohu možno ponúknuť v každom ročníku.		

Úloha

1. SJ.1.1.2. – základná úroveň		
Pozoruj napísané slová a odpovedz na otázky.		
a) Čo chýba slovám <i>dychať, mavať, kychať</i> ? _____		
b) Čo chýba slovám <i>zaba, skola, medved, päť</i> ? _____		
c) V slove <i>st_p</i> chýba <i>l, l̄</i> alebo <i>l'</i> ? ____		
Riešenie:		
a) dĺžeň b) mäkčeň c) l̄		
Poznámka:		
– úlohu možno ponúknuť v každom ročníku.		

Úloha

1. SJ.1.1.2. – základná úroveň
A. Podčiarkni slová s dvojhláskami. <i>lejak spievajú svietia Julka</i>
B. Podčiarkni správne napísané slovo: <i>d'eti deti deti</i>
Riešenie: A. <i>lejak <u>spievajú</u> <u>svietia</u> Julka</i> B. <i>d'<u>eti</u> deti <u>deti</u></i>
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v každom ročníku.

Úloha

1. SJ.1.1.2. – základná úroveň																
Ku každému slovu napíš číslo, kde je uvedený jeho správny význam.																
<table><tr><td>__ latka</td><td>1. stará žena</td></tr><tr><td>__ látka</td><td>2. úzka doska</td></tr><tr><td>__ krik</td><td>3. nádoba na víno</td></tr><tr><td>__ krík</td><td>4. hluk</td></tr><tr><td>__ sud</td><td>5. donášanie pravdy (orgán na ochranu pravdy)</td></tr><tr><td>__ súd</td><td>6. rastlina v parku, lese</td></tr><tr><td>__ bábka</td><td>7. hračka</td></tr><tr><td>__ babka</td><td>8. pletený alebo tkaný výrobok</td></tr></table>	__ latka	1. stará žena	__ látka	2. úzka doska	__ krik	3. nádoba na víno	__ krík	4. hluk	__ sud	5. donášanie pravdy (orgán na ochranu pravdy)	__ súd	6. rastlina v parku, lese	__ bábka	7. hračka	__ babka	8. pletený alebo tkaný výrobok
__ latka	1. stará žena															
__ látka	2. úzka doska															
__ krik	3. nádoba na víno															
__ krík	4. hluk															
__ sud	5. donášanie pravdy (orgán na ochranu pravdy)															
__ súd	6. rastlina v parku, lese															
__ bábka	7. hračka															
__ babka	8. pletený alebo tkaný výrobok															
Riešenie: <u>2</u> latka, <u>8</u> látka, <u>4</u> krik, <u>6</u> krík, <u>3</u> sud, <u>5</u> súd, <u>7</u> bábka, <u>1</u> babka																
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.																

Úloha

1. SJ.1.1.2. – základná úroveň

Podčiarkni len tie slová, v ktorých sa slabiky *di, ti, ni* vyslovujú tvrdo.

Otec odišiel do práce. V ZOO sme videli veľa zvierat, no mne sa najväčšmi páčila žirafa a tiger. Máme radi hodiny matematiky. V čítanke máme pranostiky. Veronikina mama pracuje v knižnici. Dievčatá hrajú tenis.

Riešenie:

Otec odišiel do práce. V ZOO sme videli veľa zvierat, no mne sa najväčšmi páčila žirafa a tiger. Máme radi hodiny matematiky. V čítanke máme pranostiky. Veronikina mama pracuje v knižnici. Dievčatá hrajú tenis.

Poznámka:

– úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.

1. SJ.1.1.3. Rozlišuje ohybné slovné druhy a vie vymenovať ohybné a neohybné slovné druhy; rozlišuje základné gramatické kategórie (rod, číslo, slovesné časy) spracovaných slovných druhov.

– žiak na základnej úrovni 1. stupňa vyučovania rozlišuje ohybné slovné druhy vo veku primeranom umeleckom a neliterárnom texte, vie vymenovať príklady pre každý druh ohybných slovných druhov a správne ich dopĺňa do vety; vie vymenovať ohybné a neohybné slovné druhy;

– rozlišuje základné gramatické kategórie (rod, číslo, slovesné časy) spracovaných slovných druhov, vie vymenovať príklady pre každý druh ohybných slovných druhov, správne ich dopĺňa do vety a vo veku primeranom texte.

Úloha

1. SJ.1.1.3. – základná úroveň

Prečítaj si text a podčiarkni všetky podstatné mená.

Prišla dobrá správa ospanlivým záhradám. Dlhá zima odcestovala. Rozkvitli snežienky, zafúkal teplý vietor. V nízkej tráve čupia žlté húsatká. Otec a mama čistia záhradu.

Riešenie:

Prišla dobrá správa ospanlivým záhradám. Dlhá zima odcestovala. Rozkvitli snežienky, zafúkal teplý vietor. V nízkej tráve čupia žlté húsatká. Otec a mama čistia záhradu.

Poznámka:

– úlohu možno ponúknuť v 2., 3. a 4. ročníku.

Úloha

1. SJ.1.1.3. – základná úroveň
V texte vyhľadaj podstatné mená a podčiarkni ich. Číslovky z textu prečiarkni. Zajace sú bylinožravce. Živia sa trávou, koreňmi, ovocím a zeleninou. Zajac dosiahne rýchlosť šesťdesiat kilometrov za hodinu, skočí do vzdialenosti sedem metrov.
Riešenie: <u>Zajace</u> sú <u>bylinožravce</u> . Živia sa <u>trávou</u> , <u>koreňmi</u> , <u>ovocím</u> a <u>zeleninou</u> . <u>Zajac</u> dosiahne <u>rýchlosť</u> <u>šesťdesiat</u> <u>kilometrov</u> za <u>hodinu</u> , skočí do <u>vzdialenosti</u> <u>sedem metrov</u> .
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.

Úloha

1. SJ.1.1.3. – základná úroveň
Zakrúžkuj písmeno pred riadkom, v ktorom sú všetky slovesá v minulom čase. a) tancovali, spievali, skákal, čítala b) tancovať, spievame, skáčem, číta c) zatancujú, spievala, skákalo, čítali d) tancovala, spievajú, skákalo, čítali
Riešenie: a) tancovali, spievali, skákal, čítala
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.

Úloha

1. SJ.1.1.3. – základná úroveň
Doplň, ako na podstatné mená ukazujeme: <i>ten, tá, to</i> . __ zelenina, __ obraz, __ zviera, __ slon, __ zlato, __ obrúčka, __ pohár, __ mašľa, __ policajt, __ more, __ lekárka, __ šteniatko
Riešenie: <u>_tá_</u> zelenina, <u>_ten_</u> obraz, <u>_to_</u> zviera, <u>_ten_</u> slon, <u>_to_</u> zlato, <u>_tá_</u> obrúčka, <u>_ten_</u> pohár, <u>_tá_</u> mašľa, <u>_ten_</u> policajt, <u>_to_</u> more, <u>_tá_</u> lekárka, <u>_to_</u> šteniatko
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 2., 3. a 4. ročníku.

1. SJ.1.1.4. Pozná syntaktické jednotky (slovo, vetu, text); rozlišuje základné vetné členy; pozná vety podľa obsahu.

- žiak na základnej úrovni 1. stupňa vyučovania pozná syntaktické jednotky (slovo, vetu, text), chápe slovný význam, počet slov v súvislej vete, tvorí súvislé vety;
- rozlišuje základné vetné členy, líši ich vo vete a tvorí vety používajúc základné vetné členy;
- pozná vety podľa obsahu a správne ich používa pri ústnej a písomnej komunikácii.

Úloha

1. SJ.1.1.4. – základná úroveň
Prečítaj si uvedený text a doplň vety. Do školy chodím iba tretí rok a už ma to poriadne začalo nudiť. To, čo sa učíme, viem už od skôr, nuž čo teda mám robiť, kým sa ostatní učia? Trochu sa tvárim, že píšem a trochu viac čítam pod lavicou. V pondelok som tak prečítal Asterixa, v utorok Malého princa, v stredu Kráľovské rozprávky. Vo štvrtok som sa musel pošťazovať Milanovi z piatej triedy: – Milan, pomáhaj. Prezrad', ako si to dotiahol až do piatej? Tomáš Čelovský: <i>Rád chodím do školy, úryvok</i> V uvedenom texte je __ viet. V poslednej vete je ___ slov.
Riešenie: V uvedenom texte je _6_ viet. V poslednej vete je _8__ slov.
Poznámka: – podobnú úlohu možno ponúknuť v každom ročníku.

Úloha

1. SJ.1.1.4. – základná úroveň
Doplň vhodné znamienko: ., !, ? na konci každej vety. a) Vieš, ako rastie strom ☐ b) Malé rastliny vysadia v lese ☐ c) Dospelý strom spília a vyrobia z neho výrobok ☐ d) Neničte stromy ☐
Riešenie: a) ? (otáznik) b) . (bodka) c) . (bodka) d) ! (rozkazovacia)
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 2., 3. a 4. ročníku.

Úloha

1. SJ.1.1.4. – základná úroveň
Na čiaru napíš druh vety podľa obsahu (zámeru hovoriaceho). a) Sadni si! _____ b) Spíš? _____ c) Dovidenia! _____ d) Píšem babke list.
Riešenie: a) rozkazovacia b) opytovacia c) želacia d) oznamovacia
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.

1. SJ.1.1.5. Chápe význam slov, ustálených zvrátov a frazeologizmov, s ktorými sa stretá v školských textoch a v každodennej komunikácii a správne ich používa; robí rozdiel medzi formálnym a neformálnym vyjadrovaním a používa ho v súlade so situáciou; a lexikálne vzťahy (synonymá, homonymá a antonymá).

- žiak na základnej úrovni 1. stupňa vyučovania chápe význam slov, ustálených zvrátov a frazeologizmov, s ktorými sa stretá v školských textoch a v každodennej komunikácii a správne ich používa;
- robí rozdiel medzi formálnym a neformálnym vyjadrovaním a používa ho v súlade so situáciou;
- rozlišuje lexikálne vzťahy (synonymá, homonymá a antonymá) v školských textoch a pri každodennej komunikácii.

Úloha

1. SJ.1.1.5. – základná úroveň	
Priradi čísla tak, aby uvedené dvojice slov boli zaradené do správnej skupiny.	
__ hlava štátu – ľudská hlava	
__ leto – zima	1. opozitá
__ striga – ježibaba	2. synonymá
__ chalupa – domček	3. homonymá
__ dobromyseľný – zlomyseľný	
Riešenie:	
__3__ hlava štátu – ľudská hlava	
__1__ leto – zima	
__2__ striga – ježibaba	
__2__ chalupa – domček	
__1__ dobromyseľný – zlomyseľný	
Poznámka:	
– úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.	

Úloha

1. SJ.1.1.5. – základná úroveň
<p>A. Zakrúžkuj správnu odpoveď. Spojenia <i>puk kvetu</i>, <i>puk v hokeji</i>, <i>puk ako vyrážka</i> nazývame:</p> <p>a) homonymá</p> <p>b) synonymá</p> <p>c) antonymá</p> <p>d) opozitá</p> <p>B. Dopln vetu. Homonymá nazývame aj _____ slová.</p>
Riešenie:
<p>A. a) homonymá</p> <p>B. <i>viacvýznamové slová</i></p>
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku /podobné úlohy sa môžu prispôbiť pre každý ročník.

Úloha

1. SJ.1.1.5. – základná úroveň
<p>A. Zakrúžkuj písmeno pred správnou odpoveďou.</p> <p>Vyber antonymum k prídavnému menu <i>tmavá</i>:</p> <p>a) temná</p> <p>b) čierna</p> <p>c) biela</p> <p>d) svetlá</p> <p>B. Zakrúžkuj správnu odpoveď:</p> <p>Vysvetlenie týchto slov nájdeme Pravidlách slovenského pravopisu.</p> <p>áno nie</p>
Riešenie:
<p>A. d) svetlá</p> <p>B. <i>nie</i></p>
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť vo 4. ročníku / podobné úlohy sa môžu prispôbiť pre každý ročník.

STREDNÁ ÚROVEŇ

1. SJ.2.1.1. Pri rozprávaní sa pridrižiava osnovy podporujúcu ju detailmi; prispôsobuje výklad formálnej a neformálnej komunikácie; tvorí ucelený veku primeraný naratívny text s obsahovou náplňou.

- žiak sa na strednej úrovni 1. stupňa vyučovania pri rozprávaní pridrižiava osnovy podporujúcu ju detailmi a faktami z vlastnej skúsenosti a podľa vlastných predstáv;
- prispôsobuje výklad formálnej a neformálnej komunikácie, líši formálnu od neformálnej komunikácii a okolnosti, v ktorých ju používa;
- tvorí ucelený veku primeraný naratívny text s obsahovou náplňou na zadanú tému z vlastnej skúsenosti a podľa vlastných predstáv (za pomoci vopred pripravenej osnovy alebo samostatne na už spracované témy).

Úloha

1. SJ.2.1.1. – stredná úroveň
Napiš písmeno N za vetami, ktoré možno použiť <u>iba</u> pri <u>neformálnom</u> vyjadrovaní v súkromnom styku a písmeno F za vetami, ktoré môžeme použiť pri <u>formálnom</u> vyjadrovaní vo verejnom styku.
a) Čau, ako sa máš dnes? _____
b) Milí kamaráti, srdečne vás pozdravujem. _____
c) Dnes poobede pôjdeme spolu na zápas. _____
d) Kamoš, pôjdeš so mnou zajtra do kina? _____
Riešenie: a) N; b) F; c) F; d) N
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v každom ročníku.

1. SJ.2.1.2. Má formovaný rukopis a píše slovenskou abecedou, používa veľké začiatkové písmeno pri písaní názvu osôb a zvierat, názvov objektov, štátov a miest a ich obyvateľov; používa úvodzovky pri priamej reči; používa čiarku pri napočítaní; správne píše najfrekvencovanejšie vybrané slová.

- žiak má na strednej úrovni 1. stupňa vyučovania formovaný čitateľný rukopis, píše slovenskou abecedou, je schopný robiť si záznamy a poznámky pri výklade učiteľa alebo iného rečníka, ktoré si bude vedieť prečítať a v krátkosti prezentovať;
- používa veľké začiatkové písmeno pri písaní názvu osôb a zvierat, názvov objektov, štátov a miest a ich obyvateľov;
- používa úvodzovky pri priamej reči;
- používa čiarku pri napočítaní;
- správne píše najfrekvencovanejšie vybrané slová a pozná ich v texte.

Úloha

1. SJ.2.1.2. – stredná úroveň

Doplň do textu chýbajúce písmená.

Zajtra začínajú prázdniny. Navštívime starých rodičov v __ovačici. Budeme cestovať expresom. Na stanicu nás dovezie taxík. Do kufra si zbalíme texasky, fixky a pexeso. Stará mama __ováčová má foxteriéra. Volá sa __ ax. __énia a __astislav sa už tešia na krásnu dovolenku v __anáte s bratrancom __lexandrom.

Riešenie:

Zajtra začínajú prázdniny. Navštívime starých rodičov v Kovačici. Budeme cestovať expresom. Na stanicu nás dovezie taxík. Do kufra si zbalíme texasky, fixky a pexeso. Stará mama Kováčová má foxteriéra. Volá sa M ax. Xénia a Rastislav sa už tešia na krásnu dovolenku v Banáte s bratrancom Alexandrom.

Poznámka:

– úlohu možno ponúknuť v 2., 3. a 4. ročníku.

Úloha

1. SJ.2.1.2. – stredná úroveň

Prečítaj si text a odpovedz na otázky.

Zajtra začínajú prázdniny. Navštívime starých rodičov v Kovačici. Budeme cestovať expresom. Na stanicu nás dovezie taxík. Do kufra si zbalíme texasky, fixky a pexeso. Stará mama Kováčová má foxteriéra. Volá sa Max. Xénia a Xaver sa už tešia na krásnu dovolenku s bratrancom Alexandrom.

Odpovedz celou vetou. Ktoré vlastné mená sa uvádzajú v texte?

Doplň vetu. Vlastné mená osôb, zvierat, miest sa píše s _____ začiatčným písmenom.

Riešenie: V texte sa uvádzajú vlastné mená: Kovačica, Kováčová, Max, Xénia, Banát, Alexander. /s veľkým/

Poznámka:

– úlohu možno ponúknuť v každom ročníku.

Úloha

1. SJ.2.1.2. – stredná úroveň
Vo vyznačených slovách doplň chýbajúce i, í, y, ý. Vybrali sme sa na výlet pozrieť si kor_to rieky Dunaj. Nad hladinou sme v_deli krúžiť m_šiaka . Chránil svoje hniezdo. Mláďatá si hlasným kr_kom p_tali jest'. M_šiak zamával kr_dlami a výrazne zap_skal . M_ sme sa ukr_li v kr_koch pri brehu. Triasli sme sa ako os_ky . Dravec nakrmil mláďatá m_šami a odletel loviť ďalšiu kor_st' . Bol to s_Iný zážitok.
Riešenie: Vybrali sme sa na výlet pozrieť si koryto rieky Dunaj. Nad hladinou sme videli krúžiť myšiaka . Chránil svoje hniezdo. Mláďatá si hlasným krikom pýtali jest'. Myšiak zamával krídlami a výrazne zapískal . My sme sa ukryli v kríkoch pri brehu. Triasli sme sa ako osiky . Dravec nakrmil mláďatá myšami a odletel loviť ďalšiu korist' . Bol to silný zážitok.
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.

1. SJ.2.1.3. Vie deliť slová na slabiky a tieto poznatky uplatňuje pri delení slov na konci riadka; pozná delenie spoluhlások.

- žiak na strednej úrovni 1. stupňa vyučovania vie deliť slová na slabiky a tieto poznatky uplatňuje pri delení slov na konci riadka;
- pozná delenie spoluhlások a základné pravopisné pravidlá, ktoré sa k nim viažu, a uplatňuje ich pri písaní.

Úloha

1. SJ.2.1.3. – stredná úroveň
Zvislou čiarou rozdeľ slová na slabiky tak, ako by si ich rozdelil / -a na konci riadka. vodovod, sviatočný, prstienkovitý
Riešenie: vo/do/vod, svia/toč/ný, prs/tien/ko/vi/tý
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v každom ročníku s prispôsobeným výberom slov.

Úloha

1. SJ.2.1.3. – stredná úroveň
Zakrúžkuj písmeno pred riadkom, v ktorom sú uvedené len tvrdé spoluhlásky.
a) s, p, r, v, b, m, f, z
b) k, g, h, ch, ď, ť, ľ, ň
c) d, t, l, n, k, g, h, dz
d) d, t, l, n, k, g, h, ch
Riešenie: d) d, t, l, n, k, g, h, ch
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 2., 3. a 4. ročníku aj s iným výberom hlások.

1. SJ.2.1.4. Určuje druhy ohybných slov a ich gramatické kategórie (rod, číslo, slovesné časy) spracovaných slovných druhov; určuje slovesné časy a neurčitok; pozná časti slov v súvisi s tvorením slov (predpona, slovotvorný základ, prípona) v typických príkladoch.

- žiak na strednej úrovni 1. stupňa vyučovania určuje gramatické kategórie (rod, číslo, slovesné časy) ohybných slovných druhov vo veku primeranom umeleckom a neliterárnom texte,
- vie vymenovať príklady pre každý druh ohybných slovných druhov a správne ich dopĺňa do vety;
- vie vymenovať príklady pre každý druh ohybných slovných druhov, správne ich dopĺňa do vety a vo veku primeranom umeleckom a neliterárnom texte líši rod, číslo a slovesný čas, v ktorom je text podaný;
- určuje slovesné časy a neurčitok na jednoduchých príkladoch;
- pozná časti slov v súvisi s tvorením slov (predpona, slovotvorný základ, prípona) v typických príkladoch;
- vie vytvoriť nové slová na pomoci predpony a prípony na jednoduchých príkladoch a rébusoch v súlade s veku primeranou slovnou zásobou.

Úloha

1. SJ.2.1.4. – stredná úroveň
Vedľa každého uvedeného prídavného mena utvor slovo s predponou ne- alebo bez-, aby slovo malo význam: a) smelý _____ b) malý _____ c) drôtový _____ d) bezpečný _____
Riešenie: a) nesmelý b) nemalý c) bezdrôtový d) nebezpečný
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.

Úloha

1. SJ.2.1.4. – stredná úroveň
V uvedenom texte podčiarkni len slovesá v minulom čase. V meste žili dve deti. Mali sa radi ako brat a sestra. S rodičmi bývali v podkrovných komôrkach oproti sebe. Tam, kde sa strechy ich domov spájali, hľadeli na seba obloky dvoch komôrok. Pred každým oblokom rástol v debničke ružový krík. Halúzky kríkov sa preplietli a vytvorili nad rímsou kvetinovú bránu. Na dvoch lavičkách pod ňou sa deti v lete hrávali. <i>H. Ch. Andersen: Druhý príbeh: Chlapček a dievčatko</i>
Riešenie: V meste <u>žili</u> dve deti. <u>Mali</u> sa radi ako brat a sestra. S rodičmi <u>bývali</u> v podkrovných komôrkach oproti sebe. Tam, kde sa strechy ich domov <u>spájali</u> , <u>hľadeli</u> na seba obloky dvoch komôrok. Pred každým oblokom <u>rástol</u> v debničke ružový krík. Halúzky kríkov sa <u>preplietli</u> a <u>vytvorili</u> nad rímsou kvetinovú bránu. Na dvoch lavičkách pod ňou sa deti v lete môžu hrať.
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.

1. SJ.2.1.5. Vie odlišiť jednoduché holé a rozvité vety; píše úplné vety s pozmeneným poradím slov vo vete, mení druh vety, dokončuje začatú vetu.

- žiak na strednej úrovni 1. stupňa vyučovania vie odlišiť jednoduché holé a rozvité vety;
- píše úplné vety s pozmeneným poradím slov vo vete;
- mení druh vety v súlade s uvedeným textom a podľa zadaných kritérií (zmeniť priamu na nepriamu reč, zmeniť čas alebo osobu v texte,...);
- dokončuje začatú vetu, mení vetu na otázku, kladie otázku k danej vete (alebo skupine viet) alebo odpovedá na položenú otázku (celou vetou alebo niekoľkými súvislými vetami, ktoré tvoria celok).

Úloha

1. SJ.2.1.5. – stredná úroveň
Uvedenú vetu pozmeň na oznamovaciu. <i>Pôjdeme zajtra do kina?</i> _____
Uvedenú vetu pozmeň na opytovaciu. <i>Kúp v obchode chlieb!</i> _____
Riešenie: Zajtra pôjdeme do kina. Kúpil / -a si v obchode chlieb?
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 2., 3. a 4. ročníku.

Úloha

1. SJ.2.1.5. – stredná úroveň
Prečítaj si uvedené vety. Pred každú vetu prirad' číslo podľa toho, či je veta holá alebo rozvitá.
___ Janko číta knihu.
___ Malí žiaci sa učia čítať.
___ Otec orie.
___ Učiteľka vysvetľuje úlohu.
___ Štvrtáci spievajú.
Riešenie: _2_ Janko číta knihu. _2_ Malí žiaci sa učia čítať. _1_ Otec orie. _2_ Učiteľka vysvetľuje úlohu. _1_ Štvrtáci spievajú.
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť vo 4. ročníku.

1. SJ.2.1.6. Pozná význam slov a frazeologizmov vyskytujúcich sa v literárnych a neliterárnych textoch pre deti a správne ich používa; pozná epiteton a prirovnanie ako výrazový prostriedok; používa slovníky a encyklopédie.

- žiak na strednej úrovni 1. stupňa vyučovania pozná význam slov a frazeologizmov vyskytujúcich sa v literárnych a neliterárnych textoch pre deti a správne ich používa; správne ich zaraďuje k textu;
- pozná epiteton a prirovnanie ako výrazový prostriedok;
- používa slovníky a encyklopédie, ktoré sú odporúčané v učebniciach, literatúre pre deti;
- používa ponúknuté internetové stránky a samostatne vyhľadáva veku primerané informácie viažuce za spracované učivo.

Úloha

1. SJ.2.1.6. – stredná úroveň
Prečítaj uvedené texty. Žaby sú obojživelníky, ktoré v dospelosti nemajú chvost. Vyskytujú sa hojne na všetkých vlhkých a teplých miestach po celom svete, nežijú však v slanej vode... Žeriavy sú veľké, dlhonohé, dôstojne kráčajúce vtáky s dlhým krkom. Žijú v Severnej Amerike, Európe, Ázii, Afrike a v Austrálii... Žirafy vďaka dlhým nohám a štíhlemu krku sú najvyššie cicavce. Vysoké sú 5 – 6 m. Žijú v čriedach, pričom za každou chodí vedúca samica. Patria medzi pravé stepné zvieratá... <i>referaty.centrum.sk/prirodne_vedy/biologia_a_geologia</i>
Označ správne odpovede.
Uvedený text môžeme nájsť:
a) v encyklopédii b) v abecedáre c) na internete d) v slovníku
Riešenie: a) v encyklopédii c) na internete
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 2., 3. a 4. ročníku.

Úloha

1. SJ.2.1.6. – stredná úroveň
Akým poradím by si do slovníka zaradil / -a slová? Očísluj ich. __ <i>futbalista</i> , __ <i>volej</i> , __ <i>basketbal</i> , __ <i>hádzaná</i> , __ <i>rozhodca</i> .
Riešenie: 2 <i>futbalista</i> , 5 <i>volej</i> , 1 <i>basketbal</i> , 3 <i>hádzaná</i> , 4 <i>rozhodca</i>
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v každom ročníku.

Úloha

1. SJ.2.1.6. – stredná úroveň
Zoraď slová ako v slovníku. <i>sadza, sila, sedlo, sýkorka, súcit, soľ, symbol</i>
Riešenie: sadza, sedlo sila, soľ, súcit, sýkorka, symbol
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 2., 3. a 4. ročníku.

Úloha

1. SJ.2.1.6. – stredná úroveň
Uvedené prídavné mená <i>mäkký, usilovný, sladký, dobrý</i> napíš na čiary tak, aby si utvoril / -a prirovnania. a) _____ ako med b) _____ ako včela c) _____ ako chlieb d) _____ ako tráva
Riešenie: a) <i>sladký</i> b) <i>usilovný</i> c) <i>dobrý</i> d) <i>mäkký</i>
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 2., 3. a 4. ročníku.

POKROČILÁ ÚROVEŇ

1. SJ.3.1.1. Používa fond slov v súlade s vekom; používa synonymá (aby sa neopakoval); opravuje svoj text (kriticky číta napísané, opravuje chyby, mení časti textu).

- žiak na pokročilej úrovni 1. stupňa vyučovania používa fond slov v súlade s vekom;
- pri svojom ústnom a písomnom prejave používa synonymá (aby sa neopakoval);
- opravuje svoj text (kriticky číta napísané, opravuje chyby, mení časti textu).
- opravuje veku primeraný text so zdôvodnením chýb

Úloha

1. SJ.3.1.1. – pokročilá úroveň

Poznávaj význam slov. Zakrúžkuj správnu odpoveď.

1. Domovina je:

- a) dom
- b) byt
- c) vlasť

2. Prstenník je:

- a) človek, ktorý vyrába prstene
- b) obruč na sude
- c) pomenovanie prsta

3. Mešec je:

- a) drevená truhlička
- b) kožené vrecúško
- c) keramická váza

4. Omrvinka je:

- a) drobný kúsok chleba
- b) maličký rozprávkový človečik
- c) názov jedla

5. Figliar je:

- a) výrobca drevených figúrok
- b) pestovateľ fig
- c) vtipkár

6. Tabletky sú:

- a) drahokam
- b) baletka
- c) liek

7. Detváky sú:

- a) malé deti
- b) ľudia z Detvy
- c) jedovaté huby

8. Vrátnik je:
a) vstupná brána
b) strážca vchodu do budovy
c) krvácajúci sa človek
9. Babrák je:
a) handrová bábika
b) nešikovný človek
c) starý dom
10. Chládok je:
a) väzenie
b) chladnička
c) tôňa

Riešenie:

1. Domovina je:
c) vlasť
2. Prstenník je:
c) pomenovanie prsta
3. Mešec je:
b) kožené vrecúško
4. Omrvinka je:
a) drobný kúsok chleba
5. Figliar je:
c) vtipkár
6. Tabletká je:
c) liek
7. Detváky sú:
a) malé deti
8. Vrátnik je:
b) strážca vchodu do budovy
9. Babrák je:
b) nešikovný človek
10. Chládok je:
c) tôňa

Poznámka:

- úlohu možno ponúknuť v každom ročníku.
- úlohu možno rozdeliť na viac častí.

Úloha

1. SJ.3.1.1. – pokročilá úroveň

Vyznačené slová obmeň tak, aby sa význam vety nezmenil. Potom text odpíš.

Čakáme **hostí**. Príde môj **kamarát** a **kamarátka**. Pricestujú **rýchlikom**. Otec ich **privezie** autom zo stanice. Mama pripraví **slávnostný** obed. Iste spolu **strávime** príjemný deň.

(doviezť, návšteva, priateľ, prežiť, priateľka, sviatočný, vlak)

Riešenie:

Čakáme **návštevu**. Príde môj **priateľ** a **priateľka**. Pricestujú **vlakom**. Otec ich **dovezie** autom zo stanice. Mama pripraví **sviatočný** obed. Iste spolu **prežijeme** príjemný deň.

Poznámka:

– úlohu možno ponúknuť v každom ročníku.

Úloha

1. SJ.3.1.1. – pokročilá úroveň

K označeným slovám utvor páry.

1. chichot 2. neexistujú 3. vyľaká 4. šklbať

__ nejestvujú __ trhať __ nemajú __ nastraší __ zľakne __
smiech

Riešenie:

2 nejestvujú _4_ trhať _2_ nemajú _3_ nastraší _3_ zľakne
1 smiech

Poznámka:

– podobnú úlohu možno ponúknuť v každom ročníku.

Úloha

1. SJ.3.1.1. – pokročilá úroveň K označeným slovám utvor páry.

__ spájať __ poskakovať __ zostavovať __ hopsať __ vyskakovať
Riešenie: _2_ spájať _1_ poskakovať _2_ zostavovať _1_ hopsať _2_ vyskakovať
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v každom ročníku.

Úloha

1. SJ.3.1.1. – pokročilá úroveň Prečítaj si úryvok z poviedky <i>Hádka</i> autorky Márie Ďuríčkovej. Išli po ceste dva traktory. Ľudia si mysleli: och, či len hučia, vrčia, hrkocú, škřípu, hrmocú a vŕzgajú tie traktory! Ani na um im nezišlo, že traktory sa vlastne zhovárajú. Reč traktorov sa volá traktorčina a len málokto jej rozumie. Ktoré slová majú v poviedke rovnaký alebo podobný význam? Vypíš ich. _____
Riešenie: hučia, vrčia, hrkocú, škřípu, hrmocú a vŕzgajú
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.

Úloha

1. SJ.3.1.1. – pokročilá úroveň Pozorne si prečítaj uvedené vety. Podčiarkni gramatické chyby. Muráry murovali steni. Orli leteli ponad lesy. V zoologickej záhrade uvideli koritnačky, sloni a žirafí. K narodeninám dostali pekné dari. Žiaci urobili chybi.
Riešenie: Murá <u>ry</u> murovali steni <u>Ľ</u> . Or <u>l</u> i leteli ponad lesy. V zoologickej záhrade uvideli kor <u>i</u> tnačky, slon <u>i</u> a žiraf <u>í</u> . K narodeninám dostali pekné dar <u>i</u> . Žiac <u>ŷ</u> urobili chyb <u>i</u> .
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 2., 3. a 4. ročníku.

Úloha

1. SJ.3.1.1. – pokročilá úroveň
Doplň <i>i</i> alebo <i>y</i> : Rybár__ lovia ryb__ . Traktorist__ opravujú traktor__ . Janka bolia zub__ . Mačke v noci svietia oč__ . Zverolekár__ liečia dobytok. Budov__ sú vysoké. Vierka má čisté necht__ . Kominár__ vymetajú komín__ od sadzí. Naše kraje navštevujú turist__ .
Riešenie: Rybár <u>i</u> lovia ryb <u>y</u> . Traktorist <u>i</u> opravujú traktor <u>y</u> . Janka bolia zub <u>y</u> . Mačke v noci svietia oč <u>i</u> . Zverolekár <u>i</u> liečia dobytok. Budov <u>y</u> sú vysoké. Vierka má čisté necht <u>y</u> . Kominár <u>i</u> vymetajú komín <u>y</u> od sadzí. Naše kraje navštevujú turist <u>i</u> .
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.

1. SJ.3.1.2. Pozná pojmy jednojazyčnosť a viacjazyčnosť (a pozná jazykovú situáciu v Srbsku).

– žiak na pokročilej úrovni 1. stupňa vyučovania pozná pojmy jednojazyčnosť a viacjazyčnosť (a pozná jazykovú situáciu v Srbsku), rozlišuje spisovnú podobu jazyka od slov, ktoré sú vytvorené pod vplyvom srbčiny, postupne koriguje svoju slovnú zásobu a sugeruje spolubesedníkovi;

– dvojjazyčne si osvojuje určité pojmy; viaže pojmy z literatúry, komunikácie a jazyka, ktoré sú spoločné pre oba jazyky.

Úloha

1. SJ.3.1.2. – pokročilá úroveň
Uvedený text napíš v spisovnej podobe slovenského jazyka. Zajtra pojdem na bicigli na kúpania. Dám si na hlavu kacigu. Zoberiem si kúpaci, aj košarkašku loptu. Zahráme si s pajtášom Rasťom košarku.
Riešenie: Zajtra pôjdem na bicykli na kúpačku / kúpalisko. Dám si na hlavu prilbu. Zoberiem si plavky, aj basketbalovú loptu. Zahráme si s kamarátom / priateľom Rasťom basketbal.
Poznámka: – podobnú úlohu možno ponúknuť v každom ročníku.

1. SJ.3.1.3. Uplatňuje spodobovanie spoluhlások na frekventovaných príkladoch.
 – žiak na pokročilej úrovni 1. stupňa vyučovania uplatňuje spodobovanie spoluhlások na frekventovaných príkladoch v ústnom a písomnom prejave.
 – vie vytvoriť páry spoluhlások, ktoré sa spodobujú.

Úloha

1. SJ.3.1.3. – pokročilá úroveň
Zakrúžkuj písmená pred riadkami, v ktorých sú všetky slová napísané správne.
a) fčera, zub, holub, fajka
b) všeličo, ftáčik, hneu, speu
c) spev, vtáčik, včera, dub
d) domov, hnev, prah, krv
Riešenie: c) spev, vtáčik, včera, dub d) domov, hnev, prah, krv
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.

Úloha

1. SJ.3.1.3. – pokročilá úroveň	
Rozdeľ slová do dvoch stĺpcov podľa toho, či sa na ich konci mení výslovnosť spoluhlásky.	
vec, zjedz, batoh, koláč, zub, rúž, mach, medved', spať, reťaz, skok	
mení sa výslovnosť spoluhlásky	nemení sa výslovnosť spoluhlásky
_____	_____
_____	_____
Riešenie: mení sa výslovnosť spoluhlásky	nemení sa výslovnosť spoluhlásky
zjedz	vec
batoh	koláč
zub	mach
rúž	spať
medved'	skok
reťaz	
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.	

1. SJ.3.1.4. Vymenúva vlastné a všeobecné podstatné mená, vzťahové a privlastňovacie prídavná mená; osobné zámená; základné a radové číslovky; pozná gramatické kategórie slovíes (osobu, číslo a rod) a vie pozmeniť čas slovíes na neurčitok a iný čas slovíes.

- žiak na pokročilej úrovni 1. stupňa vyučovania vymenúva vlastné a všeobecné podstatné mená a správne ich používa pri písomnom prejave;
- vie líšiť v texte, vymenovať príklady pre každý druh ohybných slovných druhov a správne ich dopĺňať do vety;
- pozná vzťahové a privlastňovacie prídavná mená; osobné zámená; základné a radové číslovky; líši ich v jednoduchom texte a frekventované príklady správne dopĺňa do vety;
- pozná gramatické kategórie slovíes (osobu, číslo a rod) v texte a vie pozmeniť čas slovíes na neurčitok a iný čas slovíes.

Úloha

1. SJ.3.1.4. – pokročilá úroveň
Pozorne prečítaj úryvok z ľudovej piesne. Podčiarkni v nej prídavné meno. Zomrela mi mamička, zomrela mi sestrička, kto ma bude kolísať, keď som taká maličká. V šírom poli viem hrušku, priviažem zásterôčku, bude vietor zdola viať, ten ma bude kolísať.
Riešenie: Zomrela mi mamička, zomrela mi sestrička, kto ma bude kolísať, keď som taká <u>maličká</u> . V šírom poli viem hrušku, priviažem zásterôčku, bude vietor zdola viať, ten ma bude kolísať.
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 2., 3. a 4. ročníku.

Úloha

1. SJ.3.1.4. – pokročilá úroveň
Doplň správny tvar slovesa zo zátvorky v minulom čase.
a) Pani, kde ste _____ včera? (byť)
b) Pán učiteľ, _____ by ste ma ospravedlniť? (môcť)
Riešenie: a) boli b) mohli
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 2., 3. a 4. ročníku.

1. SJ.3.1.5. Vie analyzovať rôzne druhy viet, ktoré patria k typickým školským príkladom. Líši základné vetné členy (podmet a slovesný prísudok) a rozvíjacie vetné členy (prívlastok, predmet a príslovkové určenia) na frekventovaných príkladoch.

– žiak na pokročilej úrovni 1. stupňa vyučovania vie analyzovať rôzne druhy viet, ktoré patria k typickým školským príkladom;

- líši základné vetné členy (podmet a slovesný prísudok) a rozvíjacie vetné členy (prívlastok, predmet a príslovkové určenia) na frekventovaných príkladoch v zadaných vetách alebo vytvára menej zložité vety používajúc zadané vetné členy.

Úloha

1. SJ.3.1.5. – pokročilá úroveň
Podčiarkni v každej vete podmet. Prísudok vypíš na čiaru.
a) Horúce slnko pálilo na naše líčka. _____
b) Katka a Marka zbierali fialky. _____
Riešenie: a) Horúce <u>slnko</u> pálilo na naše líčka. <i>pálilo</i> b) <u>Katka</u> a <u>Marka</u> zbierali fialky. <i>zbierali</i>
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť vo 4. ročníku.

1. SJ.3.1.6. Pozná význam slov a frazeologizmov, s ktorými sa stretá v literárnych a náučno-populárnych textoch (pre deti) a správne ich používa; určuje význam neznámych slov a výrazov na základe ich zloženia a/alebo kontextu, v ktorom sú použité; analyzuje jazyk (slová, vety, text).

- žiak na pokročilej úrovni 1. stupňa vyučovania pozná význam slov a frazeologizmov, s ktorými sa stretá v literárnych a náučno-populárnych textoch (pre deti), a správne ich používa pri ústnej a písomnej komunikácii;
- vie frazeologizmy poviazať do celku, zaradiť k textu, ročnému obdobiu, určitým hrdinom v texte...;
- určuje význam neznámych slov a výrazov na základe ich zloženia a/alebo kontextu, v ktorom sú použité;
- používa jednoduché slovníky pri analýze neznámych slov;
- analyzuje jazyk: slová – z aspektu gramatických kategórií (slovné druhy, ich osoba, číslo a čas),
- analyzuje jazyk: vety – z aspektu štruktúry vety podľa obsahu a zložitosti;
- analyzuje jazyk: text – z aspektu literárneho (postavy a ich charakteristiky, miesto a čas konania deja, časový sled, dejová postupnosť; literárny druh a spracované literárne žánre).

Úloha

1. SJ.3.1.6. – pokročilá úroveň
Pozorne prečítaj uvedené krátke formy ľudovej slovesnosti. Každá z nich je čiastočne pozmenená. Na čiaru vedľa odpíš v správnom tvare.
Kto druhému jamu kope, ten veru do nej nespadne. _____
Komu sa nelení, ten sa veľa narobí. _____
Kto sa smeje naposledy, ten sa už viac nezasmeje. _____
Lož má krátke nohy, ale veľmi rýchlo zuteká. _____
Riešenie: Kto druhému jamu kope, <i>sám do nej spadne. (ten do nej spadne)</i> Komu sa nelení, <i>tomu sa zelení.</i> Kto sa smeje naposledy, ten sa <i>smeje najlepšie. (najsladšie)</i> Lož má krátke nohy, <i>d'aleko nedôjde. (neujde)</i>
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.

Úloha

1. SJ.3.1.6. – pokročilá úroveň
Pozorne prečítaj uvedené krátke formy ľudovej slovesnosti. Doplň do nich vhodné slová.
Remeslo má zlaté _____.
Katarína na ľade, Vianoce na _____.
Čím vyššie vyjdeš, ďalej _____.
Kto chce mnoho mať, musí veľa _____.
Riešenie: <i>dno</i> <i>blate</i> <i>dovidíš / vidíš</i> <i>znať</i>
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.

Úloha

1. SJ.3.1.6. – pokročilá úroveň
Zakrúžkuj písmeno pred správnou odpoveďou.
Vysvetlenie slovného spojenia <i>čo si kto navaril, nech si aj zje</i> nájdeme
a) v slovníku cudzích slov b) v synonymickom slovníku c) vo frazeologickom slovníku d) v pravidlách pravopisu
Riešenie: c) vo frazeologickom slovníku
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.

Úloha

1. SJ.3.1.6. – pokročilá úroveň

Prirad' správne čísla s vysvetlením ku každému frazeologizmu.

__ má obidve ruky ľavé

1. dobre to vie, ovláda to

__ múti vodu

2. úmyselne vyvoláva zmätok

__ má to v malíčku

3. robiť zbytočnú prácu

__ nosiť drevo do lesa

4. je nešikovný, nevie nič robiť

Riešenie:

4 má obidve ruky ľavé

2 múti vodu

1 má to v malíčku

3 nosiť drevo do lesa

Poznámka:

– úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.

2. Oblasť LITERATÚRA

ZÁKLADNÁ ÚROVEŇ

1. SJ.1.2.1. Pozná literárne diela z povinného školského programu: uvádza autora a názov jeho diela; vie prerozprávať základný obsah diela, vie určiť základnú tému a hlavný motív diela a vymenovať jeho hlavné postavy.

- žiak na základnej úrovni 1. stupňa vyučovania pozná literárne diela z povinného školského programu: uvádza autora a názov jeho diela, vie správne priradiť autora k dielu a opačne;
- vie prerozprávať základný obsah diela za pomoci osnovy;
- vie určiť základnú tému a hlavný motív diela;
- vie vymenovať hlavné postavy spracovaného literárneho diela a priradiť im základné vlastnosti, ktoré opisujú ich zovňajšok alebo charakter a konanie.

Úloha

1. SJ.1.2.1. – základná úroveň	
K autorom priradiť správne čísla pred literárnymi dielami.	
__ Mária Rázusová-Martáková	1. Žaba číta noviny
__ Jovan Jovanović-Zmaj	2. Keď moja mama nie je doma
__ Juraj Tušiak	3. Lastovičkám na cestu
__ Pavel Mučaji	4. Zatúlané húsa
Riešenie:	
4 Mária Rázusová-Martáková	
1 Jovan Jovanović-Zmaj	
2 Juraj Tušiak	
3 Pavel Mučaji	
Poznámka:	
– úlohu možno prispôbiť v každom ročníku.	

Úloha

1. SJ.1.2.1. – základná úroveň	
K literárnym postavám priradiť správne čísla pred literárnymi dielami.	
__ Maruška a Elena	1. Medovníkový domček
__ Ivanko a Marienka	2. O Guľkovi Bombuľkovi
__ Guľko Bombuľko	3. O dvanástich mesiacikoch
__ Vrabec Čivo	4. Pytačky
Riešenie:	
3 Maruška a Elena	
1 Ivanko a Marienka	
2 Guľko Bombuľko	
4 Vrabec Čivo	
Poznámka: – úlohu možno prispôbiť v každom ročníku / texty sa môžu ladiť len z jedného ročníka alebo z viacerých ročníkov.	

Úloha

1. SJ.1.2.1. – základná úroveň	
Prečítaj si uvedený text.	
Stretlo dieťa slepca a ten niesol na chrbte veľkú oštiepku raždí. V ruke držal zapálený lampáš.	
– Prečo máš zapálený lampáš? – spýtalo sa ho dieťa.	
– A veruže ho potrebujem, milé dieťa, – povedal slepec.	
– Nosím ho, aby ma ľudia videli a nevrážali do mňa.	
<i>Mária Kosová: Rozprávka z Afriky</i>	
Zakrúžkuj písmeno pred správnym tvrdením.	
a) Témou rozprávky je zážitok z Afriky.	
b) V rozprávke je opísaný slepec.	
c) Rozprávka opisuje človeka ako zbiera raždíe.	
Riešenie:	
b) V rozprávke je opísaný slepec.	
Poznámka: – úlohu možno prispôbiť v každom ročníku / texty sa môžu ladiť len z jedného alebo viacerých ročníkov.	

Úloha

1. SJ.1.2.1. – základná úroveň

Prečítaj si uvedený text.

Čo je rodina

Rodina je, keď ocko jednou rukou chytí Tomáša a druhou mamu. A keď mamička chytí jednou rukou mňa a druhou ocka.

Rodina je aj to, keď sme všetci v cukrárni a ocko hundre:

– Cukráreň je pre deti. Pre chlapa je futbal.

Rodina je aj vtedy, keď jedna stará mama povie druhej starej mame:

– Aké to len máme pekné a spôsobné vnúčatka...

Rodina je tiež to, keď ocko leží vo svojej posteli, aj mamička leží vo svojej posteli a ja s Tomášom ležíme medzi nimi, aby sa nám nič nestalo.

Hana Zelinová

Zakrúžkuj písmeno pred správnym tvrdením.

Témou textu je:

- a) šťastná rodina.
- b) zážitok v cukrárni.
- c) chlapcove narodeniny.

Riešenie:

- a) šťastná rodina.

Poznámka:

– úlohu možno prispôbiť v každom ročníku / texty sa môžu ladiť len z jedného ročníka alebo z viacerých ročníkov.

Úloha

1. SJ.1.2.1. – základná úroveň

A. Pozorne si prezri obrázky a usporiadaj ich podľa deja. Na čiaru vedľa obrázka označ poradie číslami.

B. Doplň vetu.

Ilustrácie patria do rozprávky: _____

Riešenie:

A. 1, 4, 3, 2, 5, 6

B. O dvanástich mesiačikoch

Poznámka:

– úlohu možno prispôbiť v každom ročníku.

1. SJ.1.2.2. Rozlišuje základné typy a tvary literárnej tvorby, a to: ľudovú literatúru od autorskej literatúry; prozaické dielo od veršovaného diela; rozlišuje lyrické, epické a dramatické diela; rozlišuje autora literárno-umeleckého diela od rozprávača.

- žiak na základnej úrovni 1. stupňa vyučovania rozlišuje základné typy a tvary literárnej tvorby, a to: ľudovú literatúru od autorskej literatúry;
- rozlišuje prozaické dielo od veršovaného diela;
- rozlišuje lyrické, epické a dramatické diela;
- rozlišuje autora literárno-umeleckého diela od rozprávača.

Úloha

1. SJ.1.2.2. – základná úroveň

Prečítaj si uvedené texty.

Čo je rodina

Rodina je, keď ocko jednou rukou chytí Tomáša a druhou mamu. A keď mamička chytí jednou rukou mňa a druhou ocka.

Rodina je aj to, keď sme všetci v cukrárni a ocko hundre:

– Cukráreň je pre deti. Pre chlapa je futbal.

Rodina je aj vtedy, keď jedna stará mama povie druhej starej mame:

– Aké to len máme pekné a spôsobné vnúčatka...

Rodina je tiež to, keď ocko leží vo svojej posteli, aj mamička leží vo svojej posteli a ja s Tomášom ležíme medzi nimi, aby sa nám nič nestalo.

Hana Zelinová

V pondelok sme nakúpili,

v utorok sme zakúrili,

v stredu sme varili,

vo štvrtok kašu delili.

V piatok sme fúkali,

psíkovi sme núkali...

V sobotu sme upratali dom

a ty, keď nám nepomáhaš,

nože, hybaj von!

Ludová vyčítanka

Zakrúžkuj písmeno pred správnymi tvrdeniami.

- a) Prvý text je autorská rozprávka.
- b) Druhý text patrí do ľudovej slovesnosti.
- c) Oba texty sú autorské.
- c) Oba texty patria do ľudovej tvorby.

Riešenie:

- a) Prvý text je autorská rozprávka.
- b) Druhý text patrí do ľudovej slovesnosti.

Poznámka:

– úlohu možno prispôbiť v každom ročníku / texty sa môžu ladiť len z jedného ročníka alebo z viacerých ročníkov.

Úloha

1. SJ.1.2.2. – základná úroveň

Z uvedených literárnych žánrov podčiarkni len tie, ktoré patria do ľudovej slovesnosti.

bájka, ľudová rozprávka, divadelná hra, hádanka, vyčítanka, poviedka, porekadlo, príslovie, ľudová pieseň

Riešenie:

bájka, ľudová rozprávka, divadelná hra, hádanka, vyčítanka, poviedka, porekadlo, príslovie, ľudová pieseň

Poznámka:

– úlohu možno prispôbiť v každom ročníku.

Úloha

1. SJ.1.2.2. – základná úroveň

Vedľa každého z úryvkov napíš, či je: *lyrické, epické* alebo *dramatické* dielo.

a) Najlepšia zo všetkých _____

Na ulici zablúdilo malé dievčatko.

Behá, kričí a hľadá svoju mamičku.

Ľudia sa spytujú:

– Ako vyzerá tvoja mama?

A dievčatko cez slzy povedalo:

– Vy ju nepoznáte? Moja mama je najlepšia zo všetkých.

Lev Nikolajevič Tolstoj

b) Červené jabĺčko _____

Červené jabĺčko vo vačku mám,

koho rada vidím, tomu ho dám.

Teba ja, mamička, najradšej mám,

tebe to jabĺčko červené dám.

Ľudová

c) Červená čiapočka (úryvok) _____

VLK:

Kam, Červená čiapočka?

ČIAPOČKA:

Idem podľa potôčka.

Ale ty, vlk, čo tu chceš?

VLK:

Zháňam pod zub trochu trávy,

od trávy mi dobre trávi.

ČIAPOČKA:

Víčko, víčko, neklameš?

Vlci trávu nejedia.

VLK:

To dievčatká nevedia!

František Hrubín

Riešenie:

- a) epické dielo
- b) lyrické dielo
- c) dramatické dielo

Poznámka:

– úlohu možno prispôbiť v každom ročníku.

Úloha

1. SJ.1.2.2. – základná úroveň

Vedľa každého úryvku z diela napíš, či je dielo *prozaické* alebo *veršované*.

a) Bola raz jedna trieda,

v tej triede bola krieda.

Tá krieda bola biela

a bolo jej dosť veľa. _____

Krista Bendová: *Bola raz jedna trieda – úryvok*

b) Keď mám peknú knižku v ruke

– hoci nevel'kú –

je to, akoby som stretla

dobrú priateľku. _____

Vladimír Reisel: *Knižka – úryvok*

c) Teta upratovačka to má ťažké. Ona je len jedna a rozhadzovačov v škole je presne štyristo. Teta upratovačka každý deň vymetá papieriky z cukríkov, žuvačkové obaly, igelitové vrecká, potrhaneé pijaky, omrvinky z rožkov, a raz...

... raz dokonca našla v jednej triede slona. Patril Baltazárovi a bol nafukovací. A nielen nafukovací, ale aj nafúkaný. _____

Daniel Hevier: *Upratovačka a rozhadzovači – úryvok*

Riešenie:

a) veršované dielo

b) veršované dielo

c)) prozaické dielo

Poznámka:

– úlohu možno prispôbiť v každom ročníku – v starších ročníkoch sa odporúča uviesť neznáme texty.

1. SJ.1.2.3. Všima si základné prvky štruktúry literárno-umeleckého diela: téma, motív; dej, čas a miesto deja; rozprávanie v prvej a tretej osobe; opis, monológ a dialóg; všima si rým.

- žiak na základnej úrovni 1. stupňa vyučovania si všima základné prvky štruktúry literárno-umeleckého diela: téma, motív; dej, čas a miesto deja;
- všima si a líši rozprávanie v prvej a tretej osobe;
- rozlišuje opis, monológ a dialóg;
- všima si rým.

Úloha

1. SJ.1.2.3. – základná úroveň
Prečítaj si uvedený text. Nikto rozumný neničí prírodu. Slušný človek v nej nezanecháva odpadky. Rastliny a zvieratá v prírode treba chrániť. Pomôcť môže každý z nás. Nezničená príroda je dôležitá aj pre naše zdravie. Zakrúžkuj písmeno pred správnym tvrdením. a) Uvedený text sa venuje ochrane zdravia. b) Motívom textu je dochádzka do školy. c) Text hovorí o ochrane prírody.
Riešenie: c) Text hovorí o ochrane prírody.
Poznámka: – úlohu možno prispôbiť v každom ročníku / texty sa môžu ladiť len z jedného ročníka alebo z viacerých ročníkov.

Úloha

1. SJ.1.2.3. – základná úroveň

Prečítaj si uvedenú báseň a podčiarkni v nej slová, ktoré sa rýmujú.

Keď mám peknú knižku v ruke

– hoci neveľkú –

je to, akoby som stretla

dobrú priateľku.

Keď mi večer začne sníček

lietať po líci,

ja zaspávam v postieľočke,

knižka v knižnici.

Vladimír Reisel: *Knižka*

Riešenie:

Keď mám peknú knižku v ruke

– hoci neveľkú –

je to, akoby som stretla

dobrú priateľku.

Keď mi večer začne sníček

lietať po líci,

ja zaspávam v postieľočke,

knižka v knižnici.

Poznámka:

– úlohu možno prispôsobiť v každom ročníku.

Úloha

1. SJ.1.2.3. – základná úroveň

Prečítaj si uvedený text a zvol si správne tvrdenie.

Bol chladný jesenný deň. Deti sa ponáhľali do školy. V predsieni, kde sa prezúvali, čosi prekrásne voňalo.

„Čo to vonia?“ spytovala sa Barborka.

„Toto!“ povedala mamička a podala Barborke dačo guľaté a studené.

„Mandarínka!“ šťastne vydýchla Barborka. Skryla si mandarínku do vetrovky a tešila sa, ako si na nej pochutí.

O desiatej sa deti vybrali na prechádzku. Barborka išla na konci radu a vo vrecku nahmatala mandarínku. Hútala: „Mandarínka je malá. Má veľa drobných mesiačikov. Keď ju rozdelím, čo sa mi ujde? Skoro nič. Iba jeden malý mesiačik a to je len trošku šťavy a dosť.“

Barborka zaostala. Skryla sa za strom a rýchlo olúpala mandarínku. Dala si ju na dva razy do úst, až sa jej vyduli líčka.

Anna Minichová: *Najsladšia mandarínka – úryvok*

a) Príhoda sa odohráva v škole.	áno	nie
b) Z textu sa dá zistiť čas odohrávania príbehu.	áno	nie
c) Text je uvedený v prvej osobe.	áno	nie

Riešenie:

- a) nie
- b) áno
- c) nie

Poznámka:

– úlohu možno prispôsobiť v každom ročníku.

1. SJ.1.2.4. Pozná ideu alebo odkaz v kratšom jednoduchom literárnom texte z povinného školského programu.

– žiak na základnej úrovni 1. stupňa vyučovania pozná ideu alebo odkaz v kratšom jednoduchom literárnom texte z povinného školského programu.

Úloha

1. SJ.1.2.3. – základná úroveň

Prečítaj si uvedený text a zvol si správne tvrdenie.

Bol chladný jesenný deň. Deti sa ponáhľali do školy. V predsieni, kde sa prezúvali, čosi prekrásne voňalo.

„Čo to vonia?“ spytovala sa Barborka.

„Toto!“ povedala mamička a podala Barborke dačo guľaté a studené.

„Mandarínka!“ šťastne vydýchla Barborka. Skryla si mandarínku do vetrovky a tešila sa, ako si na nej pochutí.

O desiatej sa deti vybrali na prechádzku. Barborka išla na konci radu a vo vrecku nahmatala mandarínku. Hútala: „Mandarínka je malá. Má veľa drobných mesiačikov. Keď ju rozdelím, čo sa mi ujde? Skoro nič. Iba jeden malý mesiačik a to je len trošku šťavy a dosť.“

Barborka zaostala. Skryla sa za strom a rýchlo olúpala mandarínku. Dala si ju na dva razy do úst, až sa jej vyduli líčka.

„Barborka, kde si? Nezaostávaj!“ volala pani učiteľka.

Barborka sa usilovala čo najrýchlejšie zjesť svoju mandarínku. Veľmi sa pritom mračila, mandarínka bola kyslá a horkastá. Ešte dlho ju štípala na jazyku.

Keď sa deti vrátili do školy, Terezka zrazu zo svojej skrinky vybrala voňavú mandarínku. Olúpala ju a rozdelila na drobné mesiačiky.

„Nech sa páči!“ núkala deťom.

Jeden mesiačik sa ušiel aj Barborke. Bol šťavnatý, sladučký, voňavý a osviežujúci. Barborka bola presvedčená, že to bola najsladšia mandarínka na svete.

Anna Minichová: *Najsladšia mandarínka – úryvok*

Text nám odkazuje, že

a) je len niektorá mandarínka sladká.	áno	nie
b) je všetko sladšie, keď sa o to podelíme.	áno	nie
c) najsladšie je to, čo je naše.	áno	nie

Riešenie:

- a) nie
- b) áno
- c) nie

Poznámka:

– úlohu možno prispôbiť v každom ročníku.

1. SJ.1.2.5. Sústavne číta literárne diela z povinného školského programu, a tak získava čitateľské zvyky; vyjadruje svoj estetický zážitok literárneho diela.

- žiak na základnej úrovni 1. stupňa vyučovania sústavne číta literárne diela z povinného školského programu, a tak získava čitateľské zvyky;
- vyjadruje svoj estetický zážitok literárneho diela.

Úloha

1. SJ.1.2.5. – základná úroveň

Prečítaj si uvedený text a zvol si správne tvrdenie.

Prečo ste dnes, milé stráne,
fialkami rozvoňané?
Ty to nevieš, odpovedia,
keď aj fialky to vedia?

A čo vedia? Povieme ti.
Vedia, že chcú na jar deti,
ktoré ľúbia svoje mamy,
vyznať im to fialkami!

2

Bežím horou po úbočí
a čo vidia moje oči?
Samý zvonček malilinký!
Ach, to zvonja konvalinky!

Nečuteľne vyzváňajú,
no tým prudšie zaváňajú!
Už ich aj mám za kyticu,
veď mi kvitli pre mamičku!

Mamička, tu ti ich dávam
a hneď si ťa vybozkávam,
nech ti bozk od tvojho synka

voniam ako konvalinka!
(Nech ti božok od tvojej dcéry
voniam ako kvietok biely!)

Ján Smrek: *Na jar*

Zakrúžkuj správnu odpoveď.

A.

Chcel / -a by som byť ako básnik, lebo

- a) mám rád / rada svoju mamu.
- b) často trhám kvety.
- c) často chodím do lesa.

B.

Básnik veršami vyjadruje

- a) lásku k mame. *áno* *nie*
- b) lásku k prírode. *áno* *nie*
- c) lásku k zvieratám. *áno* *nie*

Riešenie:

A

- a) mám rád / rada svoju mamu.

B

- a) *áno*
- b) *áno*
- c) *nie*

Poznámka:

– úlohu možno prispôbiť v každom ročníku.

STREDNÁ ÚROVEŇ

1. SJ.2.2.1. Literárne diela z povinného školského programu zaraďuje do základných literárnych kontextov (ľudová / autorská a lyrická / epická / dramatická literatúra), určuje charakter a zovňajšok postáv, ako aj ich konanie a vzťahy medzi postavami v umeleckom texte.

- žiak na základnej úrovni 1. stupňa vyučovania literárne diela z povinného školského programu zaraďuje do základných literárnych kontextov (ľudová / autorská a lyrická / epická / dramatická literatúra);
- určuje charakter a zovňajšok postáv, ako aj ich konanie a vzťahy medzi postavami v umeleckom texte.

Úloha

1. SJ.2.2.1. – stredná úroveň
Prečítaj si uvedený úryvok. Išla. Snehu plno. Nikde šľapajú. Blúdila, až zazrela vatru. Ponáhľala sa k nej. Nepozdravila sa mesiačikom. Chcela sa zohriať. – Čo tu hľadáš? – opýtal sa Január s hnevom. – Čo ťa do toho, starý blázon! – odvrkla Elena a šla ďalej do hory. Január sa nahneval. Zdvihol kyjak nad hlavu. Sneh padal husto, že nebolo vidno ani na krok. Čaká matka Eleny, dočkať sa nemôže. Ide ju hľadať. Blúdi. Eleny nikde. Marienka ich čaká s obedom, ale dočkať sa nemôže. Prišiel večer. Prišlo ráno. Čaká na druhý deň. Neprišli. Obidve zahynuli. To preto, že Marienku trápili.
A. Doplň vetu. Uvedený úryvok patrí do rozprávky: _____
B. Zakrúžkuj správne tvrdenia, ktoré vyplývajú z textu. a) Elena sa mesiačikom pekne pozdravila. b) Elena blúdila po lese a bolo jej chladno. c) Marienka nečakala macochu a Eleny. d) Macocha a Elena sa k Marienke nesprávali pekne.
Riešenie: A. O dvanástich mesiačikoch B. b) Elena blúdila po lese a bolo jej chladno. d) Macocha a Elena sa k Marienke nesprávali pekne.
Poznámka: – úlohu možno prispôbiť v každom ročníku.

1. SJ.2.2.2. Pri analýze literárneho diela z povinného školského programu zisťuje a rozlišuje základné literárne druhy, ku ktorým tie diela patria; rozlišuje literárnovedné druhy: rozlišuje lyrickú báseň od epickej básne, baladu, poviedku, román, ľudovú a autorskú rozprávku, bájku, povesť, krátke formy ľudovej slovesnosti (hádanky, riekanky, porekadlá a príslovia).

– žiak na základnej úrovni 1. stupňa vyučovania pri analýze literárneho diela z povinného školského programu zisťuje a rozlišuje základné literárne druhy, ku ktorým tie diela patria;
– rozlišuje literárnovedné druhy: rozlišuje lyrickú báseň od epickej básne, baladu, poviedku, román, ľudovú a autorskú rozprávku, bájku, povesť, krátke formy ľudovej slovesnosti (hádanky, riekanky, porekadlá a príslovia).

Úloha

1. SJ.2.2.2. – stredná úroveň
V texte podčiarkni, čo nepatrí k znakom rozprávky. V rozprávke nie je určené miesto ani čas, dej sa stupňuje, končí sa vždy tragicky, vyskytujú sa v nej magické čísla (najčastejšie číslo 4), dejú sa neskutočné, fantastické veci, vystupuje v nej známa historická osoba, dobro víťazí nad zlom.
Riešenie: V rozprávke nie je určené miesto ani čas, dej sa stupňuje, <u>končí sa vždy tragicky</u> , vyskytujú sa v nej magické čísla (<u>najčastejšie číslo 4</u>), dejú sa neskutočné, fantastické veci, <u>vystupuje v nej známa historická osoba</u> , dobro víťazí nad zlom.
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť vo 4. ročníku.

Úloha

1. SJ.2.2.2. – stredná úroveň
Zakrúžkuj písmeno pred správnym tvrdením. a) V rozprávke je určené miesto, kde sa dej odohráva, no čas nie. b) V rozprávke je určený len čas, miesto nie je presne určené. c) V rozprávke nie je určené miesto ani čas. d) V rozprávke je presne určené aj miesto, aj čas.
Riešenie: c) V rozprávke nie je určené miesto ani čas.
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť vo 4. ročníku.

Úloha

1. SJ.2.2.2. – stredná úroveň

A. Pozorne si prečítaj text.

Prišiel k nám biely kôň,
zaľahol nám celý dvor.

Čo je to?

Doplň.

Uvedený text je _____.

B. Zakrúžkuj písmeno pred správnymi odpoveďami.

Medzi krátke formy ľudovej slovesnosti nepatrí:

a) hádanka

b) porekadlo, príslovie

c) pieseň

d) balada

e) vyčítanka

f) rečňovanka

Riešenie:

A. hádanka

B. c) pieseň

d) balada

Poznámka:

– úlohu možno ponúknuť vo 4. ročníku.

1. SJ.2.2.3. pozná rým, verš a strofu v lyrickej básni. Rozlišuje rozprávanie od opisu a dialógu.

- žiak na základnej úrovni 1. stupňa vyučovania pozná rým, verš a strofu v lyrickej básni;
- rozlišuje rozprávanie od opisu a dialógu.

Úloha

1. SJ.2.2.2. – stredná úroveň	
A. Pozorne si prečítaj báseň. Podčiarkni v nej slová, ktoré sa rýmujú.	
Lúčny zvonček z rána zvoní na úbočí pri jabloni.	Kto to prikryl jabloň mladú bielou penou vodopádu?
Na jabloni oblak leží. Čo sa stalo? V máji sneží?	Bol tu niekto na úsvite. Kúzelníka uhádnite.
Vladimír Reisel: <i>Jabloň</i>	
B. Ak je tvrdenie viažuce sa k básni správne, napíš S , ak je nesprávne, napíš N .	
a) Uvedené verše sú ľudová pieseň. ____	
b) Báseň má autora. ____	
c) Báseň má 4 strofy. ____	
d) Každá strofa má 4 verše. ____	
Riešenie: A.	
Lúčny zvonček z rána <u>zvoní</u> na úbočí pri <u>jabloni</u> .	Kto to prikryl jabloň <u>mladú</u> bielou penou <u>vodopádu</u> ?
Na jabloni oblak <u>leží</u> . Čo sa stalo? V máji <u>sneží</u> ?	Bol tu niekto <u>na úsvite</u> . Kúzelníka <u>uhádnite</u> .
B. a) N, b) S, c) S, d) S	
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť vo 4. ročníku.	

Úloha

1. SJ.2.2.2. – stredná úroveň
Zakrúžkuj tvrdenie, podľa ktorého poznáme, že nasledujúci úryvok je próza. Po čase, keď raz macocha vyzametala kráľovskú izbu, priletela na okno jedna zlatá páva. Začne klopať, dobíjať sa dovnútra. Macochu dobre že nerozhodilo od jedu, zahnila sa na ňu metlou. Pavol Dobšinský: <i>Zlatá kniha rozprávok</i>
a) verša b) vety c) riadka d) strofy
Riešenie: b) vety
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 2., 3. a 4. ročníku.

1. SJ.2.2.4. Určuje dejovú postupnosť diela, vlastnosti hlavných a vedľajších postáv a ich konanie, líši dobro od zla, všíma si súvis medzi udalosťami (napr. určuje poradie udalostí v texte). Rozumie prenesený význam slov v texte.

- žiak na strednej úrovni 1. stupňa vyučovania určuje dejovú postupnosť diela: vytvára ju samostatne, alebo zoraduje ponúknutú dejovú postupnosť správnym spôsobom;
- určuje vonkajšie a charakterové vlastnosti hlavných a vedľajších postáv a porovnáva vlastnosti jednotlivých postáv a ich konanie;
- líši dobro od zla, vymenúva dobré a zlé skutky jednotlivých postáv;
- všíma si súvis medzi udalosťami (napr. určuje poradie udalostí v texte);
- rozumie prenesený význam slov v texte.

Úloha

1. SJ.2.2.4. – stredná úroveň
K postavám z rozprávky <i>O dvanástich mesiačikoch</i> podľa Boženy Němcovej vyber slová, ktoré opisujú ich vlastnosti. <i>panovačná dobrosrdečná skromná pracovitá pyšná lenivá</i>
MARIENKA: _____
ELENA: _____
Riešenie: Marienka: dobrosrdečná, skromná, pracovitá Elena: panovačná, pyšná, lenivá
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 2. ročníku; podobná úloha sa môže zvoliť v každom ročníku na vhodnej rozprávke.

Úloha

1. SJ.2.2.4. – stredná úroveň
Ako rozumieš slovám <i>nenechám vás o hlade?</i>
Zakrúžkuj správnu odpoveďou.
a) postarám sa o vás
b) nechám vás hladných
c) neodídem nikam
Riešenie:
a) postarám sa o vás
Poznámka:
– úlohu možno ponúknuť v každom ročníku.

Úloha

1. SJ.2.2.4. – stredná úroveň
Zakrúžkuj písmeno pred správnu odpoveďou.
Ako rozumieš slovám <i>mráz len priťahoval tuhšie a tuhšie?</i>
a) bolo čoraz chladnejšie
b) mráz zaťahoval povrázok okolo zvierat
c) mráz si zvieratká pritiahol bližšie k sebe
Riešenie:
a) bolo čoraz chladnejšie
Poznámka:
– úlohu možno ponúknuť v každom ročníku.

1. SJ.2.2.5. Uplatňuje stratégie čítania primerané typickým žánrom; rád navštevuje knižnice a samostatne si volí diela na čítanie z literatúry pre deti; vie písať denník o prečítaných knihách.

- žiak na základnej úrovni 1. stupňa vyučovania uplatňuje stratégie čítania primerané typickým žánrom;
- rád navštevuje knižnice a samostatne si volí diela na čítanie z literatúry pre deti;
- vie písať denník o prečítaných knihách.

Úloha

1. SJ.2.2.5. – stredná úroveň

Prečítaj si úryvok z uvedeného diela.

... „Aký Bombuľko!“ vraví vnučka. „Ešte stále rastie.“

Bombuľko sa usmial a začal rásť ešte tuhšie. Už bol ako pomaranč. No ďalej už rásť nemohol, lebo pradienka bolo zmotané.

„Budem ho volať Guľko Bombuľko,“ vraví vnučka. „Bombuľko, že je ako bombuľa, a Guľko, že sa vie gúľať, aha ako: guľ-guľ-gúľ!“

„No, tak sa s ním trošku pohraj a potom z neho dačo upletieme,“ hovorí starká.

„Áno, upletieme z neho papuče pre bábiku Zuzanku, aby mi neprechladla. Dobré?“

Keď to Guľko Bombuľko počul, veľmi sa urazil. Zo mňa nikdy nebude papuča! pomyslel si. A šmyk! Vyšmykol sa z vnučkiných rúk a zagúľal sa pod skriňu do najtmavšieho kúta.

Vnučka ho hľadala, márne. Aj starká ho hľadala, márne. Aj mačka Líza ho hľadala. Všetko márne.

A keď ho prestali hľadať a ktosi potom otvoril dvere, Guľko Bombuľko hybaj von! Vygúľal sa do predizby, z predizby na chodbu a z chodby na dvor.

Ak je tvrdenie správne, napíš **S**, ak je nesprávne, napíš **N**.

- a) Úryvok patrí do knihy *O Guľkovi Bombuľkovi*. ___
- b) Úryvok z knihy napísal Jozef Cíger Hronský. ___
- c) Úryvok patrí medzi bájky. ___
- d) Uvedené literárne dielo je dráma. ___
- e) Uvedené dielo je súčasťou domáceho čítania v 2. ročníku.

Riešenie:

- a) postarám sa o vás

Poznámka:

– úlohu možno ponúknuť (prispôbiť) v každom ročníku.

POKROČILÁ ÚROVEŇ

1. SJ.3.2.1. Číta literárne diela z povinného a voliteľného školského programu a porovnáva literárne diela podľa žánru / druhu, témy, motívu.

- žiak na pokročilej úrovni 1. stupňa vzdelávania číta literárne diela z povinného a voliteľného školského programu;
- pozná literárne druhy; jednotlivé žánre literárnych druhov a vie ich zaradiť k textu;
- porovnáva literárne diela z povinného a voliteľného školského programu podľa žánru / druhu;
- porovnáva literárne diela z povinného a voliteľného školského programu podľa témy, motívu.

Úloha

1. SJ.3.2.1. – pokročilá úroveň
K autorom priradiť slová a pojmy, ktoré s ich tvorbou súvisia. viazaná reč, príbeh, strofa, melódia, neviazaná reč, rým, próza, veta, román, pieseň, odseky, Snehová kráľovná, Milan Rúfus, verš prozaik – _____ _____
básnik – _____ _____
Riešenie: prozaik – príbeh, neviazaná reč, próza, veta, román, odseky, Snehová kráľovná básnik – viazaná reč, strofa, melódia, rým, pieseň, Milan Rúfus, verš
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť vo 4. ročníku.

Úloha

1. SJ.3.2.1. – pokročilá úroveň

Prečítaj si uvedený úryvok.

Keby ste, milé deti, stretli bosorku Martu, určite by ste povedali, že je ona celkom obyčajná bosorka. Práve taká, aké bosorky či ježibaby v rozprávkach aj bývajú. Taký dojem by bol celkom očakávaný, lebo bosorka Marta sa naozaj podobala na obyčajnú bosorku – mala dlhý nos so znamienkom, šedivé vlasy, veľký čierny klobúk, zaplátanú sukňu. Vedela lietať na metle a poznala mnoho trikov a zázrakov. V chalupe pod lesom mala ohromný hrniec, v ktorom varievala všelijaké polievky a nápoje – práve také, aké ježibaby aj pripravujú.

Bola už stará a veľmi dobre si spomínala na stredovekých rytierov, princezné a kráľov.

Predsa bosorka Marta nikdy nebola obyčajnou bosorkou, lebo nebola, ako ostatné ježibaby, z rozprávok. Ona ľuďom pomáhala, deti nikdy neľakala, ba naopak. Predsa práve preto, že bola bosorkou, jej ľudia nedôverovali a nikdy sa s ňou nestretali. Keď ju v dedine aj uzreli, bežali do chalúp a zamkynali dvere. Bosorka Marta bola z toho nešťastná, ale aj tak ľuďom pomáhala.

Miroslav Gašpar: *Dobrosrdečná bosorka Marta*

Zakrúžkuj správne tvrdenie.

- a) Témou uvedeného úryvku je opis dediny, kde žila bosorka. **áno nie**
- b) Témou uvedeného úryvku je opis bosorky a jej vlastností. **áno nie**
- c) Uvedené dielo je dráma. **áno nie**
- d) Uvedené dielo je autorská rozprávka. **áno nie**

Riešenie:

a) nie, b) áno, c) nie, d) áno

Poznámka:

– úlohu možno ponúknuť vo 4. ročníku.

1. SJ.3.2.2. Vysvetľuje vlastnosti a postupy postáv opierajúc sa o text. Rozlišuje a na základe úryvku analyzuje literárne druhy; všíma si prvky literárneho diela, ktoré patria oblasti vedy alebo oblasti iných umení (napr. maliarstvo, hudba, divadlo, film).

- žiak na pokročilej úrovni 1. stupňa vzdelávania vysvetľuje vlastnosti a postupy postáv opierajúc sa o text, na základe ich vlastností posudzuje ich konanie;
- rozlišuje a na základe úryvku analyzuje literárne druhy;
- všíma si prvky literárneho diela, ktoré patria do oblasti vedy alebo do oblasti iných umení (napr. maliarstvo, hudba, divadlo, film).

Úloha

1. SJ.3.2.2. – pokročilá úroveň

Prečítaj si uvedený úryvok.

... Jedného teplého letného dňa dievčatko z dediny šlo do lesa natrhať jahody. Jahôd bolo veľmi veľa a dievčatko si ani nevšimlo, že zašlo hlboko do lesa a zablúdilo. Keď si to uvedomilo, už sa začalo stmievať. Otec a mama nariekali, lebo si mysleli, že sa ich dievčatko z lesa už nikdy nevráti. Dievčatko bolo splašené a plakalo, ale ho nikto nepočul.

Presnejšie, počula ho iba bosorka Marta. Pohla sa na svojej čarodejnej metle za plačom a o chvíľu videla učupené a vystrašené dievčatko, ako volá na mamičku. Pozorne zletela a šla ku nemu.

„Čo sa ti stalo, dievčatko? Prečo plačeš?“ pýta sa Marta.

„Šla som na jahody a zablúdila som. Nevieť sa vrátiť domov, už sa stmieva a ocko s mamkou určite nariekajú, lebo nevedia, kde som,“ odpovedalo dievčatko vzdychajúc.

„Pod', vysadni si so mnou na túto metlu a ja ťa zaveziem domov,“ povedala Marta. „Veď ty si bosorka. Bosorky deťom a ľuďom nepomáhajú,“ prekvapilo sa dievčatko. „Máš pravdu, väčšina bosoriek sú také, ale ja nie som. Pod' so mnou a uvidíš, že za okamih už budeme u vás.“

Dievčatko už výber nemalo, rozhodlo sa, že s bosorkou Martou vysadne na metlu, aby ho zaviezla domov. Sadli si, vyleteli a naozaj už o chvíľku boli v dedine. Otec a mama sa veľmi zľakli, keď na dverách uvideli bosorku, ako vedie ich dievčatko.

V tom dievčatko zoskočilo z metly, pobežalo k rodičom a narýchlo im porozprávalo, čo sa v lese udialo.

Rodičia sa Marte poďakovali, že im zachránila dievčatko a poprosili ju, aby si s nimi sadla k večeri. Boli veľmi šťastní, že im dievčatko priviezla domov živé a zdravé.

Ľudia v dedine sa rýchlo dozvedeli, že bosorka Marta zachránila dievčatko a už ju všetci mali radi. Nemusela viac bývať sama v chalupe pod lesom, ale sa presťahovala do dediny. Ľudia pochopili, že nie sú všetky bosorky, aj keď majú čierny klobúk, dlhý nos a šedivé vlasy, iba zlé a škaredé.

Miroslav Gašpar: *Dobrosrdečná bosorka Marta*

Ak uvedené tvrdenie vyplýva z textu, na čiaru napíš **S**, ak nevyplýva, napíš **N**.

- a) Marta bývala na začiatku príhody pod horou v chalúpke. ___
- b) Marta bola škaredá, ale dobrá bosorka. ___
- c) Dievčatko sa na začiatku bosorky vôbec nebálo. ___
- d) Rodičia sa Marte poďakovali. ___
- e) Ľudia sa Martu báli aj potom, ako zachránila dievčatko. ___

Riešenie:

a) S, b) S, c) N, d) S, e) N

Poznámka:

– úlohu možno prispôbiť v každom ročníku.

Úloha

1. SJ.3.2.2. – pokročilá úroveň

Prečítaj si uvedený úryvok.

Januárovi bolo Marienky ľúto. Dal kyjak najmladšiemu a povedal:

– Braček, sadni si hor!

Mesiac Marec si sadol. Rozohnal sa kyjakom nad vatrou. Vatra sa rozhorela. Sneh sa roztopil. Trávička sa zazelenala. Rozkvitli fialky.

– Chytro trhaj! – kázal Marec.

Marienka natrhala kyticu fialiek. Poďakovala sa mesiačikom a veselo bežala domov.

Elena a macocha sa veľmi divili, keď Marienka priniesla fialky.

– Kde si ich natrhala? – pýtali sa.

– Tam v hore.

Na druhý deň rozkázala Elena Marienke:

– Dones mi z hory jahôd!

podľa Boženy Nemcovej: *O dvanástich mesiačikoch*

A. Zakrúžkuj správnu odpoveď.

Uvedený úryvok je:

- a) báseň
- b) bájka
- c) povesť
- d) rozprávka

B. K postavám vyber slová, ktoré opisujú ich vlastnosti.

panovačná, dobrosrdečná, skromná, pracovitá, pyšná, lenivá

MARIENKA: _____

ELENA: _____

Riešenie:

A. d) rozprávka

B. MARIENKA: *dobrosrdečná, skromná, pracovitá*

ELENA: *panovačná, pyšná, lenivá*

Poznámka:

– úlohu možno prispôbiť v každom ročníku.

1. SJ.3.2.3. Samostatne hodnotí kľúčové estetické a štruktúrne vlastnosti literárneho diela z povinného a voliteľného školského programu; vyčleňuje, vyhľadáva, vymenúva a analyzuje úlohu jazykovo-štylistických vyjadrovacích prostriedkov: epiteton, prirovnanie.

- žiak na pokročilej úrovni 1. stupňa vzdelávania samostatne hodnotí kľúčové estetické a štruktúrne vlastnosti literárneho diela z povinného a voliteľného školského programu;
- vyčleňuje, vyhľadáva, vymenúva a analyzuje úlohu jazykovo-štylistických vyjadrovacích prostriedkov: epiteton, prirovnanie.

Úloha

1. SJ.3.2.3. – pokročilá úroveň
Zakrúžkuj písmeno pred tvrdením, podľa ktorého poznáme, že nasledujúci úryvok je próza. Po čase, keď raz macocha vyzametala kráľovskú izbu, priletela na okno jedna zlatá páva. Začne klopať, dobíjať sa dovnútra. Macochu dobre že nerozhodilo od jedu, zahnila sa na ňu metlou. <p style="text-align: right;">Pavol Dobšinský: <i>Zlatá kniha rozprávok</i></p>
Pozná sa podľa: a) verša b) vety c) rýmu d) strofy
Riešenie: b) vety
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť vo 4. ročníku.

1. SJ.3.2.4. Analyzuje ideu alebo odkaz a zdôvodňuje ju vo veku primeranom literárnom texte, aj to, čo nie je v povinnom školskom programe (z literatúry pre deti) a vie argumentovať svoj postoj podľa primárneho textu a/alebo odporúčanej druhotnej literatúry. Všíma si dôsledkové vzťahy medzi udalosťami v texte. Analyzuje pozeranú rozprávku, detské alebo bábkové divadelné predstavenie.

- žiak na pokročilej úrovni 1. stupňa vzdelávania analyzuje ideu alebo odkaz a zdôvodňuje ju vo veku primeranom literárnom texte, aj to, čo nie je v povinnom školskom programe (z literatúry pre deti);
- vie argumentovať svoj postoj podľa primárneho textu a/alebo odporúčanej druhotnej literatúry; stotožňuje sa s hrdinom literárneho diela;
- všíma si dôsledkové vzťahy medzi udalosťami v texte; na základe udalostí a vzťahov vie posúdiť pokračovanie deja;
- na základe udalostí a vzťahov samostatne pokračuje vo vytváraní príbehu: čo sa mohlo diať potom?
- analyzuje pozeranú veku primerané rozprávku, detské alebo bábkové divadelné predstavenie.

Úloha

1. SJ.3.2.4. – pokročilá úroveň

Prečítaj si uvedenú bájku a zakrúžkuj písmeno pred správnym tvrdením.

Zuovalo oslovi ustavične prenášať tovar. Vzal preto leviu kožu, zamotal sa do nej a šiel plašiť všetko, čo mu stalo do cesty.

Keď ho zbadali, všetky domáce zvieratá sa tak vyľakali, že sa rozutekali po poli.

Zhromaždili sa ľudia, vzali zbrane a vyšli do poľa, aby videli, aká to zver rozohnala ich domáce zvieratá.

Osol sa osmelil a začal híkať.

Videli ľudia: koža je síce levia, ale hlas je oslov. A keď zbadali, že spod levej kože trčia veľké oslie uši, dovtipili sa, čo sa stalo. Odložili zbrane a vzali do rúk palice. Obkolesili osla, strhli z neho leviu kožu a dali mu dobrú príučku.

Dositej Obradovič: *Osol v levej koži*

- a) Osla ľudia potrestali, lebo bol pyšný.
- b) Osol bol potrestaný pre svoju lenivosť.
- c) Osol chcel, aby ho ľudia obdivovali.
- d) Osol má v bájke dobré vlastnosti.

Riešenie:

- b) Osol bol potrestaný pre svoju lenivosť.

Poznámka:

– úlohu možno ponúknuť v každom ročníku.

1. SJ.3.2.5. Samostatne si volí druhotnú literatúru v knižnici; uplatňuje základné stratégie čítania, ktoré sú prispôsobené čitateľskej úlohe; vie odporučiť literárne dielo, ktoré nie je zaradené do školského programu, ako aj odôvodniť, prečo sa mu dielo páči (napr. vyzdvihnúť zaujímavé postavy v poviedke, predstavivosť v románe, komické situácie v dramatickom texte atď.); vyjadruje lásku a úctu k literatúre a hodnotám národnej kultúry a kultúry iných národov.

– žiak si na pokročilej úrovni 1. stupňa vzdelávania samostatne volí druhotnú literatúru v knižnici;

– uplatňuje základné stratégie čítania, ktoré sú prispôsobené čitateľskej úlohe; vie vyčleniť podstatu textu ako prípravu na učenie sa odborných predmetov;

– vie odporučiť literárne dielo, ktoré nie je zaradené do školského programu, ako aj odôvodniť, prečo sa mu dielo páči (napr. vyzdvihnúť zaujímavé postavy v poviedke, predstavivosť v románe, komické situácie v dramatickom texte atď.);

– vyjadruje lásku a úctu k literatúre a hodnotám národnej kultúry a kultúry iných národov.

Úloha

1. SJ.3.2.5. – pokročilá úroveň

Prečítaj si uvedené texty.

Spoznal bocian lásku novú,
slečnu Ľubku Bocianovú.

Požiadala ju o jej krídlo,
budú stavať letné sídlo.

Chcú vychovať štyri deti.

Ponad lúku šťastný letí,
zasnívaný mieri k hrabu,
uloviť jej tučnú žabu.

Na oslavu sviatku zdravia
pri rybníku piknik spravia.

Cez žalúdok láska chodí,
chutné jedlo sa vždy hodí!

Ivona Ďuričová: *Ako ľúbi bocian*

2. Bocian biely je veľký druh vtáka, ktorý dosahuje výšku až 1 meter. Telo má biele, konce krídel čierne a zobák a dlhé nohy má červené. Bocian zobákom vydáva zvuk podobný klopaniu. Tento vták obľubuje mokré lúky, polia a okraje vodných plôch. Na konci leta odlieta do teplých oblastí v Afrike. Jeho potravu tvoria žaby, ryby, plazy a krty. V Afrike často prenasleduje krdle kobyliek. Hniezda si bociany stavajú z vetvičiek a konárov na stromoch, strechách, komínoch a stĺpoch elektrického vedenia. Samička znáša vajíčka v apríli alebo v máji. Mláďatá bociana sa učia lietať dva mesiace po vyliahnutí.

Eva Kollerová: *Bocian biely*

- Ak sa chceš dozvedieť viac o bocianovi, treba si prečítať druhý text.
- O živote bocianov nám hovorí prvý text.
- Ani jeden text neposkytuje informácie o bocianovi.
- Len po prečítaní oboch textov sa dozvieme o živote bocianov.

Riešenie:

- Ak sa chceš dozvedieť viac o bocianovi, treba si prečítať druhý text.

Poznámka:

– úlohu možno ponúknuť vo 4. ročníku.

3. Oblasť JAZYKOVÁ KULTÚRA

ZÁKLADNÁ ÚROVEŇ

1. SJ.1.3.1. Má vybudovanú základnú komunikačnú kultúru (kultúru vlastného vyjadrovania, ako aj počúvania a uctievania si cudzej mienky); hovorí jasne rešpektujúc spisovnú normu jazyka; číta s porozumením nahlas a potichu literárne a neumelecké texty; reprodukuje kratší jednoduchý text bez zjednodušovania alebo so zjednodušením.

– žiak na základnej úrovni 1. stupňa vzdelávania má vybudovanú základnú komunikačnú kultúru (kultúru vlastného vyjadrovania, ako aj počúvania a uctievania si cudzej mienky): uplatňuje formy spoločenského styku, rešpektuje starších, koriguje svoj postoj zohľadňujúc mienku iných;

– hovorí jasne rešpektujúc spisovnú normu jazyka; odpovedá celou vetou, precízne, má postoj a vie ho prezentovať;

– kladie jasné a precízne otázky súvisiace s danou témou;

– číta s porozumením nahlas a potichu veku primerané literárne a neumelecké texty;

– reprodukuje kratší jednoduchý text bez zjednodušovania alebo so zjednodušením.

Úloha

1. SJ.1.3.1. – základná úroveň
Z uvedených viet prečiarkni nespisovné slovo. Pozerala som v telke / na televízii slovenskú ľudovú rozprávku. Na večeru sme mali šnicľu / rezeň a krumple / zemiaky. Nové šaty som si odložila do kasni / skrine. Na hodine matiky / matematiky som s pajtášom / kamarátom nedával pozor.
Riešenie: Pozerala som v telke / na televízii slovenskú ľudovú rozprávku. Na večeru sme mali šnicľu / rezeň a krumple / zemiaky. Nové šaty som si odložila do kasni / skrine. Na hodine matiky / matematiky som s kamarátom / pajtášom nedával pozor.
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v každom ročníku.

1. SJ.1.3.2. Zostavuje hovorený prejav alebo písaný text s jednoduchou štruktúrou, a pritom používa opis, rozprávanie; zostavuje jednoduchý hovorený prejav alebo písaný text o zážitku literárneho diela a o témach z každodenného života a predstavivosti; vie vyplniť jednoduché tlačivo so základnými údajmi o sebe (meno a priezvisko, meno rodiča, dátum narodenia, adresa, telefónne číslo; škola, ročník, trieda).

- žiak na základnej úrovni 1. stupňa vzdelávania zostavuje hovorený prejav alebo písaný text s jednoduchou štruktúrou, a pritom používa opis, rozprávanie;
- zostavuje jednoduchý hovorený prejav alebo písaný text o zážitku literárneho diela a o témach z každodenného života a predstavivosti;
- vie vyplniť jednoduché tlačivo so základnými údajmi o sebe (meno a priezvisko, meno rodiča, dátum narodenia, adresa, telefónne číslo; škola, ročník, trieda) ako aj prebrať si údaje z vyplneného tlačiva.

Úloha

<p>1. SJ.1.3.2. – základná úroveň</p> <p>Prihlás sa do školskej knižnice. Vyplň zadané tlačivo.</p> <p>Meno /meno rodiča/ a priezvisko: _____</p> <p>Dátum narodenia: _____</p> <p>Adresa: _____</p> <p>Telefónne číslo: _____</p> <p>Škola: _____ Ročník: ____ Trieda: ____</p>
<p>Riešenie:</p> <p>Meno /meno rodiča/ a priezvisko: <i>Svetlana /Michal/ Zolňanová</i></p> <p>Dátum narodenia: <i>31. 7. 1968</i></p> <p>Adresa: <i>Vajanského 9, Selenča</i></p> <p>Telefónne číslo: <i>021/774-015</i></p> <p>Škola: <i>ZŠ Jána Kollára v Selenči</i>, Ročník: <i>__5.__</i> Trieda: <i>_a__</i></p>
<p>Poznámka:</p> <p>– úlohu možno ponúknuť v každom ročníku.</p>

1. SJ.1.3.3. Zostavuje zrozumiteľnú, gramaticky správnu vetu; uplatňuje pravopisnú normu v jednoduchých príkladoch; pri písaní vyčleňuje časti textu (názov, odseky) a organizuje ho do súvislých celkov (úvodná, ústredná a záverečná časť textu).

- žiak na základnej úrovni 1. stupňa vzdelávania zostavuje zrozumiteľnú, gramaticky správnu vetu;
- uplatňuje pravopisnú normu v jednoduchých príkladoch;
- pri písaní vyčleňuje časti textu (názov, odseky) a organizuje ho do súvislých celkov (úvodná, ústredná a záverečná časť textu).

Úloha

1. SJ.1.3.3. – základná úroveň
Z ponúknutých slov utvor zrozumiteľnú gramaticky správnu vetu. Použi všetky slová. je mäkký Zelený trávnik. _____ dievča Po uplakané kráča ceste. _____
Riešenie: Zelený trávnik je mäkký. Po ceste kráča uplakané dievča.
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v každom ročníku.

1. SJ.1.3.4. Ovláda základnú techniku čítania; číta kratšie jednoduché texty odpovedá na jednoduché otázky súvisiace s textom, vyhľadáva informácie zvýraznené v jednej vete, odseku alebo v jednoduchej tabuľke (kto, čo, kde, kedy, koľko a pod.), vie vyhľadať a vytážiť základné údaje z textu podľa zadaných kritérií, pozná a používa základné časti textu a knihy (názov, odsek, meno autora, obsah, slovník), určuje základnú tému textu, číta texty na rôzne účely (informovanie, učenie, osobný vývin, estetický zážitok, pobavenie...); reprodukuje ich; uplatňuje základné stratégie čítania (povrchné čítanie, čítanie s ceruzkou v ruke).

- žiak na základnej úrovni 1. stupňa vzdelávania ovláda základnú techniku čítania;
- číta kratšie jednoduché texty;
- odpovedá na jednoduché otázky súvisiace s textom, kladie jednoduché otázky súvisiace s textom;
- vyhľadáva informácie zvýraznené v jednej vete, odseku alebo v jednoduchej tabuľke (kto, čo, kde, kedy, koľko a pod.),
- vie vyhľadať a vytážiť základné údaje z textu podľa zadaných kritérií;
- pozná a používa základné časti textu a knihy (názov, odsek, meno autora, obsah, slovník);
- určuje základnú tému textu;
- číta texty na rôzne účely (informovanie, učenie, osobný vývin, estetický zážitok, pobavenie...);
- reprodukuje prečítané texty;
- uplatňuje základné stratégie čítania (povrchné čítanie, čítanie s ceruzkou v ruke).

Úloha

1. SJ.1.3.4. – základná úroveň

Pozorne prečítaj uvedený text.

Ponuka – bábky

Sme spoločnosť, ktorá sa zaoberá výrobou bábok. Bábky – marionety sú zavesené na siedmich nitiach jednoduchého vahadla a sú plne pohyblivé.

Použitie:

- originálne darčkové predmety
- bábky do malých divadiel.

Bábky vyrábame na objednávku podľa vašich želaní a zasielame poštou. Veľkosť bábok je v rozmedzí 40 – 60 cm.

Na zhotovenie bábkových dvojníkov potrebujeme tieto nevyhnutné podklady: fotografiu tváre spredu a z boku, fotografiu postavy, slovný opis farby očí, vlasov a opis oblečenia a topánok.

Svoju objednávku s údajmi a informáciami zasielajte mailom.

Zdroj: www.marionety.sk

K správne mu tvrdeniu, ktoré vyplýva z textu, napíš **S**, a k nesprávne mu tvrdeniu **N**.

- a) Veľkosť bábok môže byť aj 70 cm. ___
- b) V ponuke sú bábky do malého divadla. ___
- c) Bábky sa vyrábajú na objednávku. ___
- d) Vedia urobiť aj bábkových dvojníkov. ___

Riešenie:

a) N, b) S, c) S, d) S

Poznámka:

– úlohu možno ponúknuť v 2., 3. a 4. ročníku.

Úloha

1. SJ.1.3.4. – základná úroveň

Pozorne prečítaj uvedený text.

Ponuka – bábkky

Sme spoločnosť, ktorá sa zaoberá výrobou bábok. Bábkky – marionety sú zavesené na siedmich nitiach jednoduchého vahadla a sú plne pohyblivé.

Použitie:

- originálne darčkové predmety
- bábkky do malých divadiel.

Bábkky vyrábame na objednávku podľa vašich želaní a zasielame poštou. Veľkosť bábok je v rozmedzí 40 – 60 cm.

Na zhotovenie bábkových dvojníkov potrebujeme tieto nevyhnutné podklady: fotografiu tváre spredu a zbokú, fotografiu postavy, slovný opis farby očí, vlasov a opis oblečenia a topánok.

Svoju objednávku s údajmi a informáciami zasielajte mailom.

Zdroj: www.marionety.sk

A. Odpovedz na otázky.

Uvedený text má názov: _____

V uvedenom texte je ___ odsekov.

B. Zakrúžkuj správnu odpoveď.

Text má uvedeného autora. *áno* *nie*

Základnou témou textu je predaj bábok. *áno* *nie*

Riešenie:

A. Ponuka – bábkky; 5 B. *nie, áno*

Poznámka:

– úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.

Úloha

1. SJ.1.3.4.– základná úroveň

Pozorne prečítaj uvedený úryvok a odpovedz.

Mal bača psa Bodríka. Ten mu už od rokov strážil ovce. Vlk sa ani zblížiť nesmel ku košiaru. Ale čože! Na staré dni Bodrík ochromel a stratil všetky zuby.

„Starého psa iba na smetisko!“ riekol bača. „Načo chovať starú psinu, keď viac nevládze!“

Vzali si mladého psíka. Toho nachovali, pohladkali a pustili ku košiaru.

Leží Bodrík na smetisku. Trasie sa, trápi ho veľký hlad. Ach, bolo mu strašne ľúto! Čo to len s ním porobili.

Prišla noc. Mladý pes zaliezol do búdy. Vystrel sa tam a spal na podstlatom pazderí. Starý Bodrík spával čujno. On i teraz zbadal vlka. Chcel preskočiť plot, ale nohy nič nevládu. Od hladu bol ako mucha. Smutne si zas ľahne a rozmýšľa: Ech, čo! Keď je nemám, nech má teda vlk pod zuby! A ani nezašteká.

Slovenská ľudová rozprávka: *Starý Bodrík a vlk*

a) Napíš, z koľkých odsekov pozostáva uvedený úryvok.

b) Uveď názov diela a autora.

Riešenie:

a) 5

b) *Starý Bodrík a vlk* – Slovenská ľudová rozprávka

Poznámka:

– úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.

1. SJ.1.3.5. Posudzuje kratší jednoduchý umelecký a neumelecký text (napr. oceňuje obsah textu na základe zadaných kritérií: čo sa mu v texte páči, čo mu je zaujímavé; či jestvujú súvislosti medzi postavami a udalosťami a jeho vlastnými zážitkami; vyhľadáva neznáme slová).

- žiak na základnej úrovni 1. stupňa vzdelávania posudzuje kratší jednoduchý umelecký a neumelecký text (napr. oceňuje obsah textu na základe zadaných kritérií: čo sa mu v texte páči, čo mu je zaujímavé);
- posudzuje, či jestvujú súvislosti medzi postavami a udalosťami a jeho vlastnými zážitkami;
- vyhľadáva neznáme slová, vie, kde môže nájsť ich vysvetlenie.

Úloha

1. SJ.1.3.5. – základná úroveň
Pozorne si prečítaj úryvok z textu <i>O štyroch usilovných opiciach</i> Juraja Tušiaka.
Vyhľadaj v texte neznáme slová a dopíš ich na čiaru k ich vysvetleniu.
<p>Štyrom usilovným opiciam sa zunoval život v pralesi. Nebavilo ich ďalej žiť pod holým nebom. Rozhodli sa, že sa presťahujú do mesta, ale občania s tým nijako nechceli súhlasiť, lebo vraj hurhaja a lomozu beztak majú vyše hlavy. Lenže v meste našťastie okrem občanov žijú i deti, a tým sa nikdy hurhaj ani lomoz nezunuje. A tak – až na veľké naliehanie detí – občania opice do mesta prijali a, pravda, hneď im museli dať byt. Bola to iba garsónka, ale zato prvotriedna. Prvotriedna teda bola, ale nábytok v nej bol naozaj nanič! A ešte ako bol rozmiestnený! Všetky opice sú od narodenia veľmi vrtké a usilovné, aj tieto také boli, hneď sa rozhodli, že sa pustia do roboty.</p>
_____ – džungľa, divočina
_____ – hluk, zmätok
_____ – buchot, rachot
_____ – unudiť, prestať zaujímať
Riešenie: prales, hurhaj, lomoz, zunovať
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v každom ročníku.

STREDNÁ ÚROVEŇ

SJ.2.3.1. Vie formulovať svoju mienku a verejne ju vyjadriť spisovným jazykom; výrazne číta jednoduché literárno-umelecké texty; vie prerozprávať jednoduchý neumelecký text bez zhrnutia alebo so zhrnutím; pozorne a s pochopením počúva výklad (napr. prednášku).

- žiak na strednej úrovni 1. stupňa vzdelávania vie formulovať svoju mienku a verejne ju vyjadriť spisovným jazykom;
- výrazne číta jednoduché literárno-umelecké texty;
- vie prerozprávať jednoduchý neumelecký text bez zhrnutia alebo so zhrnutím;
- pozorne a s pochopením počúva výklad (napr. prednášku).

Úloha

1. SJ.2.3.1. – stredná úroveň
Pozorne prečítaj uvedený text. Do školy chodím iba tretí rok a už ma to poriadne začalo nudiť. To, čo sa učíme, viem už od skôr, nuž čo teda mám robiť, kým sa ostatní učia? Trochu sa tvárim, že píšem a trochu viac čítam pod lavicou. V pondelok som tak prečítal Asterixa, v utorok Malého princa, v stredu Kráľovské rozprávky. Vo štvrtok som sa musel posťažovať Milanovi z piatej triedy: – Milan, pomáhaj. Prezrad', ako si to dotiahol až do piatej? <p style="text-align: right;">Tomáš Čelovský: <i>Rád chodím do školy – úryvok</i></p> Zvoľ si postoj k danému textu vyjadrený spisovným jazykom. a) Smára ma chodiť do školy, aj keď chodím iba tretí rok. b) Ozaj ako to Milan vydržal až po piataka? c) Za tri dni som prečítal tri zaujímavé knihy. d) To, čo sa v škole učíme, viem už od skôr.
Riešenie: c) Za tri dni som prečítal tri zaujímavé knihy.
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v každom ročníku.

1. SJ.2.3.2. Vie zostaviť hovorený prejav alebo písaný text, a pritom používa opis, rozprávanie alebo výklad v súlade s danou témou; zostavuje ucelený hovorený prejav alebo písaný text pri rozbere jednoduchého literárneho diela.

- žiak na strednej úrovni 1. stupňa vzdelávania vie zostaviť hovorený prejav alebo písaný text, a pritom používa opis, rozprávanie alebo výklad v súlade s danou témou;
- zostavuje ucelený hovorený prejav alebo písaný text pri rozbere jednoduchého literárneho diela.

Úloha

1. SJ.2.3.2. – stredná úroveň

Prečítaj si ponúknuté texty.

1.

Drozd si uvil na strome hniezdo a zniesol doň vajíčka. Vyliahli sa mu mladé. Dozvedela sa o tom líška. Pribehla a buch-buch do stromu.

Drozd vykukol z hniezda a líška mu vraví:

– Zotnem strom chvostom a teba, drozd, zjem, aj tvoje deti zjem!

Drozd sa naľakal a začal líšku prosiť:

– Líštička-kmotrička, nože strom nerúb a moje deti nehub! Nachovám ťa pirohmi a medom.

– No keď ma nachováš pirohmi a medom, nebudem do stromu rúbať.

– Pod' teda so mnou na veľkú cestu.

Vybrali sa líška a drozd na veľkú cestu: drozd letí a líška beží za ním.

Ukrajinská ľudová rozprávka: *Líška a drozd – úryvok*

2.

Havran uchytil kus syra a vyletel na vysoký strom. Líška dostala naň tiež chuť. Chválila havrana, aký je krásny. Ešte krajší bude, ak začne rozprávať. A tak prišiel havran o syr.

podľa Ezopa: *Havran a líška*

Zakrúžkuj správne tvrdenia.

- a) Prvý text je podrobný opis bájky Havran a líška.
- b) Ponúknuté texty nezodpovedajú opisu bájky Havran a líška.
- c) Druhý text je stručný opis bájky Havran a líška.
- d) Prvý text je podrobný opis časti bájky a druhý je stručne opísaná bájka.
- e) Bájka Líška a drozd stručne opisuje bájku v celosti.

Riešenie: c) Druhý text je stručný opis bájky Havran a líška.

d) Prvý text je podrobný opis časti bájky a druhý je stručne opísaná bájka.

Poznámka:

– úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.

Úloha

1. SJ.2.3.2. – stredná úroveň
Prečítaj si ponúknutý text viažuci a k bájke Havran a líška. Havran uchytil kus syra a vyletel na vysoký strom. Líška dostala naň tiež chuť. Chválila havrana, aký je krásny. Ešte krajší bude, ak začne rozprávať. A tak prišiel havran o syr. Zakrúžkuj správne tvrdenie. a) Ponúknutý text je podrobný opis bájky Havran a líška. b) Ponúknutý text nezodpovedá opisu bájky Havran a líška. c) Ponúknutý text je stručný opis bájky Havran a líška.
Riešenie: c) Ponúknutý text je stručný opis bájky Havran a líška.
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.

1. SJ.2.3.3. Píše jasnými vetami; uplatňuje pravopisné pravidlá v jednoduchých príkladoch; vie pri písaní vyčleniť názvy a podnázvy; opravuje zistené chyby v texte.

- žiak na strednej úrovni 1. stupňa vzdelávania píše jasnými vetami, ktoré môžu vytvoriť celok;
- uplatňuje pravopisné pravidlá v jednoduchých príkladoch;
- vie pri písaní vyčleniť názvy a podnázvy;
- opravuje zistené chyby v texte.

Úloha

1. SJ.2.3.3. – stredná úroveň
Prečítaj si uvedený text a podčiarkni nesprávne napísané slová. Zajtra začínajú prázdniny. Navštívime starých rodičov v Kovačici. Budeme cestovať expresom. Na stanicu nás dovezie taxík. Do kufra si zbalíme texasky, fixky a pexeso. Stará mama Kovačová má foxteriéra. Volá sa Max. Xénia a juraj sa už tešia na krásnu dovolenku s bratrancom alexandrom. Doplň. Uvedené slová mali byť napísané s _____, lebo sú to _____.
Riešenie: Zajtra začínajú prázdniny. Navštívime starých rodičov v Kovačici. Budeme cestovať expresom. Na stanicu nás dovezie taxík. Do kufra si zbalíme texasky, fixky a pexeso. Stará mama Kovačová má foxteriéra. Volá sa Max. Xénia a <u>juraj</u> sa už tešia na krásnu dovolenku s bratrancom <u>alexandrom</u> . s veľkým začiatočným písmenom, vlastné mená
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v každom ročníku.

1. SJ.2.3.4. Číta jednoduché texty (literárno-umelecké texty, texty z médií,...) na rôzne účely (informovanie, učenie, vlastný vývin, estetický zážitok, pobavenie...); uplatňuje stratégie čítania (napr. vyhľadáva dôležité informácie, spája text s nadobudnutými vedomosťami, kladie otázky počas čítania).

– žiak na strednej úrovni 1. stupňa vzdelávania číta jednoduché texty (literárno-umelecké texty, texty z médií,...) na rôzne účely (informovanie, učenie, vlastný vývin, estetický zážitok, pobavenie...);

– uplatňuje stratégie čítania (napr. vyhľadáva dôležité informácie, spája text s nadobudnutými vedomosťami, kladie otázky počas čítania).

Úloha

1. SJ.2.3.4. – stredná úroveň

Prečítaj si uvedený úryvok. Podčiarkni v texte časť, ktorá vyjadruje, či občania mesta súhlasili s príchodom opíc do mesta, a prečo.

Štyrom usilovným opiciam sa zunoval život v pralese. Nebavilo ich ďalej žiť pod holým nebom. Rozhodli sa, že sa presťahujú do mesta, ale občania s tým nijako nechceli súhlasiť, lebo vraj hurhaja a lomozu beztak majú vyše hlavy. Lenže v meste našťastie okrem občanov žijú i deti, a tým sa nikdy hurhaj ani lomoz nezunuje. A tak – až na veľké naliehanie detí – občania opice do mesta prijali a, pravda, hneď im museli dať byt. Bola to iba garsónka, ale zato prvotriedna. Prvotriedna teda bola, ale nábytok v nej bol naozaj nanič! A ešte ako bol rozmiestnený! Všetky opice sú od narodenia veľmi vrtké a usilovné, aj tieto také boli, hneď sa rozhodli, že sa pustia do roboty.

Juraj Tušiak: *O štyroch usilovných opiciach*

Riešenie:

Štyrom usilovným opiciam sa zunoval život v pralese. Nebavilo ich ďalej žiť pod holým nebom. Rozhodli sa, že sa presťahujú do mesta, ale občania s tým nijako nechceli súhlasiť, lebo vraj hurhaja a lomozu beztak majú vyše hlavy. Lenže v meste našťastie okrem občanov žijú i deti, a tým sa nikdy hurhaj ani lomoz nezunuje. A tak – až na veľké naliehanie detí – občania opice do mesta prijali a, pravda, hneď im museli dať byt. Bola to iba garsónka, ale zato prvotriedna. Prvotriedna teda bola, ale nábytok v nej bol naozaj nanič! A ešte ako bol rozmiestnený! Všetky opice sú od narodenia veľmi vrtké a usilovné, aj tieto také boli, hneď sa rozhodli, že sa pustia do roboty.

Poznámka:

– úlohu možno ponúknuť v každom ročníku.

Úloha

1. SJ.2.3.4. – stredná úroveň

Prečítaj pozorne nasledujúci text a vyplň údaje do tabuľky.

Do pozornosti milovníkom stolného tenisu ŠIESTY STOLNOTENISOVÝ MEMORIÁL JAROSLAVA BÁĎONSKÉHO STK Mladosť Petrovec v sobotu 2. júla so začiatkom o 18.00 v športovej hale pri ZŠ Jána Čajaka v Báčskom Petrovci usporiada tradičný – šiesty v poradí – stolnotenisový turnaj venovaný Jaroslavovi Bád'onskému, veľkému športovému nadšencovi a niekdajšiemu úspešnému hráčovi a trénerovi tohto klubu.

Z týždenníka Hlas ľudu

Čo sa bude hrať?	
Kedy?	
Kde?	
Koľký je turnaj v poradí?	

Riešenie:

Čo sa bude hrať?	stolnotenisový turnaj venovaný Jaroslavovi Bád'onskému
Kedy?	v sobotu 2. júla so začiatkom o 18.00
Kde?	v športovej hale pri ZŠ Jána Čajaka v Báčskom Petrovci
Koľký je turnaj v poradí?	6.

Poznámka:

– úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.

1. SJ.2.3.5. Rozumie jednoduchý literárny a neumelecký text: vyhľadáva uvedené informácie, vyčleňuje hlavné myšlienky textu; porovnáva základné informácie z dvoch alebo viacerých textov; vyčleňuje časti textu, ktorým nerozumie; analyzuje vhodnosť ilustrácie súvisiacej s textom; opodstatňuje výber ilustrácií.

- žiak na strednej úrovni 1. stupňa vzdelávania rozumie jednoduchý literárny a neumelecký text: vyhľadáva uvedené informácie, vyčleňuje hlavné myšlienky textu;
- porovnáva základné informácie z dvoch alebo viacerých textov;
- vyčleňuje časti textu, ktorým nerozumie;
- analyzuje vhodnosť ilustrácie súvisiacej s textom;
- opodstatňuje výber ilustrácií.

Úloha

1. SJ.2.3.5. – stredná úroveň

Prečítaj si uvedený text a všimni si ilustráciu a ohodnoť ju.

Snehuliáčik snehuličku
pozval raz na bobovačku.
– Chichi-chichi-juchuchu, –
šmýkali sa po bruchu.

Jana Belašičová

Ku správne mu tvrdeniu napíš S a k nesprávne mu N.

- a) Ročné obdobie uvedené v texte je v súlade s ilustráciou. ___
- b) Aj text aj ilustrácia predstavujú snehuliakov. ___
- c) Aj v texte, aj na ilustrácii sa snehuliaci spúšťajú do vody. ___
- d) Aj v texte aj na ilustrácii sa šmýkajú na bruchu. ___
- e) Snehuliaci používajú na šmýkanie boby. ___

Riešenie:

a) S, b) S, c) N, d) N, e) S

Poznámka:

– úlohu možno ponúknuť v každom ročníku.

1. SJ.2.3.6. Posudzuje jednoduchý literárny a neumelecký text (napr. tvorí iný koniec rozprávky a odôvodňuje ho).

– žiak na strednej úrovni 1. stupňa vzdelávania posudzuje jednoduchý literárny a neumelecký text (napr. tvorí iný koniec rozprávky a odôvodňuje ho, do príbehu vsúva vlastný zážitok).

Úloha

1. SJ.2.3.6. – stredná úroveň

Prečítaj si uvedený text. Prečiarkni, čo do neho nepatrí, aby zostal nepozmenený.

Vrana a líška

Vrana ~~raz~~ – ~~rád~~ kdesi uchytila kus ~~syna~~ – ~~syra~~ a vyletela na vysoký ~~strom~~ – ~~stroj~~, aby ho tam v pokoji ~~zobrala~~ – ~~zjedla~~. Zbadala to ~~líška~~ – ~~lienka~~, dobehla pod strom a začala vranu ~~chrániť~~ – ~~chváliť~~:

„O, ~~milá~~ – ~~malá~~ vrana, aká si pekná, ~~krátka~~ – ~~krásna~~.“

Vrana mala syr práve v zobáku.

„A ~~kedy~~ – ~~keby~~ si vedela ešte niečo ~~rozprávať~~ – ~~rozpárať~~.“

Vrana chcela hovoriť, otvorila zobák, syr jej ~~vypálil~~ – ~~vypadol~~. Líška ho ~~úchvatná~~ – ~~uchytila~~, zjedla a vranu vysmiala.

Ezopova bájka

Riešenie: Vrana ~~raz~~ – ~~rád~~ kdesi uchytila kus ~~syna~~ – ~~syra~~ a vyletela na vysoký ~~strom~~ – ~~stroj~~, aby ho tam v pokoji ~~zobrala~~ – ~~zjedla~~. Zbadala to ~~líška~~ – ~~lienka~~, dobehla pod strom a začala vranu ~~chrániť~~ – ~~chváliť~~:

„O, ~~milá~~ – ~~malá~~ vrana, aká si pekná, ~~krátka~~ – ~~krásna~~.“

Vrana mala syr práve v zobáku.

„A ~~kedy~~ – ~~keby~~ si vedela ešte niečo ~~rozprávať~~ – ~~rozpárať~~.“

Vrana chcela hovoriť, otvorila zobák, syr jej ~~vypálil~~ – ~~vypadol~~. Líška ho ~~úchvatná~~ – ~~uchytila~~, zjedla a vranu vysmiala.

Poznámka:

– úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.

POKROČILÁ ÚROVEŇ

1. SJ.3.3.1. Vo verejných situáciách hovorí o jednoduchých témach zo života; vie výrazne čítať a dbá na prednes umeleckých textov; vie prerozprávať jednoduchý text strednej zložitosti bez zhrnutia alebo so zhrnutím; vie prezentovať materiály; kriticky počúva výklad (prispôsobené veku žiakov).

- žiak na pokročilej úrovni 1. stupňa vzdelávania vo verejných situáciách hovorí o jednoduchých témach zo života;
- vie výrazne čítať a dbá na prednes umeleckých textov;
- vie prerozprávať jednoduchý text strednej zložitosti bez zhrnutia alebo so zhrnutím;
- vie prezentovať materiály v tvare prezentácie, plagátu, obrázkov a pod.;
- kriticky počúva výklad (prispôsobené veku žiakov).

Úloha

1. SJ.3.3.1. – pokročilá úroveň
Prečítaj si ponúknutý text viažuci sa k bajke Havran a líška. Havran uchytil kus syra a vyletel na vysoký strom. Líška dostala naň tiež chuť. Chválila havrana, aký je krásny. Ešte krajší bude, ak začne rozprávať. A tak prišiel havran o syr. Zakrúžkuj správne tvrdenie. a) Ponúknutý text je podrobný opis bajky Havran a líška. b) Ponúknutý text nezodpovedá opisu bajky Havran a líška. c) Ponúknutý text je stručný opis bajky Havran a líška.
Riešenie: c) Ponúknutý text je stručný opis bajky Havran a líška.
Poznámka: – úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.

1. SJ.3.3.2. Vie zostaviť jednoduchý hovorený prejav alebo písaný text; vie zostaviť ucelený hovorený prejav alebo písaný text pri hodnotení literárneho diela a dobre rozvrhnúť základné a dodatočné informácie a uviesť príklady; píše slohové úlohy, v ktorých znázorňuje skutočné a vymyslené skúsenosti, postavy alebo udalosti.

- žiak na pokročilej úrovni 1. stupňa vzdelávania vie zostaviť jednoduchý hovorený prejav alebo písaný text;
- vie zostaviť ucelený hovorený prejav alebo písaný text pri hodnotení literárneho diela a dobre rozvrhnúť základné a dodatočné informácie a uviesť príklady;
- píše slohové úlohy, v ktorých znázorňuje svoje skúsenosti, skutočné a vymyslené príbehy, postavy alebo udalosti.

Úloha

1. SJ.3.3.2. – pokročilá úroveň

Prečítaj si ponúknutý text.

Kde bolo, tam bolo, bol raz jeden chudobný sedliak, ktorý, žiaľ, nemal žiadne deti: „Ako veľmi by som si prial mať dieťaťko, aj keby to bol ježko!“ Pranie sa mu splnilo a jeho žene sa narodilo dieťaťko, ktoré bolo napoly človekom a napoly ježkom; dali mu preto meno Janko Ježko. Ako vyrastal, všetci sa mu smiali, a tak trávil veľa času sám v lese.

Jedného dňa išiel okolo kráľ, ktorý sa v lese stratil. Janko Ježko mu navrhol dohodu: „Zavediem vás na hrad, ale za odmenu mi dáte to, čo vám prvé príde do cesty.“

Kráľ bol zúfalý, ale súhlasil. Keď prišli na hrad, prvá sa ku kráľovi rozbehla jeho dcéra. Hoci sa princezná zo začiatku mládenca bála, správala sa k nemu milo a spriatelila sa s ním.

Kráľ musel splniť svoj sľub, a tak súhlasil, aby sa jeho dcéra vydala za Janka Ježka. Avšak po svadbe akoby zázrakom všetky pichliače opadali a Janko Ježko sa premenil na krásneho mládenca. Mladý pár tak žil dlho a šťastne.

Podľa bratov Grimmovcov *Janko Ježko*

Zakrúžkuj opis, ktorý zodpovedá textu.

a) Chudobná žena túžila po dieťati. Narodil sa jej syn, ktorý bol spolovice jež a spolovice človek. Keďže v lese zachránil kráľovi život, musel mu dať princeznú za ženu. Kráľ svoj sľub splnil. Keď sa Janko oženil s princeznou, stal sa z neho človek.

b) Chudobná žena túžila po dieťati. Narodil sa jej syn, ktorý bol spolovice jež a spolovice človek. Keďže v lese zachránil kráľovi život, musel mu dať princeznú za ženu. Kráľ svoj sľub splnil. Keď sa Janko oženil s princeznou, zostal aj naďalej ježom.

c) Chudobná žena túžila po dieťati. Narodil sa jej syn, ktorý bol spolovice jež a spolovice človek. Keďže v lese zachránil kráľovi život, musel mu dať princeznú za ženu. Kráľ svoj sľub nedodrжал. Keď Janko ukradol princeznú, stal sa z neho človek.

Riešenie: a) Chudobná žena túžila po dieťati. Narodil sa jej syn, ktorý bol spolovice jež a spolovice človek. Keďže v lese zachránil kráľovi život, musel mu dať princeznú za ženu. Kráľ svoj sľub splnil. Keď sa Janko oženil s princeznou, stal sa z neho človek.

Poznámka:

– úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku.

1. SJ.3.3.3. Dôsledne uplatňuje pravopisnú normu (z každej pravopisnej oblasti určenej povinným školským programom); zostavuje text, v ktorom téma, kompozícia, obsah a štýl zodpovedajú úlohe, účelu a čitateľskému publiku, ktorému je text určený.

- žiak na pokročilej úrovni 1. stupňa vzdelávania dôsledne uplatňuje pravopisnú normu a vie zdôvodniť spracované pravopisné pravidlo (z každej pravopisnej oblasti určenej povinným školským programom);
- zostavuje text, v ktorom téma, kompozícia, obsah a štýl zodpovedajú úlohe, účelu a čitateľskému publiku, ktorému je text určený.

Úloha

1. SJ.3.3.3. – pokročilá úroveň
<p>Pozoruj uvedené slová a urč pravopisné pravidlo.</p> <p><i>dyňa, dym, kyslý, kytica, hydina, chyba</i></p> <p>Zakrúžkuj správne tvrdenie.</p> <p>a) tvrdé y je napísané po obojakej spoluhláske</p> <p>b) tvrdé y je napísané vo vybranom slove</p> <p>c) tvrdé y je napísané po mäkkej spoluhláske</p> <p>d) tvrdé y je napísané po tvrdej spoluhláske</p>
<p>Riešenie:</p> <p>d) tvrdé y je napísané po tvrdej spoluhláske</p>
<p>Poznámka:</p> <p>– úlohu sa odporúča ponúknuť v 3. a 4. ročníku.</p>

Úloha

1. SJ.3.3.3. – pokročilá úroveň
<p>Prečítaj si úryvok z rozprávky <i>Martinko Klingáč</i> podľa bratov Grimmovcov. Potom v nej podčiarkni všetky vlastné mená.</p> <p>O rok sa mladej kráľovnej narodilo prvé dieťa. Ako sa len vyľakala, keď sa zjavil čudsný mužík! Ponúkala mu zlato, ale on chcel len a len dieťa. Kráľovná toľko vyplakávala, až mu jej bolo ľúto. Vyhlásil, že ak kráľovná za tri večery uhádne jeho meno, môže si dieťa nechať.</p> <p>Prvý večer kráľovná prešla celú abecedu: Adam, Bohdan, Cyril... Ale neuhádla. Na druhý deň skúšala rôzne neobyčajné mená: Arterion, Danielius, Guldamulda... Zasa však neuhádla.</p> <p>Odrazu začula jedného zo sluhov, ako so smiechom rozpráva o čudsnom mužíkovi, ktorého videl v lese tancovať a spievať si:</p> <p>„Nie som Jano, Mišo ani Ďuro, volám sa ja celkom ináč, som šikovný Martinko Klingáč!“</p>
<p>Riešenie:</p> <p>O rok sa mladej kráľovnej narodilo prvé dieťa. Ako sa len vyľakala, keď sa zjavil čudsný mužík! Ponúkala mu zlato, ale on chcel len a len dieťa.</p>

Kráľovná toľko vyplakávala, až mu jej bolo ľúto. Vyhlásil, že ak kráľovná za tri večery uhádne jeho meno, môže si dieťa nechať.

Prvý večer kráľovná prešla celú abecedu: Adam, Bohdan, Cyril... Ale neuhádla. Na druhý deň skúšala rôzne neobyčajné mená: Arterion, Danielius, Guldamulda... Zasa však neuhádla.

Odrazu začula jedného zo sluhov, ako so smiechom rozpráva o čudesnom mužíkovi, ktorého videl v lese tancovať a spievať si:

„Nie som Jano, Mišo ani Đuro,
volám sa ja celkom ináč,
som šikovný Martinko Klingáč!“

Poznámka:

– úlohu sa odporúča ponúknuť v 1. a 2. ročníku.

Úloha

1. SJ.3.3.3. – pokročilá úroveň

Doplň správne začiatkové písmená.

Volám sa __ozef __klabinský. Bývam v __ovom __ade na __ojvodinskej ulici. Som __lovák. V škole sedím vedľa __arky a __ndreja. My máme doma psa __apaja, oni majú mačku __icku. Cez prázdniny chodievame na rybačku k __unaju. Niekedy zijdeme na turistickú vychádzku až k __etrovaradínskej __evnosti a na __ruškú __oru. Najčastejšie to robievame na __eň planéty Zeme.

Riešenie:

Volám sa Jozef Sklabinský. Bývam v Novom Sade na Vojvodinskej ulici. Som Slovák. V škole sedím vedľa Marky a Andreja. My máme doma psa Lapaja, oni majú mačku Micku. Cez prázdniny chodievame na rybačku k Dunaju. Niekedy zijdeme na turistickú vychádzku až k Petrovaradínskej pevnosti a na Fruškú horu. Najčastejšie to robievame na Deň planéty Zeme.

Poznámka:

– úlohu možno ponúknuť v 3. a 4. ročníku / podobné úlohy sa dajú prispôbiť spracovanému učivu po ročníkoch.

1. SJ.3.3.4. Číta stredne zložité texty (literárno-umelecké texty, odborné a náučno-populárne texty, texty z médií) na rôzne účely (informovanie, učenie, osobný vývin, estetický zážitok, pobavenie...); uplatňuje stratégie čítania v súlade so žánrom a počas čítania koriguje svoje vyvedené závery o význame textu.

– žiak na pokročilej úrovni 1. stupňa vzdelávania číta stredne zložité texty (literárno-umelecké texty, odborné a náučno-populárne texty, texty z médií) na rôzne účely (informovanie, učenie, osobný vývin, estetický zážitok, pobavenie...);

– uplatňuje stratégie čítania v súlade so žánrom a počas čítania koriguje svoje vyvedené závery o význame textu.

Úloha

1. SJ.3.3.4. – pokročilá úroveň

Prečítaj si úryvky.

1.

Mama má ruky biele a také šikovné, že dokáže urobiť i hviezdy. Zamiesi cesto, vezme formičku a jedna za druhou sa jej pod nimi zažínajú. Ja jej ich pomáham ukladať na čiernu oblohu plechu. Svetia, hoci nie je večer, ani noc. Upečené hviezdíčky mama z oblohy poskladá, pocukruje, aby ráno nezhasli. Pocukrované ich mám veľmi rád. Zoberiem si ich i do školy. Vo vrecku sa mi jagajú a trblietajú a nik o tom ani nevie. Keď ich zhasínam, sú sladké a chrumkavé. Aké má ruky slnko, keď ráno zhasína hviezdy a dáva ich spať? Moja mama má ruky teplé a jemné.

Ján Navrátil: Mamine ruky

2.

V slovenčine sa uplatňuje splývavá výslovnosť:

– ak sa slovo končí na spoluhlásku a nasledujúce slovo sa začína na samohlásku: v obluku, strom opadáva;

– ak sa slovo končí na samohlásku a nasledujúce slovo sa začína na samohlásku: otvorila okno, ešte urobí.

Učebnica pre Slovenský jazyk 3

Zakrúžkuj písmeno pred správnu odpoveďou.

a) Obidva texty patria do umeleckej literatúry.

b) Prvý text je úryvok z umeleckej literatúry a druhý text je odborný.

c) Prvý text je odborný a druhý text je úryvok z umeleckej literatúry.

Riešenie: b) Prvý text je úryvok z umeleckej literatúry a druhý text je odborný.

Poznámka:

– úlohu možno ponúknuť vo 4. ročníku.

1. SJ.3.3.5. Rozumie veku primeraný literárny a neumelecký text strednej zložitosti: vyhľadáva prítomné informácie, vyčleňuje hlavné myšlienky textu; porovnáva základné informácie a idey z dvoch alebo viacerých textov.

- žiak na pokročilej úrovni 1. stupňa vzdelávania rozumie veku primeraný literárny a neumelecký text strednej zložitosti: vyhľadáva prítomné informácie, vyčleňuje hlavné myšlienky textu;
- porovnáva základné informácie a idey z dvoch alebo viacerých textov.

Úloha

1. SJ.3.3.5. – pokročilá úroveň

Prečítaj si uvedené texty.

1.

Na trávniku rozkvitla prvá púpava.

– Ja som celkom prvá, a aká som krásna! – volala pyšne.

O pár dní rozkvitli ďalšie púpavy. Ale tá prvá zasa len pyšne šeptala: – Vidíte, aká som pôvabná? Moja suknička je najžltšia zo všetkých, stonku mám najdlhšiu a účes najbohatší.

Slniečko hrialo čoraz viac. Púpavy unavené od horúčavy poskladali si žlté sukničky a posadali do zelených vežičiek z okvetených lístkov. Jedného dňa, keď sa prvá púpava zobudila, zbadala, že sa jej šaty premenili na priehľadnú guľu. Veľmi bola pyšná na svoje nové šaty. Aj vietor si všimol prvú púpavu v nových šatách. Nadul líca, aby jej predviedol svoju silu, zafúkal, ako najmocnejšie vládca, a odfúkol jej tie vzácne šaty. Potrhali sa na márne kúsky a leteli, leteli doďaleka, kým nezosadli na zem.

Prvá púpava stála uprostred lúky. Tenučka, bez páperových šiat a veľmi smutná. Už sa nevychvaľovala, a vlastne sa ani nemala čím. Ale susedky v priehľadných guľových sukienkach ju tešili: – To nič, prvá púpava, z tvojich semienkových šiat narastú o rok nové púpavy. Budú ti navlas podobné. Len možno nebudú prvé.

Jana Bodnárová: *Prvá púpava*

2.

Púpava je trvácna bylina s krátkym jednoduchým podzemkom, ktorý prechádza do mäsitého koreňa. Z podzemku vyrastá prízemná ružica listov. Čepele listov sú celistvo okrajové, riedko zúbkaté, zbiehavé. Zo stredu ružice vyrastá holá, bezlistá, valcovitá, dutá stonka, vysoká 20 – 30 cm, ktorá nesie kvetný úbor zavinutý v množstve zelených lístočkov a zložený z mnohých svetložltých, jazykovitých kvetov. Plod je malá, elipsovité nažka s chocholcom. Vo všetkých orgánoch rastliny sa nachádza mliečna šťava.

Kvitne od apríla do novembra na suchých miestach, na medziach, úhoroch, rumoviskách, pri okrajoch ciest ap. Možno zbierať všetky časti rastliny – koreň (pred rozkvitnutím rastliny, marec – apríl) samotný alebo s vňaťou, listy (máj – september), kvety.

Celá rastlina je jedlá, je bez zápachu a má mierne horkastú chuť. Koreň má priaznivé účinky pri ochoreniach sleziny, celkovej slabosti, pri anémiách, pomáha na zlepšenie zloženia krvi, pri ateroskleróze a pri chronických kožných ochoreniach a problémoch (ekzém a i.).

Hoci je púpava lekárska považovaná skôr za burinu, samotný jej druhový názov napovedá, že ide o významnú liečivú rastlinu. Odporúčaná je najmä pri zápaloch močových ciest a obličkových kameňoch, prípadne pri zápaloch obličiek. Pozitívne účinky má však aj na tráviacu sústavu, takže ju možno užívať pri žalúdočných poruchách, prekyslení žalúdka, ale aj pri prudkom črevnom katere, nechutenstve alebo zápche.

internet: sk.wikipedia.org/wiki/púpava_lekárska

Zakrúžkuj správne tvrdenia.

- a) Prvý text patrí k lyrickému opisu prírody.
- b) Oba texty patria do umeleckej tvorby.
- c) Oba texty nás informujú o púpave, ako rastline.
- d) Druhý text nám poskytuje podrobnejšie informácie o liečivom účinku púpavy.

Riešenie:

- a) Prvý text patrí k lyrickému opisu prírody.
- c) Oba texty nás informujú o púpave, ako rastline.
- d) Druhý text nám poskytuje podrobnejšie informácie o liečivom účinku púpavy.

Poznámka:

– úlohu možno ponúknuť vo 4. ročníku.

1. SJ.3.3.6. Vysvetľuje a prehodnocuje udalosti a činy postáv v texte (napr. vysvetľuje postup postavy, hodnotí koniec textu alebo vyjadruje svoj postoj k udalostiam v texte); rozlišuje rozdielne stanoviská v texte (napr. postoj autora v súvislosti s postojom účastníka); mení koniec epického literárneho diela a zdôvodňuje ho.

– žiak na pokročilej úrovni 1. stupňa vzdelávania vysvetľuje a prehodnocuje udalosti a činy postáv v texte (napr. vysvetľuje postup postavy, hodnotí koniec textu alebo vyjadruje svoj postoj k udalostiam v texte);

– rozlišuje rozdielne stanoviská v texte (napr. postoj autora v súvislosti s postojom účastníka);

– mení koniec epického literárneho diela a zdôvodňuje ho.

Úloha

1. SJ.3.3.6. – pokročilá úroveň

Prečítaj si uvedený úryvok.

Keby ste, milé deti, stretli bosorku Martu, určite by ste povedali, že je ona celkom obyčajná bosorka. Práve taká, aké bosorky či ježibaby v rozprávkach aj bývajú. Taký dojem by bol celkom očakávaný, lebo bosorka Marta sa naozaj podobala na obyčajnú bosorku – mala dlhý nos so znamienkom, šedivé vlasy, veľký čierny klobúk, zaplátanú sukňu. Vedela lietať na metle a poznala mnoho trikov a zázrakov. V chalupe pod lesom mala ohromný hrniec, v ktorom varievala všelijaké polievky a nápoje – práve také, aké ježibaby aj pripravujú.

Bola už stará a veľmi dobre si spomínala na stredovekých rytierov, princezné a kráľov.

Predsa bosorka Marta nikdy nebola obyčajnou bosorkou, lebo nebola, ako ostatné ježibaby z rozprávok. Ona ľuďom pomáhala, deti nikdy neľakala, ba naopak. Predsa práve preto, že bola bosorkou, jej ľudia nedôverovali a nikdy sa s ňou nestretali. Keď ju v dedine aj uzreli, bežali do chalúp a zamkynali dvere. Bosorka Marta bola z toho nešťastná, ale aj tak ľuďom pomáhala.

Miroslav Gašpar: *Dobrosrdečná bosorka Marta*

Prirad' správne čísla k tvrdeniam, aby boli v súlade opisom a konaním postavy z textu.

☐ Marta nikdy	1. varievala polievky.
☐ V ohromnom hrnci	2. ľudí neľakala.
☐ Pamätala si	3. že je obyčajnou bosorkou.
☐ Keby ste Martu stretli, povedali by ste,	4. kráľov a stredovekých rytierov.

Riešenie:

- 2 Marta nikdy
 1 V ohromnom hrnci
 4 Pamätala si
 3 Keby ste Martu stretli, povedali by ste,

Poznámka:

- úlohu možno ponúknuť vo 4. ročníku.

LITERATÚRA

Zápotočná, O., Kožíková, Š.: Rébusová čítanka – program rozvíjania fonologických schopností, kabinet výskumu sociálnej a biologickej komunikácie SAV

Kollerová, E.: Hravé úlohy pre školákov; FONI Book, Nesvady, ISBN: 978-80-970701-5-1

Bakalová, V., Krajčovičová, J.: Pracovný zošit zo slovenského jazyka pre 2. ročník základných škôl, IMPRO, s. r. o., Vydavateľstvo Litera, Bratislava 1997, ISBN: 80-85452-65-0

Ballová, A., Balážová, A., Bernáth, P.: Pracovný zošit zo slovenského jazyka pre 2. ročník základných škôl, Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Bratislava 1986, Skl. č. 1-11-29267-300-8610/11

Sivoková, R.: Päťminútovky zo slovenského jazyka pre 2. ročník základných škôl, Príroda, 2019, ISBN: 978-80-551-6851-7

Naším deťom, výber literárnych textov, Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Bratislava 1981, Skl. č.1-81-11567-162-8112/14

Zolňanová, S., Naďová, T.: Čítanka pre 2. ročník základnej školy, Ústav pre učebnice, Belehrad, PRVÉ VYDANIE 2020, ISBN:

Zolňanová, S.: Moja prvá gramatika, slovenský jazyk pre 2. ročník základnej školy, Ústav pre učebnice, Belehrad, PRVÉ VYDANIE 2020, ISBN:

Spevák, Dr. Z.: Slovenčina moja milá, Ústav pre učebnice a učebné pomôcky, Belehrad 2001, ISBN 86-17-08411-1

Damboráková, V.: Písanie a slohové cvičenia – 3. ročník, OrbisPictusIstropolitana, Bratislava 2005, ISBN: 80-7158-582-3,

Damboráková, V.: Písanie a slohové cvičenia – 4. ročník, OrbisPictusIstropolitana, Bratislava 2005, ISBN: 80-7158-582-4

Zolňanová, S., Mandáčová T.: Zahrajme sa s gramatikou, slovenský jazyk pre 3. ročník základných škôl, Ústav pre učebnice, Belehrad, PRVÉ VYDANIE 2006, ISBN: 978-86-17-19838-9

Svobodová, M.: Testy hrou zo slovenčiny a matematiky v 3. ročníku, vydavateľstvo Mgr. Margita Svobodová, Bratislava 1995, ISBN: 80-967197-2-6

Makišová, A., Pavčoková, M.: VŠEOBECNÉ ŠTANDARDY VÝSLEDKOV NA KONCI stredného vzdelávania a výchovy pre predmet slovenský jazyk, príručka pre učiteľov, Ústav pre zveladenie kvality výchovy a vzdelávania, Belehrad 2018, ISBN 978-86-80742-38-0